

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

POLITIKOS IR MEDIJŲ MAGISTRO PROGRAMA

DAIVA GABRILAVIČIŪTĖ
II kurso studentė

**KONKURUOJANTYS GALIOS DISKURSAI: USAID
PERTVARKOS ANALIZĖ**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Nerijus Maliukevičius

Vilnius, 2026

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas „Konkuruojantys galios diskursai: USAID pertvarkos analizė“ yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame institute / universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Daiva Gabrilavičiūtė

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Gabrilavičiūtė, D. Konkuruojantys galios diskursai: USAID pertvarkos analizė: Politikos ir medijų specialybės magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas N. Maliukevičius. – V., 2026. – 65 p.

Reikšminiai žodžiai: diskursas, diskurso teorija, galia, JAV, neoliberalizmas, neorealizmas, švelnioji galia, USAID, užsienio politika.

Magistro darbe analizuojama Jungtinių Valstijų tarptautinės plėtros agentūros (USAID) pertvarka, įgyvendinta 2025 metų sausio–rugsėjo mėnesiais. Remiantis neorealizmo, neoliberalizmo ir švelniosios galios perspektyvomis bei Ernesto Laclau ir Chantal Mouffe diskurso teorija nagrinėjama, kaip ir kokias galios JAV užsienio politikoje sampratas artikuliuoja konkuruojantys USAID pertvarkos diskursai. Tiriama politikų ir institucijų, ekspertų, nevyriausybinių organizacijų bei piliečių pasisakymai šešiuose JAV naujienų portaluose. Analizė įrodo, kad konfliktą palaiko skirtingos JAV saugumo ir jos galios užsienio politikoje sampratos.

Darbe naudojami sutrumpinimai:

DEI – įvairovė, lygybė ir įtrauktis

DOGE – Vyriausybės efektyvumo departamentas

JAV – Jungtinės Amerikos Valstijos

JT – Jungtinės Tautos

LGBTQ+ – netradicinės lytinės orientacijos ir tapatybės asmenys

NVO – nevyriausybinė organizacija

PSO – Pasaulio sveikatos organizacija

USAID – Jungtinių Valstijų tarptautinės plėtros agentūra

USIA – Jungtinių Valstijų informacijos agentūra

USIP – Jungtinių Valstijų taikos institutas

Turinys

Įvadas.....	1
1. Teorinis pagrindas.....	6
1.1. Galios samprata ir vaidmuo JAV užsienio politikoje.....	6
1.1.1. Neorealizmo teorija.....	7
1.1.2. Neoliberalizmo teorija.....	12
1.1.2.1 Švelniosios galios koncepcija.....	14
1.2. Diskurso teorija.....	21
2. Tyrimo metodologija.....	23
3. Konkuruojančių USAID pertvarkos diskursų analizė.....	26
3.1. Konflikto raida.....	26
3.1.1. Sausis–kovas: konflikto užuomazga.....	26
3.1.2. Kovas–birželis: konflikto kulminacija.....	35
3.1.3. Liepa–rugsėjis: konflikto atomazga.....	44
3.2. Konkuruojančių diskursų konflikto šerdis.....	48
3.2.1. Respublikonų diskurso sąranga.....	48
3.2.2. Demokratų diskurso sąranga.....	52
3.3. Politikų, ekspertų ir visuomenės pozicijos.....	56
3.4. Diskursų konstruojamos galios sampratos.....	59
3.4.1. Respublikonų diskurso steigiamą galios sampratą.....	59
3.4.2. Demokratų diskurso steigiamą galios sampratą.....	62
Išvados.....	64
Literatūros sąrašas.....	66
Šaltinių sąrašas.....	70
Lentelių sąrašas.....	91
Paveikslų sąrašas.....	92
1 priedas.....	93
Summary.....	94

Įvadas

Jungtinės Amerikos Valstijos (JAV) – pagrindinės humanitarinės pagalbos teikėjos pasaulyje, 2023 metais išmokėjusios apie 72 milijardus dolerių paramos.¹ Daugiau negu pusę šios sumos, apie 40 milijardų dolerių, sudarė Jungtinių Valstijų tarptautinės plėtros agentūros (angl. *United States Agency for International Development*, USAID) biudžetas.² Tai 1961-aisiais, Šaltojo karo metu, įsteigta nepriklausoma agentūra, kurios pradinis tikslas buvo per užsienio pagalbą neutralizuoti Sovietų Sąjungos įtaką pasaulyje. Virš 60 metų USAID teikė pagalbą šalims, atsigauančioms po nelaimių, bandančioms išbristi iš skurdo, kovojančioms su ligomis, dalyvaujančioms konfliktuose, siekiančioms vystyti demokratiją, ekonomiką ir įsitraukti į pasaulinę prekybą.³ 2023 metų duomenimis, USAID dirbo apie 10 tūkstančių žmonių, iš jų du trečdaliai – užsienyje.⁴ 2024-aisiais USAID teikė pagalbą maždaug 130 šalių, didžioji dalis lėšų skirta Ukrainai, Afrikai į pietus nuo Sacharos dykumos, Viduriniams Rytams.⁵

Tačiau antrajai kadencijai išrinkto JAV prezidento Donaldo Trumpo administracija 2025 metų sausį paskelbė pertvarkanti USAID. Iš pradžių įsakyta 90 dienų įšaldyti beveik visą JAV pagalbą užsienio šalims ir peržiūrėti, ar programos atitinka D. Trumpo politiką.⁶ Jis jau ilgai kritikuoja valstybės išlaidas užsienyje ir skatina fokusuotis į JAV poreikius (angl. *America First*, liet. „Amerika pirmiausia“ politika). Kovą valstybės sekretorius Marco Rubio, laikinai ėjęs ir USAID direktoriaus pareigas, socialiniame tinkle „X“ pranešė, kad atšaukiami 83 procentai agentūros sutarčių.⁷ Mėnesio pabaigoje išplatintame M. Rubio pranešime žiniasklaidai paskelbta, kad ketinama imtis reorganizacijos, pagal kurią tam tikros USAID funkcijos iki liepos 1 dienos būtų perkeltos į Valstybės departamentą, o likusios – nutrauktos: „Tinkamai teikiama užsienio pagalba gali prisidėti prie mūsų nacionalinių interesų, apsaugoti mūsų sienas ir sustiprinti mūsų partnerystę su pagrindiniais sąjungininkais. Deja, USAID jau seniai nukrypo nuo savo pradinės misijos. Dėl to nauda buvo per maža, o išlaidos – per

¹ United Nations, „Guterres calls on US to exempt development and humanitarian funds from aid ‘pause’“, UN News, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://news.un.org/en/story/2025/01/1159486>.

² Sean Seddon, „What is USAID and why is Trump poised to ‘close it down’?“, BBC, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.bbc.com/news/articles/clyezjwnx5ko>.

³ Congressional Research Service, „U.S. Agency for International Development: An Overview“, Congress, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.congress.gov/crs-product/IF10261#:~:text=The%20U.S.%20Agency%20for%20International,Foreign%20Assistance%20Act%20of%201961>

⁴ *Ibid.*

⁵ *Ibid.*

⁶ Jennifer Kates, Anna Rouw, Stephanie Oum, „U.S. Foreign Aid Freeze & Dissolution of USAID: Timeline of Events“, KFF, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.kff.org/u-s-foreign-aid-freeze-dissolution-of-usaid-timeline-of-events/>.

⁷ Marco Rubio (@marcorubio), „After a 6 week review we are officially cancelling 83% of the programs at USAID.“ X įrašas, 2025 m. kovo 10 d., <https://x.com/marcorubio/status/1899021361797816325?s=46>.

didelės.“⁸ Galiausiai, liepos 1-ąją paskelbta, kad USAID oficialiai uždaryta. Nors daugelis ekspertų sutinka, kad USAID būtų pravertusios tam tikros reformos,⁹ D. Trumpo administracija apskritai išardė šią agentūrą.

Šie veiksmai turi poveikį ir Lietuvai. Jau vasarį „Atviros Lietuvos“ fondo direktorė Sandra Adomavičiūtė teigė, kad kai kurios nevyriausybinės organizacijos (NVO) kreipėsi dėl finansinės pagalbos.¹⁰ Nors išsivysčiusios šalys gaudavo tik taškines dotacijas pavieniems projektams, USAID likvidavimas kirto žmogaus teisių organizacijoms, Rusijos ir Baltarusijos opozicijos programoms.¹¹ Baltarusijos opozicijos paramai skirtas USAID biuras Vilniuje uždarytas, o su baltarusiais dirbančių organizacijų finansavimas sumažėjo perpus.¹²

Apskritai, ši situacija atspindi gilesnį ideologinį susiskaldymą JAV dėl požiūrio į užsienio pagalbą. Santykių su sąjungininkais gerinimas yra demokratų užsienio politikos tikslų viršūnėje, bet respublikonams tai vidutinio lygio siekis.¹³ 54 procentai respublikonų mano, kad JAV užsienio politikos prioritetas turėtų būti priversti kitas valstybes prisiimti daugiau išlaidų, susijusių su santvarkos pasaulyje palaikymu, palyginti su 33 procentais demokratų.¹⁴ Šių partijų naratyvai viešajame diskurse skirtingai apipavidalina ir USAID pertvarką. Kaip minėta, respublikonai siekia, kad išlaidos užsienyje atitiktų „Amerika pirmiausia“ politiką, o demokratai masinius atleidimus USAID ir tūkstančių pagalbos sutarčių nutraukimą vadina neteisėtais, pavojų nacionaliniam saugumui keliančiais veiksmais.¹⁵ Vieni ekspertai USAID likvidavimą taip pat vertina teigiamai, nes tai gali leisti JAV pasidalyti finansine našta su kitomis valstybėmis, tačiau kiti reiškia susirūpinimą dėl tokių donorų kaip Rusija ir Kinija iškilimo bei to pasekmių tarptautiniam stabilumui.¹⁶ Nors kai kurie JAV gyventojai kritikuoja USAID pertvarką, tai sulaukė ir dalies visuomenės paramos. 2024 metų duomenimis, mažiau negu trečdalis

⁸ Marco Rubio, „On Delivering an America First Foreign Assistance Program“, State, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.state.gov/on-delivering-an-america-first-foreign-assistance-program/>.

⁹ Dylan Matthews, „What would a world without foreign aid look like?“, Vox, žiūrėta 2025 m. gegužės 12 d., <https://www.vox.com/future-perfect/406022/usaids-foreign-aid-trump-rubio-cuts-gavi-vaccines>.

¹⁰ Benas Gerdžiūnas, „Trumpas užsuko kranelį ir Lietuvai: stoja finansavimas žmogaus teisių grupėms“, LRT, žiūrėta 2025 m. birželio 6 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/2473644/trumpas-uzsuko-kraneli-ir-lietuvai-stoja-finansavimas-zmogaus-teisiu-grupes>.

¹¹ Sandra Adomavičiūtė, „D. Trumpas sustabdė JAV paramą: kaip tai paveiks pilietinę visuomenę Lietuvoje?“, 15min, žiūrėta 2025 m. birželio 6 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nuomones/sandra-adomaviciute-d-trumpas-sustabde-jav-parama-kaip-tai-paveiks-pilietine-visuomene-lietuvoje-18-2386854>.

¹² Miglė Gaižiūtė, „Atviros Lietuvos“ fondo vadovė: geriau USAID nutraukimas nei per ją skleidžiamas melas“, LRT, žiūrėta 2025 m. birželio 6 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2507319/atviros-lietuvos-fondo-vadove-geriau-usaid-nutraukimas-nei-per-ja-skleidziamas-melas>.

¹³ Pew Research Center, „Conflicting Partisan Priorities for U. S. Foreign Policy“, Pew Research, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.pewresearch.org/politics/2018/11/29/conflicting-partisan-priorities-for-u-s-foreign-policy/>.

¹⁴ Pew Research Center, „What Are Americans' Top Foreign Policy Priorities?“, Pew Research, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.pewresearch.org/global/2024/04/23/what-are-americans-top-foreign-policy-priorities/>.

¹⁵ Seddon, „What is USAID and why is Trump poised to 'close it down'“.

¹⁶ Jovan Kurbalija, „The USAID's closure: Soft power at a crossroads“, Diplomacy, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.diplomacy.edu/blog/soft-power-at-a-crossroads-the-implications-of-usaids-closure/>.

amerikiečių aktyvų JAV dalyvavimą tarptautiniame lauke mato kaip užsienio politikos prioritetą.¹⁷ Kiek ankstesnis tyrimas parodė, kad 70 procentų respublikonų ir jiems palankių nepriklausomų rinkėjų mano, jog pagrindinis prioritetas turėtų būti JAV karinio pranašumo išlaikymas.¹⁸ Tuo tarpu demokratiškų pažiūrų asmenys teikia pirmenybę demokratijos skatinimui, žmogaus teisių gynimui, gyvenimo lygio gerinimui besivystančiose šalyse.¹⁹

USAID pertvarka rodo, kad Demokratų ir Respublikonų partijos bei jų šalininkai skirtingai interpretuoja galios vaidmenį JAV užsienio politikoje ir sieja tai su priešingais politiniais tikslais. Tai leidžia išskirti **tyrimo klausimą** – kaip ir kokias galios JAV užsienio politikoje sampratas artikuliuoja konkuruojantys USAID pertvarkos diskursai? Formuluojuamas **darbo tikslas** – išanalizuoti USAID pertvarką apipavidalinančius diskursus ir nustatyti jų artikuliuojamas galios JAV užsienio politikoje sampratas. Tam, kad tikslas būtų pasiektas, išskiriami šie **uždaviniai**:

1. Teoriniu lygiu apibrėžti galios sampratą ir jos vaidmenį JAV užsienio politikoje, remiantis neorealizmo bei neoliberalizmo priegomis.
2. Išnagrinėti Ernesto Laclau bei Chantal Mouffe diskurso teorijos prielaidas ir apibrėžti jų taikymą šiame tyrime.
3. Išanalizuoti konkuruojančių USAID pertvarkos diskursų sąrangas ir funkcionavimą.
4. Išanalizuoti konkuruojančių diskursų pozicijas, siekiančias legitimuoti arba kritikuoti USAID pertvarką ir jos įtaką JAV užsienio politikai.
5. Įvardyti, kokias galios JAV užsienio politikoje sampratas steigia konkuruojantys diskursai.

Akademinėje literatūroje dviejų pagrindinių JAV partijų ir jų rėmėjų laikysenos užsienio politikos klausimais tirtos gana nuodugniai. Tačiau mažiau analizuota, kaip šie skirtumai atsispindi konkrečių institucijų veikloje, ypač kalbant apie užsienio pagalbą, ir platesnėje diskursinėje kovoje dėl pačios galios sampratos hegemonijos. Verta pažymėti, kad tai nėra tik opozicijos klausimas. Istorijoje jau pasitaikė panašių atvejų – praėjusio amžiaus pabaigoje įvyko dabartinę USAID pertvarką primenanti reorganizacija, vėliau tyrėjų įvardyta kaip JAV viešosios diplomatijos krizės pradžia.²⁰ 1999 metais, valdant demokratui Billui Clintonui, prie Valstybės departamento prijungta Jungtinių Valstijų informacijos agentūra (angl. *United States Information Agency*, USIA), atsakinga už „JAV užsienio

¹⁷ Pew Research Center, „What Are Americans’ Top Foreign Policy Priorities?“.

¹⁸ Pew Research Center, „Conflicting Partisan Priorities for U. S. Foreign Policy“.

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ Nicholas J. Cull, Juliana Geran Pilon, „Chapter 8. The Crisis in U.S. Public Diplomacy: the Demise of the U.S. Information Agency“, kn. *Case Studies Working Group Report*, sud. Richard Weitz, (Strategic Studies Institute: US Army War College, 2012), 543–642.

politikos, interesų bei vertybių aiškinimą ir palaikymą užsienyje“.²¹ Nors šis žingsnis irgi sukėlė ginčų, tai iš esmės buvo tarppartinis susitarimas. Dauguma demokratų kongresmenų, tarp jų Johnas Kerry`is ir Russas Feingoldas, buvo palankiai nusiteikę USIA likvidavimo atžvilgiu.²² Tuo tarpu USAID pertvarkos metu, kaip aptarta anksčiau, respublikonų ir demokratų vizijos gerokai išsiskyrė.

Prijungus USIA prie Valstybės departamento, viešosios diplomatijos finansavimas ėmė mažėti.²³ Akademikai teigia, kad to neigiamos pasekmės paaikškėjo tokių krizių kaip Rugsėjo 11-oji, karai Afganistane ir Irake metu. Tuo laiku pasaulyje pradėjo kilti antiamerikanizmo banga, kuriai įtakos turėjo ir vienašališka respublikono prezidento George`o W. Busho politika: atsiribojimas nuo globalių problemų sprendimo, nacionalinių interesų prioritizavimas, perdėtas kliojimas karine jėga, per mažai dėmesio skiriant bendradarbiavimui, diplomatijai.²⁴ Todėl per 2008-ųjų rinkimus demokratas Barackas Obama pabrėžė, kad būtina pagerinti Amerikos įvaizdį užsienyje. Jam laimėjus, greitai ėmė plisti nauja Vašingtono retorika, bandanti įrodyti islamiškajam pasauliui, jog JAV nėra priešės. B. Obama aktyviai dalyvavo tarptautinėse institucijose, įsitraukė į kovą su globaliais iššūkiais, gerbė tarptautinę teisę ir normas.²⁵

Tuo tarpu D. Trumpas jau pirmosios kadencijos metu ėmė demonstruoti kitokį elgesį užsienio politikoje negu B. Obama. Kalbant apie antrąją D. Trumpo kadenciją, jo rinkiminės kampanijos esmė užsienio politikos bei saugumo atžvilgiu dar labiau buvo „koncentruota į pasiryžimą atstatyti JAV kariuomenę ir aljansus, kovoti su Kinija, nugalėti terorizmą, sukurti Geležinio kupolo (angl. *Iron Dome*) priešraketinės gynybos skydą, propaguoti Amerikos vertybes, užtikrinti sienų saugumą bei atgaivinti JAV gynybos pramonę“.²⁶ Panašu, kad D. Trumpas bei jo partija siekia teikti pirmenybę nacionaliniams interesams, stiprinant ekonomines ir karines sritis. Bet, kaip pastebi Giulio M. Gallarotti, valstybės panieka daugiašališkumui kenkia pasitikėjimui ja tarptautinėje arenoje, kuris ypač svarbus JAV saugumui ir ekonominiams santykiams.²⁷

Manoma, kad D. Trumpo politika gali susilpninti JAV švelniąją galią (angl. *soft power*), o kartu

²¹ Nancy Snow, „United States Information Agency“, Research Gate, žiūrėta 2025 m. gegužės 9 d., https://www.researchgate.net/publication/327013337_United_States_Information_Agency.

²² Cull, Pilon, „The Crisis in U.S. Public Diplomacy: the Demise of the U.S. Information Agency“, 578.

²³ John A. Quelch, Katherine E. Jocz, „Can Brand Obama Rescue Brand America?“ *Brown Journal of World Affairs* 16, No. 1 (2009): 172–173.

²⁴ Richard E. Hartwig, „Winning is everything: The Presidency of George W. Bush“ *CONfines de relaciones internacionales y ciencia política* 4, No. 7 (2008): 90.

²⁵ Muhammad Shoab, Saira Aquil, Ahmad Sabat, „An Indispensable Partner? Bush, Obama, and the US' Soft Power“ *IPRI Journal* 18, No. 2 (2018): 2.

²⁶ Tomas Janeliūnas, „Kietosios ir švelniosios galios priešprieša: JAV Respublikonų ir Demokratų vizijos užsienio politikoje“, GSSC, žiūrėta 2025 m. lapkričio 12 d., <https://www.gssc.lt/publikacija/kietosios-ir-svelniosios-galios-priespriesa-jav-respublikonu-ir-demokratu-vizijos-uzsienio-politikoje/>.

²⁷ Giulio M. Gallarotti, „Esteem and Influence: Soft Power in International Politics“ *Journal of Political Power* 15, No. 3 (2022): 390.

ir ilgalaikę jų gerovę, saugumą, įtaką pasaulyje. Švelnioji galia – tai valstybės gebėjimas formuoti kitų veikėjų sprendimus ir pasiekti pageidaujamų rezultatų, naudojant patrauklumą, o ne kietąją galią (angl. *hard power*), t. y. karinę ar ekonominę prievartą.²⁸ Šios koncepcijos autorius Josephas S. Nye pastebėjo, kad jau pirmosios D. Trumpo kadencijos metu JAV švelniosios galios sklaida pasaulyje ėmė silpti, nes politikas pasirinko griežtą „Amerika pirmiausia“ principą, smerkė veiklą tarptautinėse organizacijose.²⁹ „Soft Power 30“ indeksas irgi rodo, kad nuo D. Trumpo valdymo pradžios 2017 metais JAV švelnioji galia mažėja.³⁰ Tyrėjų teigimu, savanaudiška D. Trumpo politika kenkia JAV tarptautiniams santykiams, neigiamai veikia valstybės kaip patikimos partnerės reputaciją.³¹ J. S. Nye sureagavo ir į USAID pertvarką, pakartodamas, kad D. Trumpas nesupranta švelniosios galios svarbos.³² Tarptautiniame lauke veikiančios institucijos, tokios kaip USAID, atlieka svarbų vaidmenį, stiprinant valstybės švelniąją galią. Vertybės, JAV puoselėjamos ir vidaus, ir užsienio politikoje, daro įtaką kitų veikėjų nuomonei bei elgesiui.³³ Pagal šį požiūrį, USAID didino pagalbos gavėjų simpatiją pačioms JAV ir skatino įsipareigojimą demokratinėms vertybėms, pavyzdžiui, sąžiningiems rinkimams.³⁴

Tarp D. Trumpo kadencijų valdęs demokratas Joe Bidenas mėgino atstatyti JAV švelniosios galios pozicijas. Robertas Körneris su kolegomis analizavo D. Trumpo ir J. Bideno lingvistinius stilius 2020-ųjų prezidento rinkimų metu, parodydami, kad kandidatų kalbos atspindi skirtingą galios suvokimą. Rezultatai atskleidė, kad J. Bideno retorika analitinė ir pabrėžianti moralines vertybes, joje išryškėja bendradarbiavimu grįstos galios formos, o D. Trumpo retorika siejama su prievartinėmis galios formomis, nors jai būdingas pozityvus emocinis tonas.³⁵

Šio darbo pirmoje dalyje pristatomi tyrimui svarbūs galios ir diskurso teorijos teiginiai. Antroji dalis skirta konkuruojančių USAID pertvarkos diskursų analizei – kokybiniam tyrimo metodui. Šie diskursai atskiriami pagal konflikto paviršiuje matomas pozicijas. Bet, siekiant suvokti gilumines priežastis, reikia ištirti, kokios nesuderinamos reikšmės slypi konflikto šerdyje. Tam naudojama E.

²⁸ Joseph S. Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics* (New York: Public Affairs, 2004), 5–6.

²⁹ Joseph S. Nye, „US Foreign Policy in 2025“, Project Syndicate, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-harris-foreign-policy-similarities-and-differences-by-joseph-s-nye-2024-09>.

³⁰ Jonathan McClory, *The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power* (London: Portland Communications, 2018), 45–50.

³¹ Gallarotti, „Esteem and Influence: Soft Power in International Politics“, 383–396.

³² Chantal Da Silva, „What cutting USAID could cost the U.S. — and how China, Russia may benefit“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/donald-trump-elon-musk-usaid-soft-power-china-russia-rcna189756>.

³³ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 61–66.

³⁴ Robert A. Blair, Robert Marty, Philip Roessler, „Foreign Aid and Soft Power: Great Power Competition in Africa in the Early Twenty-first Century“ *British Journal of Political Science* 52, No. 3 (2022): 1355–1376, <https://doi.org/10.1017/S0007123421000193>.

³⁵ Robert Körner, Jennifer R. Overbeck, Erik Körner, Astrid Schütz, „How the Linguistic Styles of Donald Trump and Joe Biden Reflect Different Forms of Power“ *Journal of Language and Social Psychology* 41, No. 6 (2022): 631–636.

Laclau ir Ch. Mouffe diskurso teorija. Konfliktas nagrinėjamas iš neorealizmo ir neoliberalizmo (ypač atsižvelgiant į švelniosios galios koncepciją) perspektyvų, suteikiančių tyrimui papildomą teorinę atramą.

1. Teorinis pagrindas

Konstruojamo teorinio pagrindo pirmajame skyriuje aptariama galios samprata tarptautiniuose santykiuose ir skirtingos jos interpretacijos, gilinantis į dvi prieigas – neorealizmą bei neoliberalizmą ir švelniosios galios koncepciją. Šios perspektyvos leidžia geriau suprasti tyrimo objektą ir yra pasitelkiamos interpretaciniame lygmenyje, siekiant konceptualizuoti, kokios galios JAV užsienio politikoje sampratos įprasminamos konkuruojančiuose diskursuose. Antrajame skyriuje nagrinėjamos E. Laclau ir Ch. Mouffe diskurso teorijos prielaidos. Darbe jos taikomos kaip analitinė prieiga, kuri leidžia išgryninti tyrimo dizainą, siekiant ištyrinėti konkuruojančių diskursų sąrangas ir funkcionavimą.

1.1 Galios samprata ir vaidmuo JAV užsienio politikoje

Akademinėje literatūroje galima rasti įvairių galios sampratų ir jos panaudojimo užsienio politikoje strategijų. Kaip nurodo Danielis Drezneris, tarptautinių santykių srityje mokslininkai „tikri dėl dviejų faktų: galia yra šios disciplinos apibrėžiamoji sąvoka, tačiau nėra bendro sutarimo dėl šios sąvokos reikšmės.“³⁶

Michaelis Barnettas ir Raymondas Duvallis apibūdino galią kaip „socialinių santykių viduje bei per juos daromą poveikį veikėjams, formuojantį jų gebėjimą kontroliuoti savo likimą“ ir pristatė keturias jos kategorijas: privalomąją, institucinę, struktūrinę, produktyviąją (angl. *compulsory, institutional, structural, productive*).³⁷ Tačiau žinomesnis Roberto Dahlo galios apibrėžimas, nuo kurio atsispyrė M. Barnetto ir R. Duvallio privalomosios galios kategorija: „A turi galią B atžvilgiu tiek, kiek jis gali priversti B padaryti tai, ko B kitu atveju nedarytų.“³⁸ Ilgą laiką buvo įprasta žvelgti į galią kaip į prievartą, pasižyminčią apčiuopiamais ištekliais, pavyzdžiui, ginkluotųjų pajėgų dydžiu, – tai akcentuoja (neo)realizmo teorija.

Savo ruožtu Edwardas Hallettas Carras, nors būdamas vienu garsiausių realizmo atstovų, dar 1946 metais pareiškė, kad tarptautiniuose santykiuose galia apima karinius bei ekonominius pajėgumus

³⁶ Daniel Drezner, „Power and International Relations: a temporal view“ *European Journal of International Relations* 1, No. 24 (2020): 1.

³⁷ Michael Barnett, Raymond Duvall, „Power in International Politics“ *International Organization* 59, (2005): 45–48.

³⁸ Robert A. Dahl, „The concept of power“ *Behavioral Science* 2, No 3 (1957): 202–203.

ir įtaką nuomonei.³⁹ Panašia linija seka ir neoliberalizmo atstovas J. S. Nye, pristatęs dar išsamesnę galios bei jos instrumentų koncepciją. Anot J. S. Nye, galia – tai „gebėjimas daryti įtaką kitiems, kad būtų pasiekti pageidaujami rezultatai, ir tai galima pasiekti prievarta, užmokesčiu arba patrauklumu ir įtaigumu“.⁴⁰ Tai reikšmingas neoliberaliosios stovyklos indėlis į tarptautinių santykių discipliną, neigiantis nuomonę, kad pagrindinį vaidmenį atlieka karinė jėga.

Skirtingos galios sampratos lemia skirtingas valstybių užsienio politikos strategijas. (Neo)realistinė tradicija akcentuoja savipagalbos logiką, o (neo)liberali – tarpvalstybinio bendradarbiavimo svarbą. Toliau šiame skyriuje išsamiau nagrinėjamos šios dvi racionalistinės teorijos, laikomos įtakingiausiomis tarptautinių santykių prieigomis,⁴¹ ir jų bruožai šiuolaikinėje JAV užsienio politikoje.

1.1.1 Neorealizmo teorija

Realizmas – tarptautinių santykių teorija, pabrėžianti jų konkurencinę ir konfliktinę pusę, prieštaraujanti idealizmui bei liberalizmui, linkusiems akcentuoti tarpvalstybinio bendradarbiavimo reikšmę.⁴² Pagal šią paradigmą, galia yra materialūs ištekliai (kariniai, ekonominiai, gamtiniai, žmogiškieji), kuriuos valstybė gali panaudoti, kad priverstų kitą veikėją paklusti.⁴³ Esminės šios teorijos prielaidos – kad valstybė siekia kaupti galią, nes tarp valstybių slypi gilus interesų konfliktas ir konkurencija, besiremianti žmogiškąja prigimtimi. Realistams svarbiausia valstybės išlikimas. Smurto grėsmė laikoma veiksmingiausia priemone, atgrasančia kitą valstybę nuo įsiveržimo, o nuoširdus tarpvalstybinis bendradarbiavimas pasiekiamas sunkiai.⁴⁴ Valstybės pirmiausia rūpinasi nacionaliniais interesais, yra savanaudės ir skeptiškos dėl etikos normų tarptautiniame lauke.⁴⁵ Nes, kaip teigia E. H. Carras, moralę taip pat reikėtų laikyti galios produktu, kadangi ji sukurta konkrečios teisinės sistemos, įgyvendinamos prievartine galia, o tarptautinės moralės normos kitoms valstybėms primetamos dominuojančiųjų.⁴⁶

³⁹ Edward Hallett Carr, *The Twenty Years' Crisis, 1919–1939: An Introduction to the Study of International Relations* (London: Palgrave Macmillan, 1946), 108.

⁴⁰ Joseph S. Nye, „Soft power: the origins and political progress of a concept“ *Palgrave Communications* 3, No. 1 (2017): 1–3.

⁴¹ Robert Powell, „Anarchy in International Relations Theory: The Neorealist-Neoliberal Debate“ *International Organization* 48, No. 2 (1994): 313.

⁴² W. Julian Korab-Karpowicz, „Political Realism in International Relations“, kn. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, sud. Edward N. Zalta, Uri Nodelman, Colin Allen, R. Lanier Anderson (Stanford: The Metaphysics Research Lab Center, 2017), 1.

⁴³ Gallarotti, „Esteem and Influence: Soft Power in International Politics“, 384.

⁴⁴ *Ibid*, 383–384.

⁴⁵ Korab-Karpowicz, „Political Realism in International Relations“, 1.

⁴⁶ Carr, *The Twenty Years' Crisis, 1919–1939: An Introduction to the Study of International Relations*, 61.

Kaip minėta, viena pamatinių realizmo figūrų E. H. Carras suskirstė galią į tris grupes. Pirmoji – karinė, nes kiekvienas valstybės veiksmas nukreiptas į karą: ne kaip į pageidaujamą ginklą, bet kaip į tokį, kurį gali tekti panaudoti kraštutiniu atveju.⁴⁷ Karinė galia, būdama esminiu valstybės gyvavimo elementu, tampa ir priemone, ir tikslu savaime.⁴⁸ Antroji grupė – ekonominė – turi aiškų ryšį su karine galia ir pasireiškia dvejomis pagrindinėmis formomis: kapitalo eksportu bei užsienio rinkų kontrole.⁴⁹ Trečioji – įtakos nuomonei – grupė ne mažiau svarbi nei karinė bei ekonominė galia ir visada buvo glaudžiai su jomis susijusi. Įtaiga nuo seno buvo būtina politinio lyderio savybė.⁵⁰ Tiesa, pasak E. H. Carro, vienas seniausių ir veiksmingiausių šios grupės instrumentų – švietimas. Valstybė, teikianti švietimo paslaugą, nustato jo turinį ir taip gali daryti įtaką studentų iš kitų valstybių nuomonės formavimui.⁵¹ Taigi, galia, anot E. H. Carro, nors skirstoma į tris grupes, yra nedaloma. Valstybė privalo naudoti karinius, ekonominius ir įtakos nuomonei instrumentus, siekdama savo tikslų.⁵²

20 amžiaus klasikinis realizmas šiandien didžiąja dalimi pakeistas neorealizmu. Neorealistai laikosi to paties galios apibrėžimo – tai yra „valstybės turimų ir galimų panaudoti pajėgumų, siekiant savo interesų tarptautinėje sistemoje, kiekis“.⁵³ Neorealistai, kaip ir realistai, pagrindiniais tarptautinio lauko veikėjais įvardija valstybes – teritorijos prasme organizuotus vienetus, o svarbiausiu jų interesu – išlikimą.⁵⁴ Tačiau neorealistai labiau sutelkia dėmesį į galios pasiskirstymą anarchistinėje tarptautinėje sistemoje ir nagrinėja, kaip pati sistemos struktūra lemia valstybių elgesį. Bene žymiausias neorealizmo atstovas Kennethas N. Waltzas pristatė dvi esmines šios teorijos prielaidas: tarptautinė sistema anarchistinė, nes neegzistuoja centralizuota valdžia, todėl pirmtinis valstybių tikslas – jų saugumas.⁵⁵ Kadangi į tarptautinę areną žiūrima kaip į anarchiją, kurioje nėra centralizuotos valdžios, galinčios prižiūrėti valstybių susitarimus, galia tampa galutine santykių sprendėja, o valstybės remiasi savipagalbos logika.⁵⁶

Šiuolaikinėje JAV užsienio politikoje prielankumas karinei galiai, siekiant saugumo, aiškiai pasireiškė G. W. Busho valdymo metais, ypač jo kovoje su terorizmu. Pavyzdžiui, 2003-aisiais pradėjus Irako karą. Antroji G. W. Busho kadencija buvo dar labiau linkusi į vienašališkumą, pasidarė

⁴⁷ Carr, *The Twenty Years' Crisis, 1919–1939: An Introduction to the Study of International Relations*, 109.

⁴⁸ *Ibid*, 111.

⁴⁹ *Ibid*, 125.

⁵⁰ *Ibid*, 132.

⁵¹ *Ibid*, 134.

⁵² *Ibid*, 132–141.

⁵³ Andrej Pustovitovskij, „Reconceptualising Structural Power: A New Concept Made Out of Sterling Parts“, *E-International Relations*, žiūrėta 2025 m. lapkričio 20 d., <https://www.e-ir.info/2016/12/18/reconceptualising-structural-power-a-new-concept-made-out-of-sterling-parts/>.

⁵⁴ Patrick James, „Structural Realism and the Causes of War“ *Mershon International Studies* 39, No. 2 (1995): 183.

⁵⁵ Kenneth N. Waltz, *Theory of International Politics* (Massachusetts: Addison-Wesley, 1979), 67.

⁵⁶ Korab-Karpowicz, „Political Realism in International Relations“, 27.

sunku laikyti demokratijos sklaidą rimtu JAV užsienio politikos tikslu. Nors jo oficialiai neatsisakyta, JAV veiksmai rodė kitką. G. W. Bushas atmetė rekomendaciją palaipsniui išvesti karines pajėgas iš Irako, o valstybės sekretore tapo Condolezza Rice, ir anksčiau savo karjeroje išreiškusi prielankumą neorealistinei galiai.⁵⁷ Neorealizmo bruožų galima įžvelgti ir dabartinio JAV lyderio D. Trumpo politikoje. R. Körnerio *et al.* atlikta analizė įrodė, kad tiek prezidento retorika, tiek elgesys atliepia prievarta ir vienašališkumu grindžiamas galios formas. Nepasitenkinimas daugiašalėmis institucijomis atsispindi D. Trumpo pasitraukime iš tarptautinių organizacijų ir JAV karinių pajėgumų bei kitų išteklių naudojime be Kongreso pritarimo.⁵⁸ Politikos psichologai irgi apibūdina D. Trumpą kaip agresyvią, kontroliuojančią, nesentimentalią asmenybę,⁵⁹ todėl ir jo požiūris į galią grindžiamas dominavimu.⁶⁰

K. N. Waltzas taip pat nurodo dvi priežastis, kodėl anarchistinė tarptautinė sistema riboja tarpvalstybinį bendradarbiavimą: tai nepasitikėjimas ir galimas nevienodas pelnas. Anarchijos sąlygomis jokia valstybė nėra iki galo tikra dėl kitų valstybių ketinimų ir bijo, kad bendradarbiavimas gali būti naudingesnis kitoms valstybėms negu jai pačiai, todėl ji taptų priklausoma nuo kitų.⁶¹ Nors šiuolaikinėje tarptautinėje arenoje absoliutus savarankiškumas neegzistuoja dėl įvairių diplomatinių ir komercinių ryšių, kitų valstybių pagalba nepatikima, nes ištekliai lieka neaiškioje kitos valstybės valioje. Tačiau, jei iškyla bendras išorinis pavojus, bendradarbiavimo rizika tampa mažesnė negu neišlikimo.⁶² Apskritai, valstybės linkusios žiūrėti į daugiašales sąjungas ir institucijas tik kaip į priemones savo politiniams tikslams pasiekti.⁶³

Remdamiesi šiomis K. N. Waltzo prielaidomis, neorealistas tvirtina, kad JAV neretai pernelyg aktyviai kišasi į globalius reikalus ir prisiima per didelę atsakomybę už pasaulio tvarkos palaikymą. Šios teorijos atstovai mano, kad palaikyti sąjungininkus užtektų mažiau pastangų, o JAV lyderiai apskritai turėtų siekti riboti išorinius įsipareigojimus.⁶⁴ Todėl būrys žinomų (neo)realistų (K. N. Waltzas, George`as Frostas Kennanas, Hansas J. Morgenthau, Walteris Lippmannas) ypač pasmerkė

⁵⁷ Hartwig, „Winning is everything: The Presidency of George W. Bush”, 92.

⁵⁸ Körner, Overbeck, Körner, Schütz, „How the Linguistic Styles of Donald Trump and Joe Biden Reflect Different Forms of Power“, 636–637.

⁵⁹ Anne Marie Griebie, Aubrey Immelman, „The Personality Profile and Leadership Style of U.S. President Donald J. Trump in Office” *Psychology Faculty Publications* 27–28, (2020), https://digitalcommons.csbsju.edu/psychology_pubs/129/.

⁶⁰ Körner, Overbeck, Körner, Schütz, „How the Linguistic Styles of Donald Trump and Joe Biden Reflect Different Forms of Power“, 637.

⁶¹ Waltz, *Theory of International Politics*, 105–107.

⁶² Duncan Snidal, „Relative Gains and Patterns of International Cooperation” *The American Political Science Review* 85, No. 3 (1991): 722.

⁶³ Charles Glaser, „Realists as Optimists: Cooperation as Self-Help” *International Security* 19, No. 3 (1995): 35.

⁶⁴ Robert O. Keohane, „Review: Alliances, Threats, and the Uses of Neorealism” *International Security* 13, No. 1 (1988): 175.

JAV įsitraukimą į Vietnamo reikalus 20 amžiaus antroje pusėje.⁶⁵ Kitas garsus neorealizmo atstovas Stephenas M. Waltas antrino, kad ilgalaikis JAV dalyvavimas Vietname pateisintas paplitusiu nuogąstavimu, jog, jei pasitrauks Amerika, pasitrauks ir sąjungininkai.⁶⁶ Anot jo, JAV politikai tikėjo, kad sąjungininkus traukia jėgos ir valios demonstravimas, todėl Amerikos lyderiai stengėsi išlaikyti patikimumo bei karinio pranašumo įvaizdį, nepaisydami išlaidų.⁶⁷ S. M. Waltas, nors atmeta visišką izoliacionizmą, pritaria, kad JAV praverstų ribotesnę užsienio politika. Autorius pabrėžia, kad JAV turėtų ramiau žvelgti į daugumą tarptautinių įvykių, nes tuomet į sprendimus labiau įsitrauktų kitos valstybės. Jis daro išvadą, kad JAV netgi būtų naudinga, jei jų patikimumas tarptautinėje erdvėje šiek tiek sumažėtų, nes aktyvus užsienio pagalbos teikimas gali pakenkti bendrai valstybės ekonomikos būklei: „Kur kas svarbiau išlaikyti tvirtą ir produktyvią ekonominę sistemą negu <...> kontroliuoti kai kurių nereikšmingų konfliktų besivystančiame pasaulyje baigtį.“⁶⁸

Apskritai, neorealizmas skirstomas į dvi kryptis: gynybinį (angl. *defensive*) ir puolamąjį (angl. *offensive*). Pastarasis aiškina, kad valstybės stengiasi maksimalizuoti galią, nes nuogąstauja dėl galimų problemų iš geopolitinių konkurentų.⁶⁹ O gynybinis neorealizmas teigia, kad valstybės kaupia galią tikrai tiek, kiek užtenka išlaikyti saugią poziciją.⁷⁰ Jei su puolamuoju neorealizmu labiau siejama panaši į G. W. Busho bei D. Trumpo valdysena, įdomu tai, kad tyrėjai įvardija B. Obamos doktriną kaip atitinkančią gynybinio neorealizmo kryptį, nors ir suteikiančią svarbią rolę daugiašaliam bendradarbiavimui.⁷¹ Šiuo atveju Johnas Mearsheimeris pastebi, kad JAV politiniame gyvenime vyrauja „liberalios kalbos, realistinio mąstymo“ fenomenas.⁷² Autorius teigia, kad neorealizmas gana svetimas amerikiečių kultūrai ir deklaruojamoms vertybėms, todėl viešasis JAV užsienio politikos diskursas paprastai išreiškiamas neoliberalizmo kalba, nors valstybė neretai veikia pagal neorealistinę logiką.⁷³

Atsižvelgiant į dvi neorealizmo kryptis, ypač svarbi K. N. Waltzo galios balanso sąvoka. Tai veiksmai, kuriais siekiama išlaikyti stabilumą tarptautinėje sistemoje, kad jokia valstybė netaptų pernelyg galinga ir nekeltų grėsmės kitoms.⁷⁴ Galios balanso palaikymą pabrėžia gynybinio neorealizmo atstovai, o puolamojo teigia, kad valstybės gali siekti pakeisti esamą balansą savo naudai.

⁶⁵ Keohane, „Review: Alliances, Threats, and the Uses of Neorealism“, 176.

⁶⁶ Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances* (Ithaka, London: Cornell University Press, 1987), 3.

⁶⁷ *Ibid.*, 3–4.

⁶⁸ *Ibid.*, 282–283.

⁶⁹ John Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics* (New York: W.W. Norton & Company, 2001), 22.

⁷⁰ Stephen G. Brooks, „Dueling realisms“, *International Organization* 51, No. 3 (1997): 447.

⁷¹ Shoab, Aquil, Sabat, „An Indispensable Partner? Bush, Obama, and the US' Soft Power“, 12.

⁷² John Mearsheimer, „Liberal Talk, Realist Thinking“ *University of Chicago Magazine* 94, No. 3 (2002).

⁷³ Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, 25.

⁷⁴ Laura Levick, Carsten-Andreas Schulz, „Soft Balancing, Binding or Bandwagoning? Understanding Institutional Responses to Power Disparities in the Americas“ *Canadian Journal of Political Science* 53, No. 3 (2020): 13.

Kadangi galios disbalansas gali paskatinti kai kurias valstybes siekti išplėsti įtaką (įskaitant kariniais veiksmais), valstybių saugumas priklauso nuo galios balanso tarp jų išlaikymo.⁷⁵ Siekdamos jį išlaikyti, valstybės gali imtis dvejopų priemonių: vidaus (veiksmų, skirtų didinti ekonominius bei karinius pajėgumus) arba išorės (veiksmų, skirtų stiprinti ir plėsti savo aljansą arba silpninti ir mažinti priešininkų aljansą).⁷⁶ Nors vieni akademikai mano, kad galios balansas garantuoja valstybių saugumą bei stabilumą pasaulyje, kiti tvirtina, jog tai kaip tik gali padidinti įtampą, paskatinti ginklavimosi varžybas ir neužkirsti kelio konfliktams.⁷⁷

Tačiau neorealizmo teorija sulaukė kritikos dėl to, kad sutelkia dėmesį į tarptautinės sistemos struktūrą, nenagrinėja paties sistemos proceso ir neatsižvelgia į istorinius veiksnius.⁷⁸ Pasak Eriko Kauko, problema tai, kad K. N. Waltzas ir jo pasekėjai „siekia paaiškinti tik bendro pobūdžio sistemines priežastis, <...> tačiau neorealizmo teorija nesiekia paaiškinti vidinių veiksmų įtakos, formuojant valstybės užsienio politiką“.⁷⁹ Todėl, anot kritikų, ši teorija negali iki galo paaiškinti valstybių elgesio, nes jis kyla ir iš subjektyvių politinių lyderių interesų.⁸⁰ Šis neorealizmo ribotumas paskatino 20 amžiaus pabaigoje susikurti neoklasikinį realizmą – prieigą, siejančią neorealistines įžvalgas su didesniu klasikinių realistų dėmesiu vidaus motyvams.⁸¹

Be to, kai kurie tyrėjai, pavyzdžiui, remdamiesi lošimų teorija, įrodė, kad valstybė per ekonominį bendradarbiavimą ir dalyvavimą tarptautinių institucijų veikloje gali išplėsti savo interesų suvokimą.⁸² Taip pat kai kurie teoretikai teigia, kad nėra vienos bendros anarchijos logikos, o keletas, priklausomai nuo vaidmenų, kuriuos valstybės priskiria sau ir viena kitai.⁸³ Galiausiai, kadangi neorealizmas remiasi konkrečia, valstybių pagrindu sukurta tarptautinių santykių struktūra ir laiko ją visuotinai galiojančia, jis negali paaiškinti kai kurių šiuolaikinių pokyčių, tarkime, nevalstybinių veikėjų iškilimo.⁸⁴

Galima daryti išvadą, kad šiuolaikinėje JAV užsienio politikoje neorealistinė galios logika labiau atsiskleidžia Respublikonų partijos lyderių elgesyje, bet nėra visiškai svetima ir demokratų politikams. Vis tik, remdamiesi K. N. Waltzo prielaidomis, kad tarptautinį bendradarbiavimą turėtų riboti

⁷⁵ Waltz, *Theory of International Politics*, 132.

⁷⁶ *Ibid*, 118.

⁷⁷ *Ibid*, 117.

⁷⁸ Keohane, „Review: Alliances, Threats, and the Uses of Neorealism“, 174.

⁷⁹ Erikas Kaukas, „Rusijos karinės transformacijos poveikis Baltijos šalių saugumo ir gynybos politikai“ (Daktaro disertacija, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, Kauno technologijos universitetas, Klaipėdos universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2017), 21.

⁸⁰ *Ibid*.

⁸¹ Randall L. Schweller, „The Progressiveness of Neoclassical Realism“, kn. *Progress in International Relations Theory: Appraising the Field*, sud. Colin Elman, Miriam Fendius Elman, (Cambridge: MIT Press, 2003), 314.

⁸² Korab-Karpowicz, „Political Realism in International Relations“, 28.

⁸³ *Ibid*, 30.

⁸⁴ *Ibid*, 28.

nepasitikėjimas, potencialus nevienodas pelnas ir savipagalbos principas, neorealistai gali kritikuoti vis dar pernelyg didelį JAV įsitraukimą į pasaulio reikalus.

1.1.2 Neoliberalizmo teorija

Tarptautinių santykių disciplinoje atsaku neorealizmui laikoma neoliberalizmo teorija. Pirmąsias jos užuomazgas galima išvystyti Richardo Rosecrance darbe „The Rise of the Trading State: Commerce and Conquest in the Modern“ (1987). Remdamasis komerciniu liberalizmu, autorius teigia, kad valstybės daugiau tikslų gali pasiekti ne per agresiją, o per atvirą prekybos sistemą ir ekonominį augimą.⁸⁵ Tačiau, kaip pastebi J. S. Nye, R. Rosecrance darbe trūksta išsamesnio santykio tarp (neo)liberalizmo ir (neo)realizmo komponentų apibūdinimo.⁸⁶ J. S. Nye siūlo daugiau dėmesio skirti tarptautinių institucijų bei normų poveikiui saugumo srityje, taip pat nuodugniau tirti, kaip išoriniai ryšiai veikia valstybių požiūrį ir interesų formavimąsi.⁸⁷

Iš esmės neoliberalizmas nuo neorealizmo skiriasi požiūriu į karinę ir diplomatinę dimensijas tarptautiniuose santykiuose bei valstybės įtaką, jas formuojant.⁸⁸ Ši teorija nagrinėja valstybinių ir nevalstybinių veikėjų, tokių kaip NVO, elgesį.⁸⁹ Neoliberalizmas pritaria, kad tarptautinė sistema anarchistinė, tačiau mano, jog galima ją suvaldyti tarptautinėmis institucijomis, normomis ir bendrais siekiais – reguliarus bendradarbiavimas gali atnešti kolektyvinę naudą. Šios teorijos atstovai atmeta neorealistų teiginius, kad tarptautinės institucijos – tik galingųjų valstybių įrankis ir pabrėžia tokių institucijų gebėjimą anarchistinėje sistemoje mažinti nepasitikėjimą tarp valstybių, stabilizuoti jų santykius ir spręsti konfliktus.⁹⁰ Neoliberalai, dažnai pasitelkdami lošimų teoriją, tvirtina, kad dėl dalyvavimo tarptautinių organizacijų veikloje išauga abipusio laimėjimo tikimybė.⁹¹

Neoliberalizmo pradininkai Robertas O. Keohane ir J. S. Nye vienu svarbiausių šios teorijos principu įvardija kompleksinę priklausomybę. Tai reiškia, kad pasaulyje egzistuoja daugybė kanalų, jungiančių visuomenes ir tuo pat tiek išplečiančių, tiek kontroliuojančių politikos instrumentų naudojimą tarptautiniuose santykiuose. Todėl karinė galia tampa nebe tokia reikšminga – čia

⁸⁵ Richard Rosecrance, *The Rise of the Trading State: Commerce and Conquest in the Modern World* (New York: Basic Books, 1987).

⁸⁶ Nye, „Neorealism and Neoliberalism“, 248.

⁸⁷ *Ibid.*, 249.

⁸⁸ Graham Evans, Jeffrey Newnham, *The penguin dictionary of international relations* (London: Penguin Books, 1998) 29.

⁸⁹ Robert O. Keohane, Joseph S. Nye, „Power and Interdependence Revisited“ *International Organization* 41, No. 4 (1987): 728.

⁹⁰ Sheldon W. Simon, „Realism and neoliberalism: International relations theory and Southeast Asian security“ *The Pacific Review* 8, No. 1 (1995): 5.

⁹¹ Robert O. Keohane, *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy* (Princeton: Princeton University Press, 1984), 51.

svarbiausia valstybių gebėjimas susitarti ir pasiekti kompromisus.⁹² Manoma, kad būtent dėl tarpusavio susietumo liberalios demokratijos gali palaikyti taikius santykius, o konfliktai labiausiai tikėtini su autoritariniais režimais.⁹³

Kaip apibendrina Timothy`is J. Lynchas, neoliberalai aiškina taiką, o neorealistas prognozuoja karą, nes jiems tarptautiniai santykiai statiški ir linkę į konfliktus.⁹⁴ O neoliberalai tiki santykių vystymusi, pažanga ir tuo, kad tarptautinė aplinka gali būti pagerinta. Pavyzdžiui, per užsienio pagalbą. Šį įrankį ne vieną dešimtmetį aktyviai naudojo JAV, būdamos pagrindinėmis humanitarinės pagalbos teikėjomis pasaulyje.⁹⁵ R. O. Keohane ir J. S. Nye požiūriu, Amerikos užsienio pagalba, kartu ir USAID veikla, gali būti kompleksinės priklausomybės valdymo priemone. Padėdamos stabilizuoti ekonominę bei politinę tvarką kitose šalyse, JAV gali įgyvendinti ir savo užsienio politikos interesus.⁹⁶ Noamo Chomsky`io analizė patvirtina, kad demokratijos sklaida ir ekonominė įtaka – pagrindiniai būdai, kuriuos Amerika taikė, siekdama lyderystės tarptautinėje arenoje. Pasak autoriaus, šiam tikslui ypač pravertė narystė Jungtinėse Tautose (JT). Organizacija veikė tarsi kanalas, per kurį JAV galėjo platinti savo vertybes, stiprinti ryšius su sąjungininkais ir sudaryti naudingus susitarimus, pavyzdžiui, dėl žmogaus teisių ar aplinkosaugos.⁹⁷

Neoliberalų norą bendradarbiauti galima įžvelgti ir Demokratų partijos lyderių retorikoje. Kaip minėta, R. Körnerio *et al.* atlikta analizė parodė, kad J. Bideno lingvistinis stilius iš esmės atspindi bendradarbiavimu grįstas galios formas. Tyrimo autoriai taip pat atkreipia dėmesį į jo politinį elgesį (vadovaujant Senato teisės komitetui, priimant Smurto prieš moteris įstatymą, kt.), demonstruojantį įsitikinimą, kad sprendimų legitimumas neatsiejamas nuo valdžių padalijimo principo.⁹⁸ Pastebėtina, kad ir žiniasklaidoje J. Bidas apibūdinamas kaip bendradarbiaujantis, komunikabilus lyderis, akcentuojantis komandinį darbą bei sąjungas.⁹⁹ Simpatija neoliberalistiniams galios bruožams ryški ir ankstesnio lyderio B. Obamos elgesyje. Jis sutelkė dėmesį į tarptautinius įsipareigojimus ir ekonominę tarpusavio priklausomybę, rinkosi spręsti užsienio politikos klausimus diplomatiniais keliais,

⁹² Keohane, Nye, „Power and Interdependence Revisited“, 737.

⁹³ Michael W. Doyle, „Kant, Liberal Legacies, and Foreign Affairs“ *Philosophy & Public Affairs* 12, No. 3 (1983): 205–235.

⁹⁴ Timothy J. Lynch, „Liberalism and Neoliberalism“, kn. *New Directions in US Foreign Policy*, sud. Inderjeet Parmar, Linda B. Miller, Mark Ledwidge (London: Routledge, 2009), 48.

⁹⁵ United Nations, „Guterres calls on US to exempt development and humanitarian funds from aid ‘pause’“.

⁹⁶ Keohane, Nye, „Power and Interdependence Revisited“, 747.

⁹⁷ Noam Chomsky, *Profit Over People. Neoliberalism and Global Order* (London: Seven Stories Press, 1999), 65.

⁹⁸ Körner, Overbeck, Körner, Schütz, „How the Linguistic Styles of Donald Trump and Joe Biden Reflect Different Forms of Power“, 636.

⁹⁹ Anne Marie Griebie, Aubrey Immelman, „The Personality Profile and Leadership Style of U.S. President Joe Biden“ *Psychology Faculty Publications*, 20 (2021), https://digitalcommons.csbsju.edu/psychology_pubs/132/.

nenaudojant jėgos.¹⁰⁰ Dar 2015-ųjų prezidento metinėje kalboje B. Obama pabrėžė, kad JAV išskirtinumas – gebėjimas derinti jėgą su diplomatija, kurti globalių iššūkių sprendimus ir rodyti lyderystę, išlaikant ištikimybę amerikietiškomis vertybėms.¹⁰¹

Vis dėlto R. O. Keohane ir J. S. Nye pripažįsta, kad atskirai nei neoliberalizmas, nei neorealizmas iki galo nepaaiškina tarptautinio elgesio. Anot autorių, tam reikalinga šių paradigimų sintezė – sisteminė teorija, kurios pirmoji dalis būtų naudojama analizuoti tarptautinius santykius struktūros lygmeniu, o antroji – proceso lygmeniu.¹⁰² Tokią išvalgą patvirtina tai, kad, kaip iki šiol aptarta šiame skyriuje, šiuolaikinėje JAV užsienio politikoje galima atrasti ir neorealizminių, ir neoliberalių galios bruožų. Nors neorealizmas – dominuojantis požiūris, leidžiantis nagrinėti pačią tarptautinės sistemos struktūrą, neoliberalios transnacionalizmo bei tarpusavio priklausomybės idėjos padeda paaiškinti, kaip suvokiami ir kaip gali kisti valstybių nacionaliniai interesai.¹⁰³ Neorealistai, akcentuodami anarchijos ir saugumo dilemos poveikį, valstybių interesus iš esmės laiko struktūriškai nulemtus. Tam ypač prieštarauja J. S. Nye, teigdamas, kad kitų valstybių interesai gali būti paveikti patrauklumu grindžiama įtaka. Todėl toliau šiame skyriuje nagrinėjama J. S. Nye švelniosios galios koncepcija ir tai, kaip ji atsiskleidžia JAV užsienio politikoje.

1.1.2.1 Švelniosios galios koncepcija

J. S. Nye pristato pasaulio politikos darbotvarkę kaip trimatę šachmatų lentą. Autoriaus nuomone, šio žaidimo viršutiniame lygmenyje yra kariniai klausimai ir galima teigti, kad supervalstybė JAV čia užima hegemoninę poziciją.¹⁰⁴ Viduriniame lygmenyje, kuriame keliami tarpvalstybiniai ekonominiai klausimai, galios pasiskirstymas daugiapolis.¹⁰⁵ O apatiniame lygmenyje susitelkę tokie tarptautiniai klausimai kaip terorizmas, klimato kaita, infekcinių ligų plitimas, čia galia plačiai ir chaotiškai pasiskirsčiusi tarp valstybinių bei nevalstybinių veikėjų.¹⁰⁶ J. S. Nye manymu, nemažai šiuolaikinių politikos lyderių, tarp jų ir JAV, problema tai, kad jie didžiąją dalį dėmesio skiria viršutiniam lygmeniui, tapdami vienmatėmis figūromis trimatėje žaidimo lentoje.¹⁰⁷ Todėl autorius išplėtojo švelniosios, kietosios ir išmaniosios galios sąvokas. 1 lentelėje nurodyta, kokiais instrumentais užsienio

¹⁰⁰ Shoab, Aquil, Sabat, „An Indispensable Partner? Bush, Obama, and the US' Soft Power”, 1.

¹⁰¹ Barack Obama, „Remarks by the President in State of the Union Address | January 20, 2015“, Obama White House, žiūrėta 2026 m. sausio 6 d., <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/01/20/remarks-president-state-union-address-January-20-2015>.

¹⁰² Joseph S. Nye, „Neorealism and Neoliberalism” *World Politics* 40, No. 2 (1988): 235.

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 4.

¹⁰⁵ *Ibid.*

¹⁰⁶ *Ibid.*

¹⁰⁷ *Ibid.*, 5.

politikoje gali pasireikšti švelnioji ir kietoji (išskirta į karinę bei ekonominę) galia.

	Elgesys	Pagrindinės priemonės	Vyriausybės politika
Karinė galia	Prievarta Atgrasymas Gynyba	Grasinimai Jėga	Prievartinė diplomatija Karas Aljansai
Ekonominė galia	Skatinimas Prievarta	Materialus atlygis Sankcijos	Ekonominė parama Kyšiai Ekonominės sankcijos
Švelnioji galia	Palenkimas į savo pusę Darbotvarkės nustatymas	Vertybės Kultūra Politika Institucijos	Viešoji diplomatija Dvišalė ir daugiašalė diplomatija

1 lentelė. Trys galios tipai pagal J. S. Nye (2004).¹⁰⁸

Tiesa, kaip pastebi Vytautas Isoda, „nors [švelniosios] galios teorijos autorius J. [S.] Nye dažniausiai priskiriamas neoliberalų stovyklai, ši jo teorija veikiau išplečia ir papildo nei paneigia neorealistinę galios sampratą“.¹⁰⁹ Tai tvirtina ir pats J. S. Nye, pabrėždamas, kad švelnioji galia neprieštarauja nei realistinei, nei liberaliajai ar idealistinei tradicijai: „Tai tiesiog galios forma, vienas iš būdų pasiekti norimų rezultatų.“¹¹⁰

Švelnioji galia – tai „gebėjimas pasiekti pageidaujamų rezultatų patrauklumu, o ne prievarta ar užmokesčiu“.¹¹¹ Kitais žodžiais tariant – tai gebėjimas be prievartos paskatinti kitus norėti to, ko norite, ir savanoriškai sutikti su jūsų pageidavimais. Šį terminą J. S. Nye pristatė 1990 metais knygoje „Lemta vadovauti“ (angl. *Bound to Lead*), mesdamas iššūkį tuomet vyravusiam požiūriui į JAV galios nuosmukį. Anuomet tarptautinių santykių praktikai ir teoretikai buvo linkę žiūrėti į galią kaip į apčiuopiamus išteklius, tuo pasižymėjo ir anksčiau darbe aptartos neorealistų mintys. Tačiau J. S. Nye išvelgė, kad savo universaliomis, demokratiją, taiką ir žmogaus teises propaguojančiomis vertybėmis, tarptautiniame lauke veikiančiais paramos fondais, prestižiniais universitetais bei didžiuliais populiariosios kultūros ištekliais JAV gali daryti įtaką tam, kaip kiti žiūri į valstijas ir bendrai į pasaulį.¹¹² Tiesa, autorius pripažino, kad panašių idėjų galima rasti dar senovės filosofų darbuose, o

¹⁰⁸ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 31.

¹⁰⁹ Vytautas Isoda, „Minkštosios galios generavimas ir reikšmė valstybių užsienio politikoje XXI amžiuje: JAV atvejis“ *Politikos mokslų almanachas* 7, (2010), <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:6135172/datastreams/MAIN/content>.

¹¹⁰ Joseph S. Nye, *The Future of Power* (New York: Public Affairs, 2011), 82.

¹¹¹ Nye, „Soft power: the origins and political progress of a concept“, 1.

¹¹² *Ibid.*, 2.

pati sąvoka neapsiriboja tarptautiniais santykiais ar JAV.¹¹³

Tarptautiniuose santykiuose švelnioji galia iš esmės veikia trimis aspektais: valstybės kultūra (kai ji traukia kitus), vertybėmis (kai jos nuosekliai įgyvendinamos tiek valstybės viduje, tiek išoriniuose santykiuose) bei užsienio politika (kai ji laikoma teisėta ir turinčia moralinį autoritetą).¹¹⁴ Pasauliniu lygmeniu švelnioji galia grindžiama pagarba tarptautinei teisei bei normoms, liberalia ekonomine politika, trumpalaikių nacionalinių interesų aukojimu vardan kolektyvinės gerovės, o vidaus šaltiniai apima kultūrą ir institucijas, paremtas demokratijos, konstitucionalizmo, liberalizmo, pliuralizmo principais.¹¹⁵ Ši J. S. Nye idėja reiškia, kad JAV turi reikiamus išteklius rodyti pavyzdį, kuriuo galėtų sekti kitos šalys.

Pirmąjį švelniosios galios šaltinį, kultūrą, J. S. Nye apibrėžia kaip „vertybių ir praktikų rinkinį, kuriantį prasmę visuomenei“.¹¹⁶ Nors ji turi daug išraiškos formų, paprastai išskiriama aukštoji kultūra, patraukli elitui, ir populiarioji kultūra, orientuota į pramogą masėms, o JAV kultūra neretai laikoma universalia.¹¹⁷ Tai reiškia, kad ji orientuota į vertybes, pripažįstamas ir suprantamas daugeliui žmonių, nepriklausomai nuo jų kilmės. Visgi JAV kultūra gali turėti prieštarinę poveikį skirtingoms grupėms toje pačioje šalyje. Pavyzdžiui, Holivudo filmai, žavintys Irano paauglius, atrodo amoralūs muloms. Todėl kai kuriais atvejais valstybės kultūra gali tik apsunkinti jos galimybes pasiekti norimų politinių rezultatų iš valdančiosios grupės.¹¹⁸

Kita švelniosios galios dalis – vertybės – apima valstybės skelbiamus įsitikinimus ir normas tiek vidaus, tiek užsienio politikoje. Daugelis tradiciškai JAV propaguojamų vertybių, tokių kaip demokratija, taika, žmogaus teisės, laisvė, teisės viršenybė, yra universalios ir labai gundančios. O sugundymas, anot J. S. Nye, visuomet veiksmingesnis už prievartą.¹¹⁹ Autoriaus nuomone, išvardytas vertybes pasaulyje JAV įtvirtino, prisidėdamos prie tarptautinių institucijų ir normų sukūrimo.¹²⁰ Tačiau, jei viešai skelbiamos vienos vertybės, o išaiškėja, kad realiai įgyvendinamos kitos, tai gali pakenkti valstybės reputacijai ir patikimumui. To pavyzdys – žiaurus elgesys su kaliniais Abu Graibo ir Gvantanamo kalėjimuose Irako karo metu. Šie veiksmai, neatitikę deklaruojamų amerikietišku vertybių, sukėlė veidmainystės įspūdį.¹²¹ Maža to, kaip ir kultūros atveju, net ir sąžiningai taikomos

¹¹³ Nye, „Soft power: the origins and political progress of a concept“, 2.

¹¹⁴ Nye, „Soft Power and Public Diplomacy Revisited“, 8.

¹¹⁵ Giulio M. Gallarotti, „Smart Power: Definitions, Importance, and Effectiveness“ *Journal of Strategic Studies* 38, No. 3 (2015): 245–281.

¹¹⁶ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 11.

¹¹⁷ *Ibid.*

¹¹⁸ *Ibid.*, 52.

¹¹⁹ *Ibid.*, X.

¹²⁰ *Ibid.*, 10.

¹²¹ Nye, „Soft Power and Public Diplomacy Revisited“, 11.

vertybės gali atstumti kai kurias grupes, tuo pat pritraukdamos kitas. Tarkime, JAV skatinamas individualizmas ir laisvė patrauklu daugeliui, bet gali būti atgrasu fundamentalistams, o atviras seksualumas bei feminizmas neprigija patriarchalinėse visuomenėse.¹²² Nors neneigtina, kad JAV turi vidinių iššūkių (skurdas, augantys skyrybų rodikliai, nepasitikėjimas institucijomis), mažai tikėtina, kad šios problemos, suprantamos ir kitoms visuomenėms, pakenks valstybės švelniajai galiai. Ją labiau silpnina tokios politikos kryptys kaip mirties bausmė, neigiamas požiūris į imigraciją, ginklų kontrolės nebuvimas. Ties šiais klausimais jaučiamas nuomonės nukrypimas nuo kitų išsivysčiusių šalių.¹²³

O užsienio politikos turinys bei stilius turi įtakos JAV teisėtumo įvaizdžiui ir yra vienintelis švelniosios galios išteklius, esantis visiškoje vyriausybės valioje. Kitoms valstybėms besižavint valstybės vykdoma užsienio politika, daug lengviau pasiekama abipusė nauda ir būna mažiau ginčų, nes valstybės ima vertinti rezultatus, remdamosi tomis pačiomis preferencijomis.¹²⁴ Kai kurie skeptikai teigia, kad valstybės bendradarbiauja dėl savanaudiškų interesų, todėl švelnioji galia čia neatlieka reikšmingo vaidmens. Tačiau J. S. Nye atmeta šią kritiką, tvirtindamas, kad bendradarbiavimas – laipsnio klausimas, o tą laipsnį lemia patrauklumas arba atstūmimas.¹²⁵ Pasak autoriaus, nors užsienio politikoje visos valstybės siekia nacionalinių interesų, galima rinktis, kaip juos apibrėžti, ir priemones, kuriomis jų siekti.¹²⁶

Kaip parodė literatūros apžvalga, šiame amžiuje JAV švelnioji galia patyrė nemažai bangavimų. G. W. Busho prezidentavimo metu JAV patrauklumas Europoje, Lotynų Amerikoje ir visame musulmonų pasaulyje smarkiai sumažėjo būtent dėl vykdytos užsienio politikos.¹²⁷ Nors B. Obamai pavyko „atgaivinti“ JAV švelniąją galią (Roberto G. Kaufmano apibrėžtoje šio prezidento doktrinoje penktasis punktas netgi atskirai dedikuotas „švelniajai galiai, diplomatijai ir įsitraukimui“),¹²⁸ D. Trumpo elgesys abiejų kadencijų metu vėl kelia jai aiškią grėsmę. Kad labiausiai JAV švelniąją galią silpnina užsienio politika, besiremianti kietąja galia, patvirtina ir daugiau tyrimų.¹²⁹

Viena švelniosios galios sklaidos priemonių – viešoji diplomatija. Tai valstybės pastangos atrodyti patraukliai kitos valstybės visuomenei ir sukurti ilgalaikius santykius su vyriausybės užsienio

¹²² Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 55.

¹²³ *Ibid*, 58–59.

¹²⁴ Gallarotti, „Esteem and Influence: Soft Power in International Politics“, 387.

¹²⁵ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 29.

¹²⁶ *Ibid*, 60.

¹²⁷ Joseph S. Nye, „The future of soft power in US foreign policy“, kn. *Soft Power and US Foreign Policy*, sud. Inderjeet Parmar, Michael Cox (London: Routledge, 2010), 4.

¹²⁸ Robert G. Kaufman, *Dangerous Doctrine: How Obama's Grand Strategy Weakened America* (Lexington: University Press of Kentucky, 2016), 1–23.

¹²⁹ Henry H. Sun, „International political marketing: a case study of United States soft power and public diplomacy“ *Journal of Public Affairs*, (2008), <https://doi.org/10.1002/pa.301>.

politikai palankiomis sąlygomis.¹³⁰ Išskiriamos trys viešosios diplomatijos dimensijos:

1. Naujienų valdymas (kasdienė komunikacija, apimanti vidaus ir užsienio politikos sprendimų paaiškinimą);
2. Strateginė komunikacija (panaši į politinę ar reklaminę kampaniją: įvykiai ir jų komunikacija planuojami ateinantiems metams arba ilgiau, siekiant sustiprinti norimas temas, skatinti tam tikrą politiką);
3. Ilgalaikių santykių kūrimas (ryšys su reikiamais asmenimis, užmezgamas per konferencijas, mainus, mokymus, stipendijas, žiniasklaidos kanalus ir panašiai).¹³¹

Pastaruoju atveju gali pasitarnauti net iš pažiūros kietosios galios pajėgumai. Pavyzdžiui, JAV kariuomenė su kitomis valstybėmis vykdo daug mainų ir mokymų, apimančių ne vien karybą.¹³² Tačiau, kaip ir aptartu vertybių atveju, viešosios diplomatijos komunikacinės pastangos bus bevaisės, jei prieštaraus realioms veiksmams. Taip pat svarbu perprasti tikslinę auditoriją, nes tie patys vaizdai ar žodžiai, sėkmingi komunikuojant su vietos visuomene, gali turėti neigiamą poveikį užsienio auditorijai.¹³³ JAV atveju tyrėjai pastebi, kad tyrimams apie užsienio šalių visuomenės nuomonę vis dar skiriama mažai lėšų – Baltieji rūmai turėtų labiau rūpintis viešąja diplomatija ir svarstyti apie naujos institucijos, padedančios mobilizuoti privatųjį sektorių, įsteigimą.¹³⁴

Nors „švelnioji galia“ gana plačiai socialiniuose moksluose vartojamas terminas, kai kurie akademikai vadina jį miglotu ir turinčiu operacionalizacijos sunkumų.¹³⁵ Tačiau Paulas Michaelis Brannaganas ir Richardas Giulianotti nurodo, kad nereikėtų žiūrėti į švelniąją galią kaip į stabilų, lengvai apibrėžiamą darinį. Pasak autorių, švelniosios galios procesas daugialypis, nuolat besikeičiantis, nesibaigiantis konkrečiais rezultatais.¹³⁶ Šia prasme JAV švelniosios galios strategija neturėtų būti laikoma fiksuota laike ir erdvėje, o reikalaujanti nuolatinio dėmesio, analizės, palaikymo. Nors švelnioji galia netinka pasiekti greitaiems rezultatams ir duoda jų tik po ilgesnio laiko, jie dažnai būna reikšmingesni: „Kardai greitesni už žodžius, bet ilgalaikėje perspektyvoje žodžiai gali pakeisti kardais ginkluotų žmonių mąstymą.“¹³⁷ J. S. Nye manymu, populistinių vyriausybių nenoras finansuoti švelniosios galios priemones atspindi ne šios svarbos mažėjimą, o jų ribotą laiko perspektyvą.¹³⁸ Visgi

¹³⁰ Nye, „Soft Power and Public Diplomacy Revisited“, 11–12.

¹³¹ Mark Leonard, Catherine Stead, Conrad Smewing, *Public Diplomacy* (London: Foreign Policy Centre, 2002), 103–106.

¹³² Nye, „Soft Power and Public Diplomacy Revisited“, 15.

¹³³ *Ibid.*, 14.

¹³⁴ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 124.

¹³⁵ Paul Michael Brannagan, Richard Giulianotti, „Unlocking the Whole of Soft Power: A Quantum International Relations Analysis“ *Journal of Political Power* 16, No. 3 (2023): 301–321.

¹³⁶ *Ibid.*, 317.

¹³⁷ Nye, „Soft Power and Public Diplomacy Revisited“, 8.

¹³⁸ *Ibid.*

reikia pripažinti, kad švelniąją galią, kitaip nei kietąją, sunku išmatuoti ir įvertinti, tad ją sudėtingiau analizuoti akademiškai.

Svarbu paminėti ir kitus švelniosios galios ribotumus. Informacijos amžiuje net tada, kai komunikacija ir politika suderintos, valstybei sunku tikslingai panaudoti švelniosios galios išteklius. Privatūs švelniosios galios šaltiniai tampa vis svarbesni, o viešoji diplomatija sudaro mažą dalį visos komunikacijos tarp visuomenių.¹³⁹ Daugumą švelniosios galios sukuria piliečiai, todėl vyriausybėms sudėtinga ją valdyti – demokratiškos valstybės negali įsakinėti menininkams ar universitetams taip, kaip kariuomenėms.¹⁴⁰ Todėl JAV vyriausybei verta vystyti bendradarbiavimą su NVO, daugelis jų pasižymi didesniu žmonių pasitikėjimu.¹⁴¹

J. S. Nye išskirta kietoji galia, priešingai, yra gebėjimas pasiekti norimų rezultatų prievarta ar užmokesčiu, ir yra tinkamesnė, siekiant skubių tikslų. Kietoji galia neskatina ilgalaikių elgesio ir mąstymo pokyčių. Ji sukelia greitą reakciją. Valstybė turi akimirksniu reaguoti į ginkluotą invaziją arba ekonominį spaudimą, nusprendama, ar paklusti agresoriaus reikalavimams, ar jiems priešintis. Kritikuodami šią sampratą, labiau siejamą su neorealistine mintimi, mokslininkai naudoja kietosios galios nuvertėjimo (angl. *hard disempowerment*) sąvoką. Tai yra, kai kietosios galios naudojimas tampa kontraproduktyvus ir žalingas. Turima omenyje, kad trumpuoju laikotarpiu vien kietosios galios strategijos gali duoti reikšmingų rezultatų, bet ilgalaikėje perspektyvoje gali susidaryti tikslinių ir trečiųjų valstybių opozicijos, dėl kurių kietąją galią naudojusios valstybės įtaka gali ženkliai susilpnėti.¹⁴² Todėl, nors pats J. S. Nye neneigia kietosios galios svarbos, jis akcentuoja, kad, kaupiant ją, gretimai privalu ieškoti būdų, kaip sumažinti galimą žalingą to poveikį švelniajai galiai.¹⁴³

2003 metais J. S. Nye pristatė išmaniosios galios (angl. *smart power*) – gebėjimo strategiškai derinti kietąją ir švelniąją galią, kad jos viena kitą sustiprintų, – sąvoką.¹⁴⁴ Tarkime, kietoji galia naudingesnė, atremiant karinį įsiveržimą, bet švelnioji galia labiau pasitarnauja, siekiant valstybei palankios tarptautinės aplinkos – demokratinių santvarkų ar liberalios rinkos. Anot autoriaus, išmanioji galia yra priemonė veiksmingiau siekti užsienio politikos tikslų naujojoje pasaulio tvarkoje, atsižvelgiant į tokius išbandymus kaip ekonominis nestabilumas, klimato kaita, pandemijos, taip pat į augantį nevalstybinių veikėjų vaidmenį.¹⁴⁵

Muhammadas Shoaibas *et. al* išmaniosios galios savybes išvėlgia B. Obamos užsienio politikoje.

¹³⁹ Nye, „Soft Power and Public Diplomacy Revisited“, 15.

¹⁴⁰ *Ibid*, 8.

¹⁴¹ *Ibid*, 15.

¹⁴² Gallarotti, „Esteem and Influence: Soft Power in International Politics“, 389.

¹⁴³ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 145.

¹⁴⁴ Joseph S. Nye, „Get Smart: Combining Hard and Soft Power“ *Foreign Affairs* 88, No. 4 (2009): 160–163.

¹⁴⁵ Nye, „Get Smart: Combining Hard and Soft Power“, 163.

Prezidentas, siekdamas pasaulio tvarkos stabilumo,¹⁴⁶ skyrė daug dėmesio ir JAV ekonomikos atgaivinimui bei laisvajai prekybai, ir taikiam ginčų sprendimui bei dalyvavimui įvairiose daugiašalėse veiklose, pavyzdžiui, Rytų Azijos viršūnių susitikime.¹⁴⁷ Tai lėmė, kad skirtingų pasaulio dalių visuomenės ėmė demonstruoti didelį pasitikėjimą B. Obama, o kartu ir JAV, kaip rodo 2017 metų pradžioje publikuoti duomenys.¹⁴⁸ Galima teigti, kad B. Obama pritarė J. S. Nye mintims, jog JAV, siekiant savo tikslų užsienio politikoje, itin svarbu abi galios formos: ir materialūs pajėgumai, ir bendradarbiavimas bei teigiamo įvaizdžio palaikymas.¹⁴⁹ Visgi būtina paminėti, kad kai kuriais atvejais pozityvus B. Obamos požiūris į bendradarbiavimą tapo kritikos taikiniu. Tarptautinėje arenoje neigiamų reakcijų sulaukė jo bandymai užmegzti konstruktyvius santykius su Kinija, Rusija, Iranu, Sirija.¹⁵⁰

G. M. Gallarotti teigimu, šiandien išmanioji galia – būtina nacionalinio saugumo priemonė, kurios neišvengiamumą lėmė tarptautinės sistemos pokyčiai. Į šitai įeina tokie faktoriai kaip tai, kad demokratijos plėtra silpnina prievartos veiksmingumą, modernizacija ir auganti tarpusavio priklausomybė mažina vien kietosios galios naudą, o tarptautinės organizacijos įtvirtino bendradarbiavimo normas, todėl vienašaliai veiksmai tampa vis brangesni bei mažiau priimtini.¹⁵¹ JAV Strateginių ir tarptautinių studijų centro Išmaniosios galios komisija (angl. *The Center for Strategic and International Studies' The Smart Power Commission*) dar 2008-aisiais pateikė išvalgas, kuo turėtų būti grindžiama valstybės užsienio politika (pastebėtina, kad nemažai atitikimų galima išvelgti B. Obamos doktrinoje): rekomenduotina atsisakyti vienašališkumo ir aktyviai dalyvauti daugiašalėse veiklose; prioritetizuoti vystomąjį bendradarbiavimą; daugiau rūpintis viešąja diplomatija; tęsti iniciatyvią veiklą tarptautinės ekonomikos srityje; dalyvauti technologijų, inovacijų, energetikos ir klimato kaitos politikos kūrime.¹⁵²

Apibendrinant neoliberalizmo ir švelniosios galios skyrių, Demokratų partijos lyderių elgesyje ir retorikoje išvelgiamas didesnis noras bendradarbiauti tarptautiniuose santykiuose bei dėmesys kompleksinei priklausomybei nei žiūrint į respublikonų politikus. Palyginti, B. Obamos doktrina labiau siejama su išmaniosios, o D. Trumbo – su kietosios galios forma. Nors JAV pasižymi ir kitais švelniosios galios ištekliais, per užsienio politiką vykdyta demokratijos sklaida bei ekonominė įtaka bene daugiausiai prisidėjo prie valstybės įsitvirtinimo lyderiaujančioje pozicijoje tarptautinėje arenoje.

¹⁴⁶ Shoaib, Aquil, Sabat, „An Indispensable Partner? Bush, Obama, and the US' Soft Power”, 25.

¹⁴⁷ *Ibid.*, 2.

¹⁴⁸ *Ibid.*

¹⁴⁹ *Ibid.*, 14.

¹⁵⁰ *Ibid.*, 18.

¹⁵¹ Gallarotti, „Smart Power: Definitions, Importance, and Effectiveness“, 252–254.

¹⁵² Richard L. Armitage, Joseph S. Nye, *CSIS Commission on Smart Power: A Smarter, More Secure America* (Washington: CSIS Press, 2007), 5.

1.2 Diskurso teorija

1985 metais E. Laclau ir Ch. Mouffe suformuluota poststruktūralistinė diskurso teorija remiasi prielaida, kad socialinė tikrovė nuolat konstruojama diskursais socialinių ir politinių grupių. Platus diskursų, kurių kiekvienas skirtingai konstruoja tikrovę, spektras konkuruoja, siekiant apibrėžti, kas yra „tiesa“ tam tikrame socialinio pasaulio aspekte.¹⁵³ Poststruktūralistinė diskurso teorija nelaiko socialinių santykių vien tik kalbiniu reiškiniu. Aptariamieji autoriai „atmeta kalbos kaip stabilios, nekintančios ir visuminės struktūros apibrėžimą“.¹⁵⁴

Taigi, analizuoti diskursus reiškia nustatyti reikšmių tinklą tam tikroje srityje. Šis tinklas sukuriama artikuliacija. Tai procesas, kurio metu įvairūs elementai tampa diskurso momentais, yra susiejami į reikšmių sistemą per savo panašumus arba skirtumus. Atskiri momentai įgyja reikšmę tik santykyje su kitais momentais tame pačiame diskurse.¹⁵⁵ Kaip apibendrina E. Laclau ir Ch. Mouffe, artikuliacija yra „praktika, kuria nustatomas ryšys tarp elementų, dėl kurio jų tapatybė keičiasi artikuliacijos praktikos rezultate. Struktūrizuotą visumą, susidariusią artikuliacijos praktikos rezultate, vadinsime diskursu. Skirtingas pozicijas, kiek jos artikuliuotos diskurse, vadinsime momentais. Priešingai, elementu vadinsime bet koki skirtumą, kuris diskurse neartikuliuojamas“.¹⁵⁶

Diskursas susiformuoja, iš dalies fiksuojant reikšmę (nes reikšmių sistemos niekada negali būti galutinai fiksuotos) aplink tam tikrus mazginius taškus.¹⁵⁷ Tai pagrindiniai diskurso centrai, jungiantys reikšmes į bendrą sistemą. Mazginiams taškams reikšmė suteikiama lygiavertiškumo grandinėmis (angl. *chain of equivalence*), susiejančiomis aplink išdėstytus momentus ir santykinai nustatančiomis tapatybę.¹⁵⁸ Tai vyksta, atmetant visas kitas galimas momentų reikšmes, t. y. visus kitus galimus momentų tarpusavio ryšius, todėl diskursas yra galimybių redukcija.¹⁵⁹ Mazginiai taškai reprezentuojami tuščių signifikantų, neturinčių savarankiškos reikšmės, tol, kol juos užpildo kitų

¹⁵³ David Rear, „Laclau and Mouffe’s Discourse Theory and Fairclough’s Critical Discourse Analysis: An Introduction and Comparison“, Academia, žiūrėta 2025 m. lapkričio 17 d., https://www.academia.edu/2912341/Laclau_and_Mouffe_s_Discourse_Theory_and_Faircloughs_Critical_Discourse_Analysis_An_Introduction_and_Comparison., 5.

¹⁵⁴ Karolis Jonutis, „Ernesto Laclau populizmo teorija ir jos operacionalizacija: politinės partijos „Drąsos kelias“ atvejis“, *Sociologija. Mintis ir veiksmai* 2, No. 43 (2018): 50.

¹⁵⁵ Rear, „Laclau and Mouffe’s Discourse Theory and Fairclough’s Critical Discourse Analysis: An Introduction and Comparison“, 7.

¹⁵⁶ Ernesto Laclau, Chantal Mouffe, *Hegemony and Socialist Strategy. Towards a Radical Democratic Politics*, 2nd ed. (London, New York: Verso, 2001), 105.

¹⁵⁷ *Ibid*, 112.

¹⁵⁸ Rear, „Laclau and Mouffe’s Discourse Theory and Fairclough’s Critical Discourse Analysis: An Introduction and Comparison“, 10.

¹⁵⁹ Marianne Jørgensen, Louise J. Phillips, *Discourse Analysis as Theory and Method* (SAGE Publications Ltd, 2002), 26–27.

signifikantų tinklas.¹⁶⁰ Galiausiai lieka plaukiojantis signifikantas, kurį skirtingi diskursai mėgina pripildyti savo reikšme.¹⁶¹ Kaip aiškina Louise J. Phillips ir Marianne Jørgensen, mazginis taškas – tai kristalizacijos taškas konkrečiame diskurse, o plaukiojantis signifikantas atspindi nuolatinę diskursų kovą dėl reikšmės nustatymo.¹⁶²

Visas kitas galimas momentų reikšmes, atmetamas diskurso, E. Laclau ir Ch. Mouffe apibūdina kaip diskurso lauką (angl. *field of discursivity*). Tai reikšmių perteklius, sukurtas artikuliacijos; tai reikšmės, kurias kiekvienas momentas turi arba turėjo kituose diskursuose, bet kurios atmetamos konkrečiame diskurse.¹⁶³ Kadangi „diskurso lauko“ sąvoka sulaukė kritikos dėl neapibrėžtumo, L. J. Phillips ir M. Jørgensen siūlo analizuoti ją dviem lygmenimis. Tuomet diskurso laukas apimtų visas galimas alternatyvias reikšmės konstrukcijas, o diskurso tvarka (sąvoka, kilusi iš Normano Fairclougho kritinės diskurso analizės) apimtų ribotą diskursų, konkuruojančių toje pačioje srityje, spektrą.¹⁶⁴ Šiuo atveju diskurso tvarka reiškia du ar daugiau diskursų, kurių kiekvienas siekia įsitvirtinti toje pačioje srityje, todėl tai taip pat apibūdina potencialią ar faktinę diskursinio konflikto sritį.¹⁶⁵

Skirtingiems diskursams susidūrus, atsiranda nesutaikoma priešprieša – socialinis antagonizmas. Tai sąvoka, nurodanti konfliktinius taškus visuomenėje ir antagonistines ribas, ties kuriomis diskursai kovoja, siekdami įtvirtinti savo reikšmes.¹⁶⁶ Dominuojantis diskursas tampa, pasiekęs hegemoniją. Tuomet jo konstruojama tikrovės versija atrodo tokia natūrali ir savaime suprantama, kad visuomenė nebesuvokia, jog tai politinių hegemoninių praktikų rezultatas.¹⁶⁷ Todėl šioje teorijoje svarbi ir ideologijos sąvoka. Pasak E. Laclau ir Ch. Mouffe, ideologija bei diskursas neatsiejami, nes abu siekia paslėpti politinius procesus, kuriais socialinė tvarka pateikiama kaip normali ir neginčytina.¹⁶⁸ Taigi, antagonizmas žymi tašką, kuriame skirtingi diskursai tampa tarpusavyje nesuderinami, o hegemonija galima laikyti konflikto išsprendimą per diskursų ribų perkėlimą.¹⁶⁹ Tačiau svarbu pabrėžti, kad hegemonija nepastovi. Tai dinamiškas procesas, kurio metu diskursai be paliovos stengiasi artikuliacija

¹⁶⁰ Rear, „Laclau and Mouffe’s Discourse Theory and Fairclough’s Critical Discourse Analysis: An Introduction and Comparison“, 6.

¹⁶¹ Jørgensen, Phillips, *Discourse Analysis as Theory and Method*, 28.

¹⁶² *Ibid.*

¹⁶³ Laclau, Mouffe, *Hegemony and Socialist Strategy. Towards a Radical Democratic Politics*, 111.

¹⁶⁴ Jørgensen, Phillips, *Discourse Analysis as Theory and Method*, 27.

¹⁶⁵ *Ibid.*, 56.

¹⁶⁶ *Ibid.*, 48.

¹⁶⁷ Rear, „Laclau and Mouffe’s Discourse Theory and Fairclough’s Critical Discourse Analysis: An Introduction and Comparison“, 8.

¹⁶⁸ *Ibid.*

¹⁶⁹ Jørgensen, Phillips, *Discourse Analysis as Theory and Method*, 56.

išlaikyti savo poziciją.¹⁷⁰ Tuo remiantis, absoliuti hegemonija veikiau laikoma „idealia galimybe ir neišvengiamu diskursų kovos tikslu, o ne realia galimybe.“¹⁷¹

Be to, diskursai visada nurodo subjektų pozicijas. Jie apibrėžia, kokias tapatybes bei vaidmenis asmenys gali užimti ir tai, kas laikoma diskurso produkuotojais.¹⁷² Tiesa, E. Laclau ir Ch. Mouffe manymu, nėra objektyvios logikos, galinčios nurodyti vienintelę subjekto poziciją, nes diskursai visada sąlyginiai.¹⁷³

Apibendrinant, E. Laclau ir Ch. Mouffe diskurso teorija teigia, kad socialinė tikrovė nuolat konstruojama diskursais – reikšmių sistemomis. Jie susiformuoja, iš dalies fiksuojant reikšmes aplink mazginius taškus, kurie reprezentuojami tuščių signifikantų. Konkuruojantys diskursai, mėgindami įgyti hegemoniją, siekia savo reikšme pripildyti plaukiojantį signifikantą.

2. Tyrimo metodologija

Šio darbo tyrimo dizaino sukūrimui naudojama E. Laclau ir Ch. Mouffe diskurso teorija. Ji leidžia pažvelgti į USAID pertvarką kaip į politinę kovą dėl teisės apibrėžti reikšmes ir įvertinti, kaip diskursuose atsispindi prielankumas tam tikrai galios formai. Kadangi, kaip minėta ankstesniame skyriuje, absoliuti hegemonija laikoma veikiau nerealia galimybe, o konfliktas dėl USAID pertvarkos, nepaisant institucinės baigties, diskursiniame lygmenyje išlieka atviras, šiame darbe nesiekama nustatyti hegemoninį diskursą, bet įvardyti, kaip ir kokias galios sampratas steigia konkuruojantys diskursai.

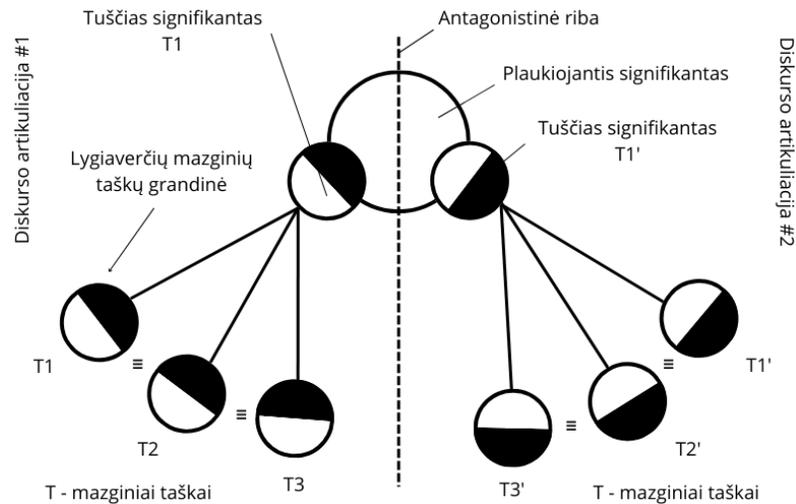
Tyrimui pasitelkiama Saros Walton ir Bronwyd Boon pagal E. Laclau bei Ch. Mouffe teoriją paruošta, dėl pritaikomumo empirinei analizei modifikuota schema, šiek tiek pakoreguota Rūtos Statulevičiūtės-Kaučikienės (1 pav.). Iš jos matyti, kad, identifikavus diskurso tvarką, abipus antagonistinės ribos esantys mazginiai taškai jungiami į lygiavertiškumo grandines ($T1 = T2 = T3$; $T1' = T2' = T3'$). Kiekvienas jų veidrodiniu principu (originalioje S. Walton ir B. Boon schemoje šis išdėstymas pavaizduotas klaidingai, jį pakoregavo R. Statulevičiūtė-Kaučikienė) turi priešpriešą už antagonistinės ribos. Iš šių mazginių taškų išskyla tušti signifikantai ($T1$; $T1'$), bandantys užpildyti plaukiojantįjį.

¹⁷⁰ St Tri Guntur Narwaya, „Discourse Analysis in the Perspective of Ernesto Laclau and Chantal Mouffe“ *Journal Communication Spectrum: Capturing New Perspectives in Communication* 11, No. 1 (2021): 4.

¹⁷¹ Rūta Statulevičiūtė-Kaučikienė, „Memorialas kovotojams už Lietuvos laisvę Lukiškių aikštėje Vilniuje: konkuruojančių diskursų analizė“ (Magistro darbas, Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, 2021), 20.

¹⁷² Laclau, Mouffe, *Hegemony and Socialist Strategy. Towards a Radical Democratic Politics*, 115.

¹⁷³ Jørgensen, Phillips, *Discourse Analysis as Theory and Method*, 41.

1 pav. Antagonistinės diskursų artikuliacijos pagal Laclau ir Mouffe (1985) pavyzdys, parengtas Walton bei Boon (2014),¹⁷⁴ pakoreguotas Statulevičiūtės-Kaučikienės (2021).¹⁷⁵

Diskursų produkuotojai grupuojami pagal vaidmenis konflikte. Siekiant kuo pilnesnio diskursų peizažo, į analizę įtraukiami politikai bei institucijos, priimančios sprendimus, ekspertai, galintys kritiškai vertinti procesus, ir NVO bei piliečiai, išreiškiantys palaikymą arba pasipriešinimą. Pažymėtina, kad analizėje naudojamos sąvokos „respublikonų pusė“ bei „demokratų pusė“ apibrėžia ir šias pažiūras palaikančius asmenis ar organizacijas, ne vien tik partijas bei jų narius.

Remiantis teorinėje dalyje aptartais autoriais ir ypač S. Walton bei B. Boon¹⁷⁶ ir R. Statulevičiūtės-Kaučikienės išskirtais žingsniais,¹⁷⁷ analizuojant diskursus, apipavidalinančius USAID pertvarką, pirmiausia sudarytas duomenų archyvas, apibrėžta įvykio chronologija ir aprašyta konflikto raida. Taip atskleistas antagonistinis mazginių taškų pasiskirstymas ir įvardytas plaukiojantis signifikantas (proceso pavyzdys pateiktas 1 priede). Tuomet išnagrinėta konkuruojančių diskursų sąranga. Šio proceso metu nustatyta, kaip mazginiai taškai siejami į reikšmių grandines ir kokias sampratas steigia tušti signifikantai. Toliau pristatytos diskursų produkuotojų pozicijos. Galutiniame analizės etape atsakyta į klausimą, kokias galios sampratas siekiama įtvirtinti diskursais. Interpretacijai pasitelktos teorinėje darbo dalyje apibūdintos neorealizmo ir neoliberalizmo prieigos, švelniosios galios perspektyva, aptartų autorių įžvalgos.

Sudaryti duomenų archyvui naudotas 2025-ųjų sausį–rugsėįjį publikuotas, viešai prieinamas JAV naujienų portalų turinys (institucijų pranešimai žiniasklaidai, NVO skelbta informacija, politikų,

¹⁷⁴ Sara Walton, Bronwyd Boon, „Engaging with a Laclau & Mouffe Informed Discourse Analysis: A Proposed Framework“ *Qualitative Research in Organizations and Management* 9, No. 4 (2014): 358.

¹⁷⁵ Statulevičiūtė-Kaučikienė, „Memorialas kovotojams už Lietuvos laisvę Lukiškių aikštėje Vilniuje: konkuruojančių diskursų analizė“, 18.

¹⁷⁶ Walton, Boon, „Engaging with a Laclau & Mouffe Informed Discourse Analysis: A Proposed Framework“, 358.

¹⁷⁷ Statulevičiūtė-Kaučikienė, „Memorialas kovotojams už Lietuvos laisvę Lukiškių aikštėje Vilniuje: konkuruojančių diskursų analizė“, 25.

ekspertų pasisakymai, kiti pozicijų pareiškimai). Portalai atrinkti, remiantis 2025 metų „Pew Research Center“ apklausa, kurioje tirta, kaip beveik 10 tūkstančių amerikiečių vertina 30 pagrindinių JAV naujienų šaltinių. Rezultatai rodo, kad demokratai bei linkstantys į jų pusę kur kas dažniau naudojami daugeliu naujienų šaltinių ir jais pasitiki, o respublikonai bei linkstantys į jų pusę šiais šaltiniais labiau nepasitiki ir renkasi kitus bei mažiau jų.¹⁷⁸ Tyrimui pasirinkti populiariausi portalai, siekiant, kad abiejose diskursų pusėse nagrinėjamų žiniasklaidos priemonių ir juose pateiktų tekstų skaičius būtų vienodas. Tiesa, „Pew Research Center“ tyrimo autoriai pabrėžia, kad, nors naujienų šaltinių preferencijos skiriasi priklausomai nuo politinių pažiūrų, kai kuriais atvejais galima išvėgti sutapimų ir disproporcijų. Pavyzdžiui, 20 procentų respublikonų ir jų šalininkų reguliariai renkasi CNN naujienas, panašiai tiek pat, kiek yra demokratų bei jų šalininkų, gaunančių žinias iš „Fox News“ (18 procentų).¹⁷⁹

2 lentelės pirmajame stulpelyje įvardijamas atrinktas naujienų portalas (iš viso 6), antrajame–penktajame procentine išraiška pristatomas amerikiečių naudojimas (kiek respondentų teigia, kad reguliariai naudojami šiuo šaltiniu) ir pasitikėjimas (kiek respondentų teigia, kad pasitiki šiuo šaltiniu), o šeštajame išskiriama, kuriai diskurso pusei portalas priskiriamas šio darbo tyrime. Analizei svarbūs tekstai atrinkti, naudojant raktažodžius „U.S. Agency for International Development“, „USAID“, ir filtruojant juos pagal aktualumą (angl. *relevance*). Iš viso tyrimo medžiagą sudaro 180 tekstų (po 90 iš abiejų pusių).

Naujienų portalas	Respublikonų naudojimas, %	Demokratų naudojimas, %	Respublikonų pasitikėjimas, %	Demokratų pasitikėjimas, %	Analizėje priskiriama pusė
CNN	20	48	21	58	Demokratų
„NBC News“	24	47	25	60	Demokratų
„CBS News“	22	39	23	56	Demokratų
„Newsmax“	15	1	21	2	Respublikonų
„Breitbart“	7	<1	10	1	Respublikonų
„Fox News“	57	18	56	19	Respublikonų

2 lentelė. Tyrimui atrinkti naujienų portalai (pagal „Pew Research Center“ *The Political Gap in Americans' News Sources* duomenis, 2025).¹⁸⁰

USAID pertvarka įvyko pakankamai sparčiai, todėl šis tyrimas apima trumpą, bet intensyvių diskusijų laikotarpį, stengiantis išlaikyti pusiausvyrą tarp skirtingų šaltinių ir juose deklaruojamų pozicijų. Vis tik tyrimo ribotumas susijęs su duomenų archyvo sudarymo principais. Nors naujienų

¹⁷⁸ Pew Research Center, „The Political Gap in Americans' News Sources“, Pew Research, žiūrėta 2025 m. liepos 5 d., <https://www.pewresearch.org/journalism/2025/06/10/the-political-gap-in-americans-news-sources/>.

¹⁷⁹ *Ibid.*

¹⁸⁰ *Ibid.*

portalai ir tekstai atrinkti, siekiant užtikrinti analizuojamų diskursų simetriją, toks atrankos būdas, ypač atsižvelgiant į skirtingus respublikonų bei demokratų žiniasklaidos turinio vartojimo įpročius, gali negarantuoti proporcingo politinių pažiūrų atstovavimo. Be to, dėl ribotos tekstų apimties ir portalų vidinių paieškos sistemų funkcionavimo ypatumų kai kurios diskursuose figūravusios temos galėjo likti neįtrauktos.

Svarbu pažymėti, kad darbo autorė pripažįsta, jog tyrime visiškai objektyvumas nepasiekiamas, nes darbo autorė negali būti už diskurso lauko ribų. Darbo autorė siekia nagrinėti temą ir pateikti analizę, interpretaciją bei išvadas, laikydamosi kritinio įsitraukimo.

3. Konkuruojančių USAID pertvarkos diskursų analizė

Konfliktas dėl USAID pertvarkos daugiasluoksnis, aprėpiantis platesnius klausimus apie JAV užsienio politikos prioritetus bei valstybės galios sampratą – šiomis temomis ir apsiriboja šis tyrimas. Kitos su pertvarka siejamos diskursinės linijos minimos tiek, kiek jos reikalingos suprasti diskurso logiką. Toliau šiame skyriuje nagrinėjama konflikto raida, konkuruojančių diskursų sąrangos, jų produkuotojų pozicijos ir bandomos įtvirtinti galios sampratos.

3.1 Konflikto raida

Konflikto raida analizuojama chronologiškai, išskiriant tris etapus, atspindinčius svarbiausius USAID pertvarkos lūžius. Pirmasis etapas (sausis–kovas) žymi konflikto užuomazgą, antrasis (kovas–birželis) – jo kulminaciją, o trečiasis (liepa–rugsėjis) – atomazgą.

3.1.1 Sausis–kovas: konflikto užuomazga

Nors D. Trumpas jau ilgą laiką kritikuoja USAID ir kitas JAV išlaidas užsienyje, konflikto dėl šios agentūros pertvarkos užuomazga pasirodo 2025 metų sausio 20-ąją, prezidentui pirmąją darbo dieną pasirašius tris vykdomuosius įsakymus. Jais nurodoma 90 dienų sustabdyti JAV pagalbos užsienio šalims teikimą, užtikrinti, kad Valstybės departamento programos atitiktų „Amerika pirmiausia“ politikos principus ir inicijuoti pasitraukimą iš Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO). D. Trumpas argumentuoja, kad užsienio pagalbos sistema nebeatitinka nacionalinių interesų ir skleidžia prieštaringas vertybes, o nepakankamas kitų valstybių įsitraukimas lemia disproporcingą finansinę naštą JAV. Prezidentas tvirtina, kad JAV teikiama pagalba kaip tik destabilizuoja pasaulį, o sprendimą pasitraukti iš PSO grindžia kaltinimais dėl „nesąžiningai didelių mokėjimų“ ir tariamo organizacijos

politinio šališkumo Kinijai COVID-19 kilmės tyrimo kontekste.¹⁸¹ Valstybės sekretorius M. Rubio papildo šią poziciją, teigdamas, kad užsienio pagalbos programų finansavimas turi būti vertinamas pagal tai, ar leidžia JAV tapti „saugesnėmis, stipresnėmis ir turtingesnėmis“.¹⁸²

Viešojoje erdvėje D. Trumpo įsakymai iš esmės siejami su išlaidų mažinimu ir esą korumpuotų ar neatskaitingų institucijų skaidrinimu. Administracija skubą nutraukti „švaistūniškas“ programas aiškina per ilgai užsitęsusių, „dešimtmečius trukusių instituciniu dreifu“ ir būtinybę „protingai naudoti mokesčių mokėtojų pinigus Amerikos interesams skatinti“.¹⁸³ Nors respublikonų pusėje ši diskursinė linija nuo pat konflikto pradžios tampa dominuojanti, pažvelgus giliau, atsiskleidžia ir kiti siekiai. Kaip išvelgia biudžeto ekspertė Jessica Riedl, D. Trumpo administracijos pateikiami argumentai labiau atliepia kultūrinio karo logiką negu realius taupymo tikslus.¹⁸⁴

Paskelbus įsakymus, viešojoje erdvėje susiformuoja du priešingi balsai: pokyčius palaikančiųjų ir jiems prieštaraujančiųjų, iš esmės atliepiančių respublikonų bei demokratų stovyklas šioje diskurso tvarkoje. Naujienų portale „CBS News“ D. Trumpo įsakymai įvardijami kaip „didelės JAV įtakos, nustatant pasaulinės sveikatos politikos ir programų kryptis, <...> eros pabaiga“.¹⁸⁵ Kritikuojantieji pertvarkas akcentuoja kelias rizikas. Pirma, teigiama, kad sveikatos grėsmės – tarptautinio pobūdžio, todėl JAV negali izoliuoti savęs nuo jų pasekmių; antra, D. Trumpo įsakymai esą kyla iš ideologinės, o ne strateginės motyvacijos; trečia, pradedama konstruoti „galios perėjimo į kitas rankas“ diskursinė linija.¹⁸⁶ Pavyzdžiui, Afrikos Sąjungos vakcinų tiekimo aljanso vadovė Ayoade Alakija apibūdina situaciją kaip „geopolitinių pokyčių momentą“.¹⁸⁷ Pasak jos, silpnėjanti JAV pozicija pasaulyje gali sudaryti sąlygas augančioms Azijos bei Afrikos valstybėms stiprinti savo įtaką tarptautinėse organizacijose ir nustatyti politines darbotvarkes, kurioms anksčiau priešinosi JAV bei Europa.¹⁸⁸

Konfliktas dėl konkrečiai USAID pertvarkos įgauna apčiuopiamesnę formą sausio 27-ąją, kai šimtai rangovų atleidžiami, jų sutartys nutraukiamos, o daugiau negu 56 aukšti pareigūnai nušalinami nuo pareigų, vykstant tyrimui dėl įtariamų bandymų sutrukdyti D. Trumpo įsakymų įgyvendinimą.

¹⁸¹ Amy Maxmen, „What a U.S. exit from the WHO means for global health“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 4 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/trump-withdraw-who-global-health/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

¹⁸² Greg Wehner, „Rubio pauses foreign aid from State Department and USAID to ensure it puts ‘America First’“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 10 d., <https://www.foxnews.com/politics/rubio-pauses-foreign-aid-from-state-department-usaid-ensure-puts-america-first>.

¹⁸³ The Associated Press, „Trump administration says it's cutting \$60 billion in USAID foreign aid contracts“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/usaid-trump-administration-cutting-60-billion-90-percent-rcna193970>.

¹⁸⁴ Sahil Kapur, „Despite DOGE, Trump's agenda calls for adding trillions of dollars to U.S. debt“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/doge/doge-trumps-agenda-calls-adding-trillions-dollars-us-debt-rcna191665>.

¹⁸⁵ Maxmen, „What a U.S. exit from the WHO means for global health“.

¹⁸⁶ *Ibid.*

¹⁸⁷ *Ibid.*

¹⁸⁸ *Ibid.*

Respublikonų pusėje ima ryškėti leitmotyvas, akcentuojantis prezidento galių stiprinimą. Nors laikinasis USAID administratorius Jasonas Gray`us teigia, kad agentūros darbuotojai bando apeiti „ne tik prezidento vykdomuosius įsakymus, bet ir Amerikos žmonių mandata“,¹⁸⁹ šalia plėtojama mintis, jog D. Trumpo sprendimai neturėtų būti kvestionuojami – esą kiekvienas pareigūnas privalo remti vykdomosios valdžios viziją, o nepaklususiesiems gali grėsti „drausminės priemonės“.¹⁹⁰ Demokratų pusės argumentacijoje, priešingai, primenama, kad sprendimų legitimumui didelę reikšmę turi Kongresas ir konstitucinė santvarka. USAID darbuotojai tvirtina, kad agentūros „naikinimas pažeidžia Kongreso įgaliojimus“, o prezidento galių plėtra traktuojama kaip grėsmė JAV politinės sistemos stabilumui.¹⁹¹

Demokratų pusė taip pat įveda normatyvinį konflikto matmenį. D. Trumpo sprendimai vadinami „nusikaltimu žmoniškumui“, kalbama apie galimas „šimtus tūkstančių mirčių“.¹⁹² Tuo tarpu respublikonų pusėje konstruojami kitokie grėsmių vaizdiniai. Pavyzdžiui, D. Trumpas atsisakymą finansuoti 50 milijonų dolerių vertės prezervatyvų tiekimą Gazos Ruožui grindžia teiginiu, kad palestiniečių islamistų grupuotė „Hamas“ juos „naudoja bombų gamybai“.¹⁹³ Čia galima išvelgti gimstant dar vieną kovos lauko sluoksnį, labiau išryškėjantį kitame konflikto etape – ryšį su reprodukcines sveikatos politika.

Jei sausį konfliktas apsiribojo pirmosiomis politinėmis reakcijomis, vasarį diskursų produkuotojų gretos pradeda plėstis. Vasario 3-iąją M. Rubio, kaip valstybės sekretorius, patvirtina laikinai perimantis vadovavimą USAID. Politikas pristato šį žingsnį kaip būtiną, siekiant užtikrinti, kad „kiekviena finansuojama programa būtų suderinta su JAV nacionaliniais interesais“.¹⁹⁴ M. Rubio teigimu, USAID per ilgai veikė tarsi „pasaulinė labdaros organizacija“ ir pernelyg nutolo nuo JAV strateginių prioritetų.¹⁹⁵ Respublikonų pusėje USAID vaizduojama kaip tiesioginė kliūtis D. Trumpui įgyvendinti savo užsienio politikos tikslus. Pasak M. Rubio, būtent agentūros sukeltos problemos

¹⁸⁹ CBS News, „Dozens of senior officials at top U.S. aid agency put on leave: reports“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 4 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/dozens-top-officials-us-agency-for-international-development-put-on-leave-reports/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

¹⁹⁰ Wehner, „Rubio pauses foreign aid from State Department and USAID to ensure it puts ‘America First’“.

¹⁹¹ Sara Cook, Camilla Schick, Fin Daniel Gómez, Aaron Navarro, „Rubio foreign aid freeze leads to USAID staff suspensions and contractor terminations“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 4 d., <https://www.cbsnews.com/news/rubio-foreign-aid-freeze-leads-to-usaid-staff-suspensions-contractor-terminations/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

¹⁹² *Ibid.*

¹⁹³ Julia Ingram, „What we know about Trump's claim that the U.S. planned to spend \$50 million on condoms for Gaza“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 4 d., <https://www.cbsnews.com/news/us-plan-to-send-gaza-condoms-what-to-know/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

¹⁹⁴ Danielle Wallace, „Secretary of State Rubio confirms becoming acting USAID chief“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.foxnews.com/politics/secretary-state-rubio-confirms-becoming-acting-usaid-chief>.

¹⁹⁵ *Ibid.*

„silpnina prezidento galimybes tarptautiniuose santykiuose“.¹⁹⁶ Pradedama svarstyti apie USAID integravimą į Valstybės departamentą, smarkiai sumažinant jos darbuotojų ir funkcijų skaičių. Visiškas agentūros likvidavimas dar pateikiamas kaip kraštutinė, vis tik diskusijoje jau egzistuojanti galimybė. Respublikonų pusės retoriką ypač griežtina Vyriausybės efektyvumo departamento (angl. *Department of Government Efficiency*, DOGE), kuriam pavesta peržiūrėti USAID veiklą, vadovo Elono Musko pasisakymai. Juose agentūra apibūdinama kaip „nepataisoma“ ir kaip „kirminų kamuolys“.¹⁹⁷

Nors demokratų pusėje yra nemažai ekspertų, pritariančių, kad USAID reikalingos tam tikros reformos, D. Trumpo administracijos žingsnius jie vadina neapdairiais ir griauinančiais ne vieną dešimtmetį kurtą sistemą.¹⁹⁸ Penki buvę USAID vadovai iš skirtingų administracijų ragina labiau pasitikėti valstybinėmis institucijomis. Jie teigia, kad sunaikinti aptariamą agentūrą „nenaudinga nė vienai politinei partijai ir kenkia visiems amerikiečiams“.¹⁹⁹ Netrukus, vasario 4-ąją, Valstybės departamentas pradeda atšaukti USAID darbuotojus iš misijų užsienyje. Naujasis agentūros administracijos pavaduotojas Peteris Marocco perspėja, kad nepaklusnumo atveju „evakuacijai bus pasitelkta kariuomenė“.²⁰⁰ Tuo tarpu saugumo pareigūnai, bandę užkirsti kelią leidimo neturintiems DOGE darbuotojams prisijungti prie USAID sistemų, kuriose laikomi slapti duomenys, nušalinami nuo pareigų. Vis labiau besieskaluojančią įtampą atskleidžia agentūros darbuotojų mintys, kad „niekas nebesijaučia saugus vien priartėjęs prie Ronaldo Reagano pastato“, kuriame įsikūrusi USAID būstinė.²⁰¹

Lygiagrečiai respublikonų pusėje USAID vis aktyviau siejama su nepageidaujamų *woke* vertybių sklaida – esą perdėtu jautrumu kultūriniais, rasiniais, socialiniais klausimais. Pavyzdžiui, dėl mažumų ir moterų teisių. Ankstesnės demokratų administracijos kritikuojamos dėl kovos su klimato kaita, lyčių

¹⁹⁶ Vaughn Hillyard, Abigail Williams, Rebecca Shabad, Ryan Nobles, Ryan J. Reilly, „Marco Rubio empowers State Department official Pete Marocco to run USAID“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/white-house/usaid-personnel-told-stay-away-headquarters-elon-musks-shutdown-comment-rcna190405>.

¹⁹⁷ CBS News, „Musk says Trump administration is on verge of shutting down USAID“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/musk-says-administration-is-on-verge-of-shutting-usaid/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

¹⁹⁸ Stephen Sorace, „USAID staffers stunned, angered by Trump admin's DOGE shutdown of \$40B agency“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.foxnews.com/politics/usaid-staffers-stunned-angered-trump-admins-doge-shutdown-40b-agency>.

¹⁹⁹ Jennifer Hansler, „First on CNN: Republican and Democratic former USAID leaders speak out against Trump's attempts to dismantle agency“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/05/politics/usaid-former-leaders-letter-trump>.

²⁰⁰ Nicole Weatherholtz, „State Department to Recall USAID Staff From Abroad“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/state-department-usaid-staff/2025/02/04/id/1197821/>.

²⁰¹ Abigail Williams, Vaughn Hillyard, Yamiche Alcindor, Dan De Luce, „USAID security leaders removed after refusing Elon Musk's DOGE employees access to secure systems“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/national-security/usaid-security-leaders-removed-refusing-elon-musks-doge-employees-access-rcna190357>.

lygybės, LGBTQ+ asmenų įtraukties ir panašių programų finansavimo. Senatorė Joni Ernst vadina tai „antiamerikietiška darbotvarke“,²⁰² o E. Muskas – „radikalios kairės politinė psichologine operacija“.²⁰³ Ypač dažnai kaip neigiamas pavyzdys pateikiamas J. Bideno sprendimas panaikinti Meksiko politiką (angl. *Mexico City Policy*), ribojančią JAV pagalbą užsienio organizacijoms, kurios teikia legalius abortus ar konsultuoja dėl jų. Svarbu paminėti, kad dar sausį D. Trumpo administracija atnaujino šios politikos vykdymą. Buvęs USAID pareigūnas, dabar konservatyvios pakraipos tyrimų centro „Heritage Foundation“ vyresnysis mokslo darbuotojas Maxas Primoracas dalijasi nuomone, kad aptariama agentūra tapo demokratų ideologijos įrankiu: „[USAID] politinė kultūra galiausiai pakrypo į kraštutinę kairę. <...> USAID nebeatstovauja Amerikai ir jos vertybėms, ji tapo mokesčių mokėtojų finansuojama prieglobsčio vieta radikalams, kontroliuojama pasaulinių elitų, sudarytų iš <...> buvusių Demokratų partijos administracijų pareigūnų.“²⁰⁴ Apskritai respublikonų pusėje USAID pertvarka vaizduojama kaip kova srityse, „šventose politiniam elitui“.²⁰⁵ Laimėjus ją, teigiama, būtų atkurta „skaidri ir atskaitinga vyriausybė“.²⁰⁶ Kaip tvirtina „America First Policy“ instituto atstovas Kenas Blackwellas, paprastiems amerikiečiams ši pertvarka – tiesiog „sveikas protas“.²⁰⁷ Toks įrėminimas dar labiau stiprina susipriešinimą ir skirtį tarp „tikrųjų, paprastų amerikiečių interesų“ bei „naudos Vašingtono elitui“²⁰⁸ ir taip susiskaldžiusioje JAV visuomenėje.

Konfliktas peržengia JAV ribas, plūsta reakcijos iš užsienio. D. Trumpo sprendimus palankiai įvertina Salvadoras, Iranas ir Vengrija. Pastarosios premjeras Viktoras Orbánas pritaria, kad atėjo laikas „pašalinti šiuos tarptautinius tinklus“: „Visi iš Amerikos gaunami pinigai turėtų būti viešai skelbiami, o tiems, kurie juos gauna, turėtų būti taikomos sankcijos.“²⁰⁹ JAV siekis sumažinti užsienio pagalbą giriamas ir Irano valstybinėje žiniasklaidoje. Manoma, kad tai gali teigiamai paveikti Teherano bei Vašingtono santykius ir net paspartinti derybas dėl branduolinės programos. Irano užsienio reikalų

²⁰² Sean Moran, „Sen. Joni Ernst Details USAID’s ‘Anti-American Agenda’ in Letter to Secretary of State Rubio“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/05/sen-joni-ernst-details-usaids-anti-american-agenda-letter-secretary-state-rubio/>.

²⁰³ Elizabeth Chuck, „What is USAID? How it works and what could happen if Trump and Musk shut it down“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/us-news/what-is-usaid-trump-musk-shut-down-budget-funding-doge-rcna190441>.

²⁰⁴ Max Primorac, „How USAID went woke and destroyed itself“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.foxnews.com/opinion/how-usaid-went-woke-destroyed-itself>.

²⁰⁵ Ken Klukowski, „Three Ways Donald Trump’s USAID Overhaul Dismantles the Deep State and Will Make History“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/07/trumps-usaid/>.

²⁰⁶ *Ibid.*

²⁰⁷ *Ibid.*

²⁰⁸ Wendell Husebo, „Katherine Long, WSJ Reporter Who Targeted DOGE Staffer, Used to Work for USAID“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/07/katherine-long-wsj-reporter-who-targeted-doge-staffer-used-to-work-for-usaid/>.

²⁰⁹ Simon Kent, „Hungary’s Orban Follows Trump’s Lead: Will Shutter Organizations Taking USAID Funding“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/europe/2025/02/07/hungarys-orban-follows-trumps-lead-will-shutter-organizations-taking-usaid-funding/>.

ministerijos atstovas spaudai Esmailas Bagahei finansinę JAV paramą, ypač J. Bideno valdymo metais, įvardija kaip „intervencinę politiką“, per kurią „darytas spaudimas ir kištasi į vidaus reikalus“.²¹⁰ Salvadoro prezidentas Nayibas Bukele antrina, kad JAV programos retai suteikia reikiamą pagalbą žmonėms ir daugiau „kursto nesutarimus, finansuoja protestus ir silpnina administracijas, atsisakančias prisiderinti prie globalistų darbotvarkės“.²¹¹

Savo ruožtu demokratų stovykla atkreipia dėmesį į žalą JAV reputacijai tarp sąjungininkų ir partnerių. Šioje pusėje bendradarbiavimas nuo pat konflikto pradžios pristatomas kaip būtina veiksmingos JAV užsienio politikos sąlyga. Buvęs USAID pareigūnas George`as Ingramas perspėja, kad „sprendimas be jokio įspėjimo sustabdyti pagalbą turės didžiulį poveikį pasitikėjimui JAV“.²¹² Auga susirūpinimas dėl silpnėjančio valstybės vaidmens pasaulyje ir iš to kylančio „nestabilumo įvairiose šalyse“, įskaitant pačias JAV.²¹³ Buvę USAID darbuotojai pabrėžia, kad JAV gresia ekstremizmo bei migracijos krizės išaugimas, nukentės valstybės aljansai ir partnerystės, o priešams, ypač Kinijai bei Rusijai, bus „atvertas langas“.²¹⁴ Vis dažniau iškyla „švelniosios galios“ sąvoka. Senatorius Lindsey Grahamas iš Respublikonų partijos primena apie ją kaip apie „kritinę Amerikos ir jos vertybių gynybos sudedamąją dalį“.²¹⁵ Visgi kiti respublikonai skeptiškai žiūri į JAV partnerius ir pagalbą jiems. Kalbėdamas apie paramą Afrikoje, Atstovų Rūmų užsienio reikalų komiteto pirmininkas Brianas Mastas teigia, kad vietos gyventojų ji nepakankamai vertinama, o daugelis ją gaunančių šalių „tiesiogiai bendradarbiauja su JAV priešais, pavyzdžiui, Kinija“.²¹⁶ Senatorė Marsha Blackburn sako, kad reikėtų skirti lėšas ne humanitarinei pagalbai, o kariuomenės stiprinimui.²¹⁷

Radikalias nuomones apie USAID toliau kursto E. Muskas ir jo pasekėjai. Iš jų bene daugiausiai reiškiasi buvęs D. Trumpo administracijos pareigūnas Mike`as Benz. Jis viešina teorijas, esą USAID yra „slaptas Centrinės žvalgybos agentūros padalinys, kurio darbuotojai siekia praturtėti, skleisti

²¹⁰ The Associated Press, „Iran praises U.S. for cutting foreign aid funding as it looks for a Trump message on nuclear talks“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/iran-praises-us-cutting-foreign-aid-funding-looks-trump-message-nuclea-rcna190752>.

²¹¹ Simon Kent, „USAID Staffers Told to Stay Home After Musk Said Trump Agreed to Shutter It“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/03/usa-id-staffers-told-to-stay-home-after-musk-said-trump-agreed-to-shutter-it/>.

²¹² Da Silva, „What cutting USAID could cost the U.S. — and how China, Russia may benefit“.

²¹³ *Ibid.*

²¹⁴ *Ibid.*

²¹⁵ *Ibid.*

²¹⁶ Margaret Brennan, Sophia Barkoff, Jennifer Jacobs, Sara Cook, „Two top security officials at USAID placed on leave, sources say“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/usa-id-dramatic-changes-security-officials-on-leave/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²¹⁷ Hannah Knudsen, „Exclusive — Marsha Blackburn on USAID: We Need to Ensure Money Is ‘Going to Where It Is Needed’“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/04/exclusive-marsha-blackburn-usa-id-we-need-ensure-money-is-going-where-it-is-needed/>.

kairiąją ideologiją šalyje bei užsienyje ir pakenkti D. Trumpui“.²¹⁸ Pats prezidentas antrina, esą demokratai milijardus USAID dolerių panaudojo kaip atlygį žiniasklaidai už palankius reportažus.²¹⁹ Taip pat ieškoma USAID sąsajų su technologijų gigante „Microsoft“²²⁰ bei milijardieriaus investuotojo ir filantropo George'o Soroso įkurta organizacija „Open Society Foundations“. Jos atstovai paneigia įtarimus, esą organizacija finansiškai susijusi su USAID tam, kad, kaip mano V. Orbánas, „liberalus pasaulio elitas <...> pasiektų savo finansinius ir ideologinius tikslus“.²²¹

Respublikonų pusėje toliau aktyviai konstruojami ir grėsmių vaizdiniai. Pavyzdžiui, pranešama, kad USAID priemonės rastos tarp ginklų, kuriuos Libane naudoja teroristinė organizacija bei politinė grupė „Hezbollah“, nors pati agentūra tikina pasitikinti partneriais ir „neturinti pagrindo įtarti, kad vaizdo įrašė matoma kažkas daugiau negu senos dėžės pakartotinis naudojimas“.²²² Tačiau agentūros atstovai atkreipia dėmesį, kad kaip tik D. Trumpo administracijos veiksmai, tokie kaip darbuotojų skaičiaus mažinimas, gali apsunkinti galimybes užkirsti kelią netinkamam humanitarinės pagalbos panaudojimui: „Dėl šios spragos USAID gali netyčia finansuoti su JAV įtrauktomis į teroristų sąrašą organizacijomis susijusius subjektus.“²²³

Konfliktui gilėjant, prasideda teisinės kovos. Dvi profesinės sąjungos, atstovaujančios USAID darbuotojams, paduoda ieškinį D. Trumpui. Jame teigiama, kad prezidento veiksmai „sukėlė pasaulinę humanitarinę krizę“, dėl jų „prarasti tūkstančiai amerikiečių darbo vietų“ ir sukeltas pavojus „JAV nacionalinio saugumo interesams“.²²⁴ Atsakovai abejoja, ar teismas turi įgaliojimus tikrinti D. Trumpo sprendimus: „Prezidento įgaliojimai užsienio reikalų srityje paprastai yra didžiuliai ir negali būti peržiūrimi.“²²⁵ Federalinis teismas sudaro sąlygas D. Trumpo administracijai atleisti tūkstančius

²¹⁸ Brandy Zadrozny, Lora Kolodny, „How Elon Musk boosted false USAID conspiracy theories to shut down global aid“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/doge/elon-musk-boosted-false-usaid-conspiracy-theories-global-aid-rcna190646>.

²¹⁹ Charlie McCarthy, „Trump: Dems Used USAID Money as 'Payoff' to Media“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/donald-trump-democrats-government/2025/02/06/id/1198038/>.

²²⁰ Lucas Nolan, „Tech Titan Microsoft Partnered Extensively with USAID on Third World Internet Projects“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/tech/2025/02/28/tech-titan-microsoft-partnered-extensively-with-usaid-on-third-world-internet-projects/>.

²²¹ Sandy Fitzgerald, „Soros, Open Foundations Deny Receiving USAID Funds“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/us/usaid-george-soros-ted-cruz/2025/02/13/id/1198996/>.

²²² Joel B. Pollak, „More Proof: USAID 'Care Packages' Found with Hezbollah Weapons in Lebanon“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/06/more-proof-usaid-care-packages-found-with-hezbollah-weapons-in-lebanon/>.

²²³ Jennifer Hansler, „Watchdog warns Trump's dismantling of vetting at USAID means US money could reach terror groups“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/10/politics/usaid-watchdog-warning-money-terror-groups/>.

²²⁴ Jennifer Hansler, Devan Cole, „Labor groups sue to halt Trump admin's dismantling of USAID as workforce is expected to be slashed to under 300“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/06/politics/labor-groups-sue-trump-usaid/>.

²²⁵ Newsmax, „Trump Battling Employee Lawsuit to Block Dismantling of USAID“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/us/usaid-court-lawsuit/2025/02/12/id/1198789/>.

USAID darbuotojų. Prezidento paskirtas teisėjas Carlos J. Nicholsas nusprendžia, kad D. Trumpo administracija pateikė pagrįstus argumentus ir ginčijami veiksmai „būtinai jos politikos tikslams pasiekti“.²²⁶ Demokratų politikai apibūdina tai kaip pavojingą precedentą, galintį pakenkti valdžių padalijimo principui. Kongresmenės Ilhan Omar manymu, tai „konstitucinė krizė“ ir „diktatūros pradžia“.²²⁷

Be to, demokratų pusėje įvedama diskursinė linija apie moralinę JAV atsakomybę kai kurioms šalims dėl praėities veiksmų. Pavyzdžiui, per 50 metų po Vietnamo karo pabaigos JAV nuolat finansuodavo minų ir nesprogusių sprogmenų Pietryčių Azijoje šalinimą, tačiau dabar apleidžia programą Kambodžoje. Kaip pabrėžia organizacijos „Legacies of War“ atstovė Danae Hendrickson, tokiose situacijose padėti yra neiginčijama JAV atsakomybė: „Amerika numetė šias bombas ir mūsų pareiga, mūsų moralinė prievolė tai sutvarkyti.“²²⁸ Kartojamas įspėjimas, kad dėl finansavimo spragų šio regiono valstybės bus priverstos kreiptis į JAV konkurentę Kiniją – Amerika praras lyderės poziciją. Tuo tarpu „signalu Rusijai, kad JAV nerūpi“ įvardijamas paramos Ukrainos energetikos tinklo atstatymui sustabdymas.²²⁹ Respublikonai taip pat palaiko finansavimo nepriklausomoms Ukrainos žiniasklaidos priemonėms nutraukimą. Joms gresia bankrotas. Tarptautinė organizacija „Reporteriai be sienų“, siekianti apsaugoti žiniasklaidos laisvę, pavadina tai atveriamu „vakuumu, naudingu propagandistams ir autoritarinėms valstybėms“.²³⁰

Demokratai taip pat sukuria atsvarą respublikonų teiginiams apie valstybinių institucijų efektyvumą, tvirtindami, kad dėl nutraukto USAID darbo gali sugesti beveik 500 milijonų dolerių vertės maisto produktai, laikomi uostuose ir sandėliuose.²³¹ Kaip pabrėžia JAV NVO aljanso „InterAction“ prezidentas Tomas Hartas, būtent toks elgesys yra „didžiulis mokesčių mokėtojų pinigų

²²⁶ Melissa Quinn, Jacob Rosen, „Judge denies bid to block Trump administration from placing USAID workers on leave“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.cbsnews.com/sacramento/news/judge-denies-bid-to-block-trump-from-placing-usaid-workers-on-leave/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²²⁷ Emma Colton, „'Sesame Street in Iraq': USAID's 'wasteful and dangerous' spending exposed by senator“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.foxnews.com/politics/sesame-street-iraq-usaids-wasteful-dangerous-spending-exposed-senator>.

²²⁸ Anton L. Delgado, Janis Mackey Frayer, „Cambodian mine-clearing program reels after Trump's USAID funding suspension“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/usaaid-cambodia-demining-trump-cuts-funding-rcna192172>.

²²⁹ Vaughn Hillyard, „State Department terminates U.S. support of Ukraine energy grid restoration“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/state-department-terminates-us-support-ukraine-energy-grid-restoration-rcna194259>.

²³⁰ Sandy Fitzgerald, „USAID Paid for Ukrainian Media“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/usaaid-ukraine-media/2025/02/07/id/1198235/>.

²³¹ Aimee Picchi, „Almost \$500 million in food is at risk of spoilage after USAID pause, report says“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/usaaid-trump-funding-pause-500-million-food-spoilage-risk/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

ir geros valios švaistymas“.²³² Augant „chaosui, sumaiščiai ir neapibrėžtumui“, kovo 2 dieną į viešumą iškyla amerikiečių įmonės „Edesia“, gaminančios kūdikių gyvybes gelbstintį maisto produktą „Plumpy'Nut“, istorija.²³³ Įmonė, kurios finansavimas irgi išaldytas, kiekvieną pakuotę pažymėdavo užrašu „nuo Amerikos žmonių“, o jos vadovė Navyn Salem apgailėstauja, kad Amerika, atsisakydama lyderystės humanitarinės pagalbos srityje, praranda savo švelniąją galią: „Į JAV vietą pasirengusi įžengti kita pasaulinė supervalstybė – Kinija.“²³⁴ Pasak buvusio USAID pareigūno Dave`o Hardeno, dėl sustabdytų mokėjimų pavojuje atsiduria ir operacijos Gazos Ruože. JAV praranda „savo vietą prie derybų stalo“, o paliaubų galimybė tampa dar trapesnė.²³⁵

Šimtai diplomatų kreipiasi į M. Rubio, protestuodami prieš vis labiau ryškėjančią USAID uždarymo galimybę. Jie teigia, kad tai sugriautų JAV reputaciją tarptautiniuose santykiuose, o „susidariusi finansinė įtampa ne tik pakenktų pasitikėjimui Amerikos vyriausybe kaip patikimu partneriu, bet ir susilpnintų vidaus ekonomikos augimą didėjančios pasaulinės konkurencijos sąlygomis“.²³⁶ Dėl galimų grėsmių perspėja ir Nickas Enrichas – buvęs USAID administracijos pavaduotojas, nušalintas nuo pareigų po to, kai kovo pradžioje paskelbė, kad agentūra nesugebėjo įgyvendinti humanitarinės pagalbos tikslų dėl „politinio vadovavimo“ USAID, Valstybės departamente bei DOGE: „Tai neabejotinai sukels išvengiamas mirtis, destabilizaciją ir didelio masto grėsmę nacionaliniam saugumui.“²³⁷ Savo ruožtu portalo „Breitbart“ žurnalistas pastebi, kad N. Enrichas yra šališkas – daugiau negu 20 kartų aukojęs Demokratų partijai.²³⁸

Kovo 5-ąją pranešama, kad D. Trumpo administracija svarsto įtraukti Teisingumo departamentą į tyrimą dėl įtariamos USAID darbuotojų nusikalstamos veiklos. P. Marocco tikina, kad USAID „švaistymas, sukčiavimas ir piktnaudžiavimas sunkesni nei iš pradžių manyta“, o to priežastis –

²³² Suzy Khimm, „Crucial aid sits in warehouses worldwide as USAID employees are told to stop working“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/politics-news/trump-usaid-upheaval-paralyzing-global-delivery-food-medicine-rcna190565>.

²³³ Graham Kates, Daniel Ruetenik, „USAID freeze hits American manufacturer of product that saves babies' lives“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 14 d., <https://www.cbsnews.com/texas/news/trump-usaid-chaos-hits-american-manufacturer-product-saves-babies-lives/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²³⁴ *Ibid.*

²³⁵ Newsmax, „Aid Operations in Gaza Imperiled as Millions of Promised USAID Dollars Do Not Arrive“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 15 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/israel-hamas-war-usaid-gaza-ceasefire/2025/03/07/id/1201810/>.

²³⁶ Newsmax, „Hundreds of US Diplomats Join Letter to Rubio to Protest Dismantling USAID“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 15 d., <https://www.newsmax.com/politics/usaid/2025/03/05/id/1201557/>.

²³⁷ Aaron Navarro, Sara Cook, „USAID official put on leave for memos saying funding cut will 'result in preventable death'“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 14 d., <https://www.cbsnews.com/sacramento/news/usaid-official-memos-placed-on-leave/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²³⁸ Bradley Jaye, „Exclusive – Fired USAID Worker Hailed as Whistleblower by Mainstream Media Donated 23 Times to Democrats“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 14 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/03/exclusive-fired-usaid-worker-hailed-whistleblower-mainstream-media-donated-23-times-democrats/>.

„decentralizuota atskaitomybės sistema“.²³⁹ Po kelių dienų Baltieji rūmai užsipuola kitą agentūrą – Jungtinių Valstijų Afrikos plėtros fondą – už bandymą uždrausti DOGE darbuotojams įeiti į jų būstinę patikrai. D. Trumpo administracija pasmerkia šį poelgį, teigdami, kad „nesąžiningi biurokratai neturi teisės nepaklusti JAV prezidento vykdomiesiems įsakymams arba fiziškai uždrausti jo atstovams įeiti į jų vadovaujamas agentūras“.²⁴⁰ D. Trumpas kartu su DOGE žada atkurti patikimą vidaus ir užsienio politiką JAV. Prezidentas pagiria DOGE už „drąsius bei gilius pokyčius“ federalinėje vyriausybėje ir patikina, kad jo administracija „atgaus galią iš šios neatskaitingos biurokratijos ir vėl atkurs tikrą demokratiją Amerikoje“.²⁴¹

Apibendrinant, pirmajame konflikto raidos etape susiformuoja du priešingi balsai, iš esmės atliepiantys respublikonų bei demokratų stovyklas šioje diskurso tvarkoje. Nors USAID pertvarką apipavidalinančios sampratos dar formuluojamos, jau aiškėja takoskyra tarp konkuruojančių diskursų. Konflikto užuomazgoje galima išvėlgti kylančius nesutarimus dėl nacionalinio saugumo ir artikuliuojamų bendradarbiavimo, efektyvumo, humanitarizmo, patikimumo bei valdžios reikšmių priešpriešas.

3.1.2 Kovas–birželis: konflikto kulminacija

Antrąjį konflikto raidos etapą, laikytiną kulminacija, žymi kovo 10-oji. Tądien M. Rubio praneša, kad 83 procentai USAID programų oficialiai nutraukiamos. Pasak valstybės sekretoriaus, 5 200 atšauktų sutarčių kainavo „dešimtis milijardų dolerių, tačiau neatitiko, o kai kuriais atvejais netgi pakenkė pagrindiniams Amerikos nacionaliniams interesams“.²⁴² Likusias programas planuojama perkelti Valstybės departamento žinion ir taip jas „administruoti efektyviau“.²⁴³ Iš pradžių nutrauktų programų sąrašas viešinamas DOGE interneto svetainėje kaip „didesnio skaidrumo įrodymas“, bet vėliau pašalinamas dėl „teisinių priežasčių“.²⁴⁴

Nutraukus didžiąją dalį USAID programų, diskursuose išryškėja priešprieša tarp tradicinių ir šiuolaikinių vertybių. Respublikonų pusėje džiaugiamasi pergale prieš *woke* mąstysenos sklaidą.

²³⁹ Michael Katz, „Report: USAID Workers, Grantees Could Face Federal Charges“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 15 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/usaids-fraud-doge/2025/03/05/id/1201622/>.

²⁴⁰ Aubrie Spady, „White House unleashes on 'rogue bureaucrats' after agency head refuses DOGE entry to headquarters“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 15 d., <https://www.foxnews.com/politics/white-house-unleashes-rogue-bureaucrats-agency-head-refuses-doge-entry-headquarters>.

²⁴¹ *Ibid.*

²⁴² Simon Kent, „Shutdown: Marco Rubio Cancels 83% of USAID Programs“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/10/shutdown-marco-rubio-cancels-83-of-usaid-programs/>.

²⁴³ *Ibid.*

²⁴⁴ Julia Ingram, Graham Kates, Daniel Ruetenik, „DOGE removes details on canceled USAID contracts from its online 'wall of receipts'“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/news/doge-usaid-contracts-details-removed-wall-of-receipts/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

Nebebus vykdomos su įvairovės, lygybės ir įtraukties (angl. *Diversity, Equity and Inclusion*, DEI) politika siejamos programos.²⁴⁵ Apžvalgininkų, tokių kaip Deroy`us Murdockas, tekstuose USAID apibūdinama kaip korumpuota ir ideologiškai iškrypusi institucija: „Neefektyvumas yra viena. Kai haitiečiai mato tik 40 milijonų dolerių iš 2 milijardų dolerių išlaidų, tai primena pinigų plovimą. <...> „Atlas Network“ (NVO – aut. past.) skaičiuoja, kad pernai jos įtakos sferoje esančios institucijos pasiekė 270 viešosios politikos pergalių. Jos padidino laisvę bei gerovę mažomis sąnaudomis, privačiomis lėšomis ir be jokios translyčių operos.“²⁴⁶

Demokratų pusėje, reaguojant į programų nutraukimą, dar labiau intensyvėja geopolitinės įtakos praradimo linija. Verslininkas Bryanas Ensleinas pastebi, kad užsienio pagalba – strateginis instrumentas, galintis padėti pelnyti kitų vyriausybių palankumą, ypač kalbant apie prekybą, prieigą prie išteklių ir saugumą.²⁴⁷ „Kongo Demokratinėje Respublikoje daug išteklių, dėl kurių šiuo metu vyksta diskusijos, kas juos gaus. Ar tai bus Kinija, ar Jungtinės Valstijos?“ – klausia jis ir priduria, kad Baltiesiems rūmams, vertinant užsienio pagalbą, derėtų laikytis labiau apgalvoto požiūrio.²⁴⁸ B. Ensleinas aiškina, kad USAID darbuotojai buvo JAV švelniosios galios skleidėjai, darę teigiamą įtaką žmonių mąstymui kitose šalyse. Pavyzdžiui, per švietimo programas Libane: „[Nutraukus finansavimą], staiga „Hezbollah“ ims mokyti tuos vaikus Libane. Daug mieliau norėčiau, kad mūsų finansavimas būtų skirtas tiems vaikams mokyti, kas yra Amerika, negu kad „Hezbollah“ įsikištų ir mokytų tuos vaikus, kas, jų nuomone, yra Amerika.“²⁴⁹

Šiame etape toliau rutuliojasi teisinės kovos. Kovo 11 dieną teisėjas Amiras Ali įpareigoja D. Trumpo administraciją išmokėti beveik 2 milijardus dolerių rangovams už jau atliktus darbus, taip pat pažymėdamas galimą valdžių padalijimo principo pažeidimą.²⁵⁰ Tą pačią dieną D. Trumpo administracija nurodo USAID darbuotojams sunaikinti slaptus dokumentus. Tai išprovokuoja profesinių sąjungų ir demokratų politikų reakcijas. USAID rangovų profesinė sąjunga prašo federalinio teismo užkirsti kelią šiems veiksams, o kongresmenas Gregory`is Meeksas administracijos elgesį

²⁴⁵ Diana Stancy, „State Department will absorb remaining USAID programming as independent agency is dismantled“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.foxnews.com/politics/state-department-absorb-remaining-usaid-programming-independent-agency-dismantled>.

²⁴⁶ Deroy Murdock, „USAID Flops, But There May Be Alternatives“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/murdock/usaid-atlas-network-doge/2025/04/03/id/1205534/>.

²⁴⁷ Dan Snyder, „Potential changes to USAID by Trump administration are jeopardizing Pennsylvania man's business“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/philadelphia/news/usaid-trump-global-build-collaborative/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²⁴⁸ *Ibid.*

²⁴⁹ *Ibid.*

²⁵⁰ Breanne Deppisch, Jake Gibson, „Federal judge orders Trump administration to pay 'unlawfully' restricted USAID funds“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.foxnews.com/politics/federal-judge-orders-trump-administration-pay-unlawfully-restricted-usaid-funds>.

aiškina kaip bandymą „atsikratyti neteisėto veikimo įrodymų“.²⁵¹ Kovo 18-ąją teisėjas Theodore`as D. Chuang konstatuoja, kad DOGE pastangos uždaryti USAID greičiausiai prieštarauja Konstitucijai ir agentūros veikla turi būti atkurta. Respublikonų pusėje šis sprendimas delegitimizuojamas, pristatant teisėją kaip politiškai šališką veikėją: „Ilgametis Demokratų partijos aktyvistas su kairiųjų pažiūrų praeitimi.“²⁵² D. Trumpas teismo sprendimus irgi kritikuoja: „Garantuojau, kad tai apskūsimė. Turime nesąžiningus teisėjus, griaušančius mūsų šalį.“²⁵³ Tuo tarpu 22 buvę saugumo pareigūnai pateikia pareiškimą kitoje byloje, gindami nacionalinį interesą ir USAID finansavimą: „Masinis sutarčių nutraukimas griaua JAV patikimumą.“²⁵⁴

Kovo viduryje demokratų pusėje dažnai minimos jau pasireiškiančios pasekmės humanitariniame sektoriuje. Kai kurios organizacijos dėl chaotiškos padėties negauna žadėto apmokėjimo už jau vykdomas programas, o USAID pertvarka vis tvirčiau įreminama kaip sprendimas, tiesiogiai kainuojantis gyvybes. Pavyzdžiui, pranešama, kad Bangladeše gyvenantiems rohinjų pabėgėliams iš Mianmaro perpus mažinamos maisto normos. Manoma, kad tai paveiks daugiau negu milijoną žmonių ir, kaip teigia Bangladešo pabėgėlių pagalbos bei repatriacijos komisaras Shamsudas Douza, sukels „socialinę bei psichologinę įtampą“.²⁵⁵ Taip pat skelbiama, kad pertvarka gali būti „mirties nuosprendis“ afganistanietėms, gavusioms USAID stipendijas studijoms užsienyje, – joms gresia deportacija ir talibų persekiojimas.²⁵⁶ Demokratų kongresmenas Sethas Moultonas pabrėžia, kad, nors D. Trumpo administracija mano, jog „demonizuoti USAID politiškai naudinga“, amerikiečiams svarbu suprasti, kad „už atšauktų sutarčių ir masinių atleidimų slypi nekaltų žmonių gyvybės“.²⁵⁷ JAV pagalbos nutraukimas sukrečia ir už demokratiją kovojančias Kubos žmogaus teisių grupes, vieninteliu informacijos apie politinių kalinių sąlygas šalyje šaltinius. Savo ruožtu Kubos vyriausybė laikosi tokios pat nuomonės kaip Iranas, Salvadoras ir Vengrija: kaltina JAV finansavus aktyvistus –

²⁵¹ AP, „Court asked to intervene after email tells USAID workers to destroy classified documents“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.breitbart.com/news/court-asked-to-intervene-after-email-tells-usaid-workers-to-destroy-classified-documents/>.

²⁵² Joel B. Pollak, „Judge Who Blocked USAID Cuts Is Long-time Democrat Activist“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/19/judge-who-blocked-usaid-cuts-is-long-time-democrat-activist/>.

²⁵³ *Ibid.*

²⁵⁴ Gary Grumbach, Doha Madani, „Elon Musk and DOGE efforts to close USAID likely unconstitutional, agency must be restored, judge rules“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.nbcnews.com/politics/doge/elon-musk-doge-efforts-close-usaid-unconstitutional-agency-systems-mus-rcna196961>.

²⁵⁵ The Associated Press, „Rohingya refugees in Bangladesh brace for food reductions amid aid cuts by U.S. and others“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/rohingya-refugees-bangladesh-brace-food-reductions-aid-cuts-us-others-rcna195578>.

²⁵⁶ Dan De Luce, „USAID cuts could be 'death sentence' for Afghan women studying abroad“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/us-aid-cuts-death-sentence-afghan-women-studying-abroad-rcna196167>.

²⁵⁷ *Ibid.*

„samdinius“, – siekiančius nuversti režimą.²⁵⁸

Vidaus politikoje D. Trumpas ir jo pasekėjai imasi dar griežtesnės institucinės kontrolės. Vienas DOGE darbuotojų įgauna vadovaujančias pareigas USAID.²⁵⁹ DOGE bando jėga perimti ir Jungtinių Valstijų taikos instituto (angl. *United States Institute of Peace*, USIP) valdymą, kaip ir USAID atveju, grįsdami tai būtinybe užtikrinti skaidrumą bei atskaitingumą. USIP kreipiasi į teisėsaugą. Teisėja Beryl Howell paskiria skubų posėdį ir sukritikuoja DOGE veiksmus: „Tikrai buvo būdų išspręsti šį klausimą, nenaudojant ginklų ir grasinimų.“²⁶⁰ Baltieji rūmai atsako, kad „neteisėtiems biurokratams nebus leista laikyti agentūrų įkaitais“.²⁶¹ Šiai pozicijai antrina darbo sekretorė Lori Chavez-DeRemer, sumažindama ir savo vadovaujamo departamento dotacijas užsieniui. Anot jos, tai prisideda prie misijos „pirmiausia – Amerikos darbuotojai“, vykdomos D. Trumpo vardu, siekiant „pradėti naują ekonominės gerovės „aukso amžių“ ir pagerinti amerikiečių gyvenimo kokybę.“²⁶² Tokiai nuomonei prieštarauja „Edesios“ vadovė N. Salem. Ši įmonė buvo viena iš nedaugelio laimingųjų, kurios sutartis su USAID išliko. Tačiau, pasak N. Salem, masinis kontraktų nutraukimas smarkiai sukūrė visą JAV ekonomiką: „Yra amerikiečių ūkininkai, prekių brokeriai, gamintojai, vežėjai, organizacijos... Jei vienas jų žlunga, visa sistema sustoja.“²⁶³

Tuo tarpu Valstybės departamentas kritikuoja USAID finansų sistemas: „Jos visos pasirodė esančios neveiksmingos ir sąmoningai sukurtos taip, kad būtų neįmanoma bendradarbiauti su kitomis federalinės vyriausybės sistemomis.“²⁶⁴ P. Marocco dar paaštrina situaciją ir sukelia įsisenėjusio chaoso vidaus politikoje įspūdį, paskelbdamas, kad jo komanda USAID aptiko „krizinio lygio problemas“, kurios buvo „kur kas blogesnės negu tikėtasi“.²⁶⁵ Savo ruožtu organizacija „America First Legal“ paviešina dokumentus, anot jos, įrodančius, kad USAID dalyvavo „didžiulėje vyriausybės

²⁵⁸ Carmen Sesin, „Cuban human rights groups worry about shutting down amid lack of U.S. funding“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.nbcnews.com/news/latino/trump-administration-cuts-cuban-human-rights-groups-funding-rcna196504>.

²⁵⁹ Newsmax, „DOGE Official Is Taking a Leadership Role at USAID“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/doge-usaid-state/2025/03/19/id/1203506/>.

²⁶⁰ Ryan J. Reilly, Gary Grumbach, Abigail Williams, „Judge criticizes DOGE tactics after U.S. Institute of Peace sues to block 'takeover by force'“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.nbcnews.com/politics/trump-administration/us-institute-peace-sues-block-doge-takeover-force-rcna197036>.

²⁶¹ *Ibid.*

²⁶² Sean Moran, „Exclusive — Labor Department Saves \$33 Million by Slashing USAID-Like America Last Grants“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/19/exclusive-labor-department-saves-33-million-slashing-usaid-like-america-last-grants/>.

²⁶³ Graham Kates, „American manufacturer of food for malnourished babies lays off staff amid USAID funding upheaval“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/news/american-manufacturer-of-food-for-malnourished-babies-lays-off-staff-amid-usaid-funding-upheaval/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²⁶⁴ *Ibid.*

²⁶⁵ Camilla Schick, Margaret Brennan, „Trump appointee Pete Marocco hands control of USAID to DOGE official“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/usaid-pete-marocco-doge-official-jeremy-lewin/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

remiamoje cenzūros operacijoje“, kurios tikslas buvo „nutildyti amerikiečius, manipuluoti viešąja nuomone, kontroliuoti žiniasklaidos naratyvus ir slopinti žodžio laisvę“.²⁶⁶

Kovo 28 dieną Valstybės departamentas oficialiai perima tebevykdomas USAID operacijas, praktiškai panaikindamas agentūros kaip nepriklausomos institucijos statusą. M. Rubio pareiškia sutinkantis, kad „tinkamai teikiama užsienio pagalba gali skatinti nacionalinius interesus, apsaugoti sienas ir stiprinti partnerystę su pagrindiniais sąjungininkais“, tačiau, pasak jo, USAID jau seniai nukrypo nuo šios misijos: „Nauda buvo per maža, o išlaidos – per didelės.“²⁶⁷ USAID pareigūnas Jeremy'is Lewinas patikina, kad, perdavus agentūrą Valstybės departamentui, bus „žymiai padidintas efektyvumas, atskaitingumas, vienodumas bei strateginis poveikis“ ir užtikrinta, jog ši institucija kartu su D. Trumpu „užsienio reikalų srityje kalbės vienu balsu“.²⁶⁸ Žinute, pavadinta „USAID galutinė misija“, agentūros darbuotojams pranešama apie naują atleidimų bangą, be to, pirmąkart įvardijama liepos 1-osios data kaip numatoma USAID uždarymo diena.²⁶⁹ Platesniame kontekste rutuliojasi panašūs įvykiai. USIP darbuotojai taip pat staiga masiškai informuojami, kad yra atleidžiami. Baltieji rūmai teigia priėmę tokį sprendimą amerikiečių labui: „Mokesčių mokėtojai nenori kasmet išleisti 50 milijonų dolerių viešosiomis lėšomis finansuojamam „tyrimų institutui“, nesugebėjusiam užtikrinti taikos.“²⁷⁰

Šie procesai vyksta stichinių nelaimių metu. Po stipraus žemės drebėjimo Mianmare tarptautinė žiniasklaida akcentuoja JAV reagavimo pajėgumų susilpnėjimą. Kinijos ir Rusijos gelbėjimo komandos pristatomos kaip teigiamas kontrastas – kaip matomi bei greitai pagalbos teikėjai.²⁷¹ Dabartiniai ir buvę pareigūnai pastebi, kad katastrofa Mianmare – realus įrodymas, jog D. Trumpas atsitraukia nuo dešimtmečius vykdytos JAV užsienio politikos, kurioje derinta tiek „stipri karinė galia, tiek tvirtos pagalbos ir vystymosi programos“.²⁷² M. Rubio sako, kad, nors JAV nepasitraukia ir „padarys viską, ką gali“, labiau prisidėti turėtų „daug kitų turtingų pasaulio šalių“.²⁷³ Valstybės sekretorius aiškina, kad Mianmaras nėra „lengviausia vieta dirbti“, nes „karinė vyriausybė nemėgsta

²⁶⁶ Nicole Weatherholtz, „America First Legal Implicates USAID in Censorship Campaign“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/america-first-legal-lawsuit-usaid/2025/03/21/id/1203859/>.

²⁶⁷ Stancy, „State Department will absorb remaining USAID programming as independent agency is dismantled“.

²⁶⁸ *Ibid.*

²⁶⁹ Sara Cook, Camilla Schick, Graham Kates, „Trump administration takes steps to formally shutter USAID“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/miami/news/trump-administration-takes-steps-formally-shutter-usaid-doge/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²⁷⁰ Kathryn Watson, „U.S. Institute of Peace staff receive termination notices, sources say“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/sacramento/news/us-institute-of-peace-staff-termination-notice/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²⁷¹ The Associated Press, „In the race to save lives after the Myanmar quake, U.S. rescuers are notable by their absence“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/myanmar-earthquake-us-rescuers-absent-usaid-rcna199823>.

²⁷² *Ibid.*

²⁷³ *Ibid.*

Amerikos ir neleidžia jai veikti šalyje taip, kaip ji nori“, ir priduria, jog „JAV nebebus didžiausiomis humanitarinės pagalbos teikėjomis pasaulyje“, leisdamas suprasti politinį poslinkį nuo pasaulinės lyderystės prie nacionalinių prioritetų.²⁷⁴ Netrukus pranešama, kad praretėjusi JAV pagalbos komanda atleista, jai bedirbant Mianmaro žemės drebėjimo zonoje. Humanitarinės pagalbos sektoriaus atstovai vieningai sutaria, kad to „poveikis daugialypis“ – nors įmonėse ir institucijose bus galima iš naujo įdarbinti žmones, partneriai jau taip nebesitiks JAV.²⁷⁵

Balandį humanitarinis sektorius patiria dar vieną smūgį. JAV nutraukia finansavimą JT Pasaulio maisto programos skubios pagalbos projektams. Valstybės departamento teigimu, sprendimas priimtas, nes dalis paskirtų lėšų galėjo būti panaudota netinkamai ar atitekti priešiškomis grupuotėms, ypač Afganistane bei Jemene: „[Kilo] susirūpinimas, kad finansavimas buvo naudingas teroristinėms grupuotėms, įskaitant hučius ir talibus.“²⁷⁶ Pasaulio maisto programos atstovai pavadina tai „mirties nuosprendžiu“, o jos vadovė Cindy McCain socialiniuose tinkluose paskelbia, kad tai „pasikėsinimas į pasaulio stabilumą“.²⁷⁷ Humanitarinės organizacijos „International Rescue Committee“ vadovė Afganistane Sherine Ibrahim irgi apgailėstauja dėl nutrauktų JAV dotacijų. Ji pabrėžia, kad pasauliniai bei nacionaliniai interesai neretai turėtų sutapti: „Pasaulio bendruomenės interesas yra stabilizuoti šalis, užtikrinti, kad jų gyventojai gyventų oriai ir kad žmonės neieškotų oraus gyvenimo kitur.“²⁷⁸ Netrukus JAV atnaujina kai kurias Pasaulio maisto programos sutartis, bet toks sprendimų nepastovumas tik sustiprina neaiškios motyvacijos išpūdį.

USAID biudžetas toliau mažinamas. Respublikonų politikai pateikia siūlymą perskirstyti agentūros lėšas veteranų būstams, sustiprindami priešpriešą tarp vidaus ir užsienio politikos prioritetų. Demokratas Dickas Durbinas įvardija tai kaip „amerikietišku vertybių išdavystę“, pabrėždamas moralinį ir ekonominį tokių sprendimų poveikį.²⁷⁹ Humanitarinio sektoriaus darbo rinką ištinka chaosas. Vienas atleistų darbuotojų Wayanas Vota antrina, kad per visas JAV persirito „atleidimų

²⁷⁴ Reuters, „U.S. aid team fired while in Myanmar earthquake zone, ex-official says“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/us-aid-team-fired-myanmar-earthquake-zone-ex-official-says-rcna199886>.

²⁷⁵ MJ Lee, Jennifer Hansler, „Amid USAID chaos, some humanitarian aid groups still aren't getting paid for lifesaving programs“, CNN, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2025/04/02/politics/usaid-unpaid-humanitarian-groups>.

²⁷⁶ Jennifer Hansler, „USAID reverses course and restores some humanitarian aid contracts after WFP warning of possible deadly consequences“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://edition.cnn.com/2025/04/08/politics/trump-admin-aid-yemen-afghanistan>.

²⁷⁷ The Associated Press, „The U.S. ends lifesaving food aid for millions. The World Food Program calls it a 'death sentence.'“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.nbcnews.com/news/us-news/us-ends-lifesaving-food-aid-millions-world-food-program-calls-death-se-rcna200154>.

²⁷⁸ Ted Koppel, „The dangers posed by cuts to U.S. foreign aid“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/news/usaid-and-the-dangers-posed-by-cuts-to-u-s-foreign-aid/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²⁷⁹ James Morley III, „GOP Senators Seek to Use USAID Funds for Veterans Housing“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/politics/usaid-veterans-housing-tuberville/2025/04/10/id/1206394/>.

trauma“, o kita darbuotoja Kasia Hatcher baiminasi, jog dabar jos ilgametė patirtis vystomojo bendradarbiavimo srityje nebebus reikalinga ir jai nepavyks įsidarbinti kitur.²⁸⁰

Kaip apibendrina apžvalgininkas Tedas Koppelas, nors visi aptariamai pokyčiai dar procese, tarptautinei bendruomenei siunčiama aiški žinutė – „JAV turi naujus prioritetus“, valstybė apleidžia savo kaip atsakingos tarptautinės sistemos narės rolę.²⁸¹ „International Rescue Committee“ vadovas Davidas Milibandas pažymi, kad užsienio pagalba sudaro tik mažą dalį JAV išlaidų, o yra „strateginė, moralinė ir įtakinga investicija“.²⁸² Tačiau D. Trumpo administracijos prioritetai išties pasirodo aiškūs. Balandžio 23 dieną DOGE uždaro kitą užsienio pagalbos agentūrą „Millennium Challenge Corporation“. Jos veikla buvo sutelkta į ekonomikos auginimą besivystančiose šalyse. Pasaulinio vystymosi centro vyresnysis mokslo darbuotojas Charlesas Kenny`is pabrėžia, kad „Millennium Challenge Corporation“ buvo bene vienintelė tokio tipo JAV vyriausybės finansuojama agentūra, panaši į Kinijos „Juostos ir kelio iniciatyvą“.²⁸³ Galiausiai, mėnesio pabaigoje Vašingtone pašalinama USAID memorialinė siena, skirta žuvusiems agentūros darbuotojams, sumenkinant istorinį agentūros indėlį.²⁸⁴

Gegužę demokratų pusėje USAID išardymo procesas dažnai pristatomas per asmeninių istorijų ir netekčių prizmę. Pasirodo pasakojimas apie tris kartas USAID paskyrusią Votawų šeimą. Alberto Votawo, žuvusio tarnybos metu 1983 metais per sprogimą JAV ambasadoje Beirute, dukra Cathy apibūdina USAID veiklą kaip kilnią misiją: „Mūsų šalis buvo pripažinta už tai, kad stengėsi daryti tai, kas teisinga, ir padėti; aukojo gyvybes bei išteklius, kad padėtų žmonėms užsienyje.“²⁸⁵ Nepaisant to, likę USAID darbuotojai gyvena vis įtemptesnėmis sąlygomis. Jiems toliau grasinama atleidimais dėl netinkamo elgesio. Gegužės 13-ąją pasirodo informacija, kad siekiama USAID įdarbinti papildomų teisininkų, kurie tirtų darbuotojų nusižengimus, įskaitant „neleistinus ryšius su žiniasklaida“.²⁸⁶ Amerikos užsienio tarnybos asociacijos viceprezidentas Randy`is Chesteris teigia, kad tai bauginimas,

²⁸⁰ Cara Tabachnick, „USAID cuts felt far outside Washington, D.C.: "Layoff trauma hit across the country"“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/news/usa-id-cuts-felt-far-outside-washington-d-c-layoff-trauma-country/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²⁸¹ Koppel, „The dangers posed by cuts to U.S. foreign aid“.

²⁸² *Ibid.*

²⁸³ Kaanita Iyer, Jennifer Hansler, „Foreign aid agency Millennium Challenge Corporation to shut down as part of DOGE efforts“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://edition.cnn.com/2025/04/23/politics/millennium-challenge-corporation-doge-foreign-aid>.

²⁸⁴ Newsmax, „USAID Memorial Wall Honoring the Fallen Removed“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/us/usa-id-memorial-removed-killed-staffers-trump-doge/2025/04/30/id/1209030/>.

²⁸⁵ The Associated Press, „USAID is all but gone. For one family, 3 generations of service were defined by it.“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/news/us-news/usa-id-gone-one-family-3-generations-service-defined-rcna206196>.

²⁸⁶ Madeleine May, „USAID to hire lawyers to investigate employees who talked to the press, alleged job posting shows“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.cbsnews.com/news/usa-id-hire-lawyers-investigate-employees-talked-media/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

bandant nuslopinti alternatyvias nuomones ir kritiką.²⁸⁷

Pastebėtina, kad kova dėl JAV užsienio pagalbos sistemos toliau plėtojasi ir už USAID ribų. Be anksčiau aptartų USIP ir Afrikos plėtros fondo atvejų, analogiški efektyvumo bei saugumo argumentai pasitelkiami Valstybės departamento reorganizacijai pagrįsti. Planuojama panaikinti apie 3 400 darbo vietų ir uždaryti arba sujungti beveik pusę biurų. M. Rubio tvirtina, kad reorganizacija sukurs „lankstesnį departamentą, kuris bus geriau pasirengęs ginti Amerikos interesus ir užtikrinti amerikiečių saugumą visame pasaulyje“.²⁸⁸ Pažymėtina, kad reorganizacijos plane taikomasi į demokratijos ir žmogaus teisių srityse besispecializuojančius biurus, Valstybės departamento apibūdintus kaip „linkusius į ideologinį užvaldymą bei radikalizmą“.²⁸⁹ Todėl, pasak departamento, bus įsteigta atskira pareigybė, skirta „demokratijai ir vakarietiškomis vertybėms“, o likę biurai sutelks dėmesį į „pilietines laisves“ bei „laisvosios rinkos principus“.²⁹⁰ Demokratų politikai Jeanne Shaheen ir G. Meeksas interpretuoja šią reorganizaciją kaip platesnės JAV užsienio politikos transformacijos dalį: „Šie veiksmai žymiai susilpnina Amerikos vaidmenį pasaulyje ir atveria duris priešams, keliantiems grėsmę mūsų saugumui bei gerovei.“²⁹¹ Jų teigimu, reformos vykdomos ne pagrįstai, o „grandininiu pjūklų“.²⁹² Tokia kritika tęsia dar pradiniam konflikto etape pasirodžiusią žalingų geopolitinių pasekmių JAV liniją.

Birželio pradžioje internete plačiai surezonuoja ginčas tarp grupės „U2“ lyderio Bono ir tinklalaidės „The Joe Rogan Experience“ vedėjo Joe Rogano. Bono pareiškia, kad D. Trumpo administracija dėl USAID panaikinimo jau atsakinga už maždaug 300 tūkstančių mirčių. Šis teiginys eteryje greitai delegitimizuojamas J. Rogano, o vėliau socialiniuose tinkluose – ir E. Musko, kritikuojančių USAID kaip sistemą, „persmelktą korupcijos“ bei neaiškios kilmės finansinių srautų: „Tai buvo pinigų plovimo operacija. Be abejo, nebuvo jokios priežiūros. <...> Trilijonai, dėl kurių niekas neatsiskaitė.“²⁹³

Šį mėnesį tęsiama humanitarinių pasekmių linija. Pranešama apie JAV paramos nutraukimo poveikį Peru Amazonės regionui. Vietinės bendruomenės baiminasi atsinaujinančios kokaino rinkos, miškų naikinimo ir smurtinių žmogaus teisių pažeidimų. Demokratai įrėmina tai kaip JAV atsitraukimą

²⁸⁷ May, „USAID to hire lawyers to investigate employees who talked to the press, alleged job posting shows“.

²⁸⁸ Camilla Schick, Olivia Gazis, Joe Walsh, „State Department planning to shrink U.S. staff by 3,400 in massive reorganization“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/state-department-plans-to-shrink-u-s-staff-by-3400-reorganization/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

²⁸⁹ *Ibid.*

²⁹⁰ *Ibid.*

²⁹¹ *Ibid.*

²⁹² *Ibid.*

²⁹³ Simon Kent, „Joe Rogan, Musk Slam ‘Liar’ and ‘Idiot’ Bono over His Claim USAID Cuts Caused 300,000 Deaths“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.breitbart.com/entertainment/2025/06/01/joe-rogan-musk-slam-liar-and-idiot-bono-over-his-claim-usaid-cuts-caused-300000-deaths/>.

nuo atsakomybės tarptautinėje sistemoje ir „bepراسمیšką žingsnį atgal po dešimtmečius trukusio darbo“, kaip teigia Senato vyresnysis patarėjas užsienio politikos klausimais Timas Rieseris.²⁹⁴ Taip pat skelbiama apie maisto atsargų trūkumą šiaurės rytų Nigerijoje ir Malyje. Ten USAID veiklos nutraukimas neigiamai paveikė kovą su nepakankama vaikų ir nėščiąjų mityba.²⁹⁵ NVO atstovai taip pat pabrėžia sunkiai atkuriamus santykius su vietos bendruomenėmis ir institucijomis. Vienas iniciatyvos „Project Resource Optimization“ lyderių Robertas Rosenbaumas pažymi, kad, nors „šiuo metu tikrai yra žmonių, mirštančių dėl šių sprendimų“, veiklos sustabdymo kaina yra „nepaprastai didelė“ dar dėl to, jog „organizacijoms prireikia metų, kad užsitikrintų valdžios institucijų, lyderių ir bendruomenių pasitikėjimą“.²⁹⁶

Tačiau jau birželio 10-ąją M. Rubio nurodo JAV ambasadoms visame pasaulyje atleisti likusius USAID darbuotojus.²⁹⁷ Maža to, respublikonų pusėje dar labiau įsitvirtina USAID kriminalizavimo leitmotyvas. Pranešimas, kad USAID pareigūnas pripažintas kaltu dėl sukčiavimo ir kyšininkavimo, susijusio su 550 milijonų dolerių, pateikiamas kaip sisteminės korupcijos įrodymas. Viceprezidento padėjėjas Sebastianas Gorka minimą atvejį apibūdina kaip „ledkalnio viršūnę“, žadėdamas, kad administracija atskleis dar daug piktnaudžiavimo atvejų.²⁹⁸

Birželio 30-ąją, atsisveikinimo su USAID ceremonijos metu, įsikiša buvę prezidentai B. Obama ir G. W. Bushas. Jie abu, nors atstovaujantys skirtingoms politinėms pažiūroms, pirmąkart viešai sukritikuoja D. Trumpo sprendimus. B. Obama savo kalboje akcentuoja, kad USAID gelbėjo gyvybes ir atliko pagrindinį vaidmenį tarptautinės ekonomikos auginime: „USAID likvidavimas yra parodija ir tragedija. Nes tai vienas svarbiausių darbų, vykdomų bet kurioje pasaulio vietoje.“²⁹⁹ G. W. Bushas pasmerkia D. Trumpo administracijos vystomą nacionalinio intereso naratyvą: „Ar tai, kad 25 milijonai žmonių, kurie būtų mirę, dabar gyvena (omenyje turima jo administracijos pradėta kovos su ŽIV ir AIDS programa – aut. past.), yra mūsų nacionalinis interesas? Manau, taip.“³⁰⁰ Buvusi valstybės sekretorė Hillary Clinton taip pat viešai padėkoja USAID darbuotojams, pabrėždama jų indėlį gelbstint

²⁹⁴ Newsmax, „Cuts to USAID Severed Longstanding American Support for Indigenous People Around the World“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/usaaid-doge-cuts-indigenous-people-peru-amazon-deforestation/2025/06/04/id/1213594/>.

²⁹⁵ Lauren Kent, „These former USAID staff are working to match donors to urgent, lifesaving aid projects that had their funding slashed“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://edition.cnn.com/2025/06/22/africa/former-usaid-staff-matching-donors-intl>.

²⁹⁶ *Ibid.*

²⁹⁷ Newsmax, „Rubio Orders Firings of All USAID Staffers Overseas to Move Forward“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/usaaid-firings-rubio-trump/2025/06/10/id/1214377/>.

²⁹⁸ Nick Koutsobinas, „Gorka to Newsmax: 'Tip of the Iceberg' on USAID Corruption“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/newsmax-tv/sebastian-gorka-usaid-fraud/2025/06/16/id/1215224/>.

²⁹⁹ Newsmax, „Bush, Obama and a Tearful Bono Fault Trump's Gutting of USAID on Agency's Last Day“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/obama-bono-bush-usaid-trump/2025/06/30/id/1217062/>.

³⁰⁰ *Ibid.*

gyvybes ir stiprinant tarptautinį saugumą.³⁰¹ Tačiau tuo pat metu D. Trumpo administracija pristato naują Valstybės departamento padalinį, pakeisiantį USAID, – „America First“. Departamento teigimu, šis padalinys užtikrins „tinkamą priežiūrą, kad kiekvienas išleistas mokesčių mokėtojų doleris padėtų siekti nacionalinių interesų“ – nuo šiol JAV pirmiausia rūpinsis vidiniais iššūkiais.³⁰²

Galima teigti, kad konflikto kulminacijos etape išgryninamos esminės konkuruojančių diskursų priešpriešos, apibrėžiančios save per viena kitos skirtumus, ir išsikristalizuoja dvi priešingos saugumo sampratos. Be pirmojo konflikto etapo apibendrinime paminėtų priešpriešų, taip pat artikuliuojamos vertybių ir valstybės vaidmens reikšmių priešpriešos.

3.1.3 Liepa–rugsėjis: konflikto atomazga

Trečiasis konflikto raidos etapas – atomazga – prasideda liepos 1-ąją, kai USAID oficialiai uždaroma. Šiame etape USAID klausimas iš politinių ir moralinių ginčų labiau perkeliamas į teisės bei vykdomosios valdžios prerogatyvų plotmę. Išplatintame pranešime M. Rubio pareiškia, kad USAID „dešimtmečiais nesugebėjo užtikrinti, jog jos finansuojamos programos išties remtų Amerikos interesus“ ir vietoje to mokesčių mokėtojų lėšomis sukūrė „pasaulinį NVO pramonės kompleksą“.³⁰³ Politiko manymu, nuo Šaltojo karo pabaigos USAID „neturi kuo pasigirti“ – esą vystymosi tikslai nebuvo pasiekiami, pasaulio nestabilumas tik augo, o antiamerikietiškos nuotaikos stiprėjo.³⁰⁴ Valstybės sekretoriaus teigimu, D. Trumpo dėka JAV „pagaliau turės užsienio finansavimo misiją, teikiančią pirmenybę nacionaliniams interesams“.³⁰⁵ Viešame renginyje aktorė Charlize Theron, pati užsiimanti parama Pietų Afrikai, apibūdina šiuos sprendimus kaip „ne politiką, o asmeninį reikalą“ ir „spartų žingsnį atgal“, pabrėždama, kad labiausiai nukentės moterys bei LGBTQ+ bendruomenė.³⁰⁶

Tragiškų humanitarinių pasekmių temą dar labiau užaštrina moksliniai vertinimai. Medicinos žurnale „The Lancet“ paskelbta analizė prognozuoja, kad USAID veiklos sustabdymas per artimiausius penkerius metus gali lemti 14 milijonų žmonių mirtį, daugiausia nuo AIDS, maliarijos ir tuberkuliozės. JT Humanitarinių reikalų koordinavimo biuras teigia, kad tai „didžiausias finansavimo sumažinimas, kada nors ištikęs tarptautinį humanitarinį sektorių“, o Barselonos pasaulinės sveikatos instituto

³⁰¹ Emma Colton, „Bush teams up with notorious Trump foes to trash 'colossal mistake' shuttering USAID“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.foxnews.com/politics/bush-teams-up-notorious-trump-foes-trash-colossal-mistake-shuttering-usaid>.

³⁰² Newsmax, „Bush, Obama and a Tearful Bono Fault Trump's Gutting of USAID on Agency's Last Day“.

³⁰³ Anders Hagstrom, „Rubio officially kills USAID, reveals future home for foreign assistance programs“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.foxnews.com/politics/rubio-officially-kills-usaid-reveals-future-foreign-assistance-programs>.

³⁰⁴ *Ibid.*

³⁰⁵ *Ibid.*

³⁰⁶ *Ibid.*

profesorius Davide`as Rasella atkreipia dėmesį į domino efektą – kitos valstybės, ypač Europoje, taip pat ima mažinti paramą.³⁰⁷ Iškalbingu pavyzdžiu tampa Liberija. Nors šios šalies vyriausybė manė, kad dėl artimų santykių su JAV jai pavyks išvengti D. Trumpo biudžeto karpymų, dabar Liberijoje klinikos tuščios, o reprodukcinės sveikatos paslaugos smarkiai sutrikdytos. Liberija, kurioje USAID nuo pat 1961-ųjų buvo pagrindinė sveikatos sistemos rėmėja, tapo įrodymu, kad JAV atsitraukimas atveria erdvę kitoms valstybėms stiprinti ekonominę ir politinę įtaką. Pagrindinėje Monrovijos ligoninėje kardiologijos skyrių atidaro Kinija. Finansų viceministras Dehpue Y. Zuo pripažįsta, kad „yra spragu, kurias reikia užpildyti, ir Liberijos vyriausybė to padaryti negali“.³⁰⁸

Siekiant palaikyti užsienio pagalbos sistemos pertvarkymo legitimumą, respublikonų pusėje toliau viešinami galimi USAID procedūriniai pažeidimai. Pavyzdžiui, išskyla informacija apie tariamą USAID nesugebėjimą tinkamai sukontroliuoti virš 5 tūkstančių „Starlink“ terminalų, išsiųstų į Ukrainą, nes dalis jų atsidūrė Rusijos kontroliuojamose teritorijose.³⁰⁹ O paskelbus, kad USAID be tinkamų leidimų buvo išsiuntusi tūkstančius virusų mėginių į laboratoriją Vuhane, Kinijoje, Valstybės departamentas patvirtina, jog tyrimai dėl agentūros veiklos tebevyksta: „Amerikos žmonės gali būti ramūs, žinodami, kad D. Trumpo administracija nebefinansuos šių prieštaringų programų.“³¹⁰

Valstybės departamentas atmeta USAID „kritišką susirūpinimą“ dėl prieštaringai vertinamo Gazos humanitarinio fondo. Nepaisydamas agentūros ekspertų nuomonės, kad bendradarbiauti su šiuo fondu rizikinga, Valstybės departamentas tikina, jog tai yra „vienintelis įmanomas būdas teikti pagalbą Gazai, nesuteikiant galių „Hamas“ ir „į rezultatus orientuota alternatyva neveikiančiai pagalbos sistemai“.³¹¹ Tuo tarpu JAV vyriausybės atlikta analizė atskleidžia, kad nėra įrodymų apie, įtariama, „Hamas“ masiškai vykdytą humanitarinės pagalbos iš USAID grobimą. Baltieji rūmai suabejoja tyrimo pagrįstumu, teigdami, kad tai bandymas „diskredituoti D. Trumpo humanitarinę darbotvarkę“.³¹²

Liepą aiškiai išryškėja ideologiniai D. Trumpo sprendimų aspektai, ypač kalbant apie reprodukcinę sveikatą. Mėnesio pabaigoje pranešama, kad JAV ketina Prancūzijoje sunaikinti beveik

³⁰⁷ Aria Bendix, „USAID cuts could lead to 14 million deaths over the next five years, researchers say“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/health/health-news/usaaid-cuts-lead-14-million-deaths-five-years-researchers-say-rcna216095>.

³⁰⁸ The Associated Press, „As U.S. abruptly ends support, Liberia faces empty health clinics and unplanned pregnancies“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/world/africa/us-abruptly-ends-support-liberia-faces-empty-health-clinics-unplanned-rcna217407>.

³⁰⁹ Newsmax, „USAID Didn't Monitor Starlink Terminals Sent to Ukraine“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/usaaid-elon-musk-starlink/2025/08/14/id/1222540/>.

³¹⁰ Jim Morley, „USAID Sent 1000s of Viruses to Wuhan Lab Over Decade“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/us/usaaid-wuhan-virus/2025/07/08/id/1218019/>.

³¹¹ Yahya Abou-Ghazala, Jennifer Hansler, „USAID review raised ‘critical concerns’ over Gaza aid group days before \$30 million US grant“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://edition.cnn.com/2025/07/08/us/usaaid-gaza-humanitarian-foundation-israel-grant>.

³¹² Reuters, „U.S. government analysis found no evidence of massive Hamas theft of Gaza aid“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/world/middle-east/no-evidence-massive-hamas-theft-gaza-aid-rcna221208>.

10 milijonų dolerių vertės kontraceptines priemones, užuot paskirsčius jas skurdžioms šalims, kaip planuota, ar perpardavus kitoms organizacijoms. Į išeities paieškas įsitraukia Belgija, kurioje šios priemonės, prieš pergabenant jas į Prancūziją, buvo užstrigusios kelis mėnesius. Belgijos užsienio reikalų ministerija teigia, kad „seksualinė ir reprodukcinė sveikata neturėtų būti ideologinių apribojimų objektas“.³¹³ Vienos iš organizacijų, siūliusių perpirkti sudeginimui pasmerktas priemones, „MSI Reproductive Choices“ atstovė Sarah Shaw neabejoja, kad pasiūlymas atmestas dėl D. Trumpo pozicijos abortų ir šeimos planavimo klausimais. Kitais žodžiais tariant, kad tai Meksiko politikos tęsinys: „Akivaizdu, kad čia nekalbama apie pinigų taupymą. Tai labiau primena ideologinį puolimą prieš reprodukcinę teisę, jau dabar darantį žalą moterims.“³¹⁴ Valstybės departamentas tikina suprantantis problemą, bet esantis „įsipareigojęs vykdyti politiką, rūpiančią amerikiečiams“.³¹⁵ Į tai kritikai atšauna, kad D. Trumpo administracija renkasi tiesiogine prasme „deginti mokesčių mokėtojų pinigus“.³¹⁶

Rugpjūčio 13-ąją įvyksta esminis teisinis lūžis. Apeliacinis teismas konstatuoja, kad ne pelno siekiančios organizacijos neturi teisinio pagrindo ginčyti vykdomosios valdžios sprendimo nevykdyti Kongreso skirtų asignavimų USAID programoms. Baltųjų rūmų patarėjos Grace Pastor teigimu, tai „didžiulė teisinė pergalė Amerikos mokesčių mokėtojams“.³¹⁷ Savo ruožtu G. Pastor atkreipia dėmesį į, pasak jos, esminę problemą – tai, kad organizacijos apskritai drįso paduoti D. Trumpo administraciją į teismą „už užsienio pagalbos finansavimo įšaldymą, prieštaravusį Amerikos interesams“.³¹⁸ G. Pastor darskart akcentuoja, kad USAID finansavimas buvo „be tinkamos kontrolės“ ir „skirtas daugybei piktadariškų liberalių ideologijų, propaguojamų užsienio šalyse“.³¹⁹ Reaguodamas į teismo sprendimą, organizacijos „Transparency International U.S.“ vadovas Scottas Greytakas pareiškia, kad numatytų programų atsisakymas kelia didelę ekonominę riziką, ypač pažeidžiamuose regionuose, kur labiau įsišaknijusi korupcija: „Tai gali atverti duris didesnei tarpvalstybinei korupcijai, sukčiavimui ir kitiems nusikaltimams.“³²⁰

³¹³ Reuters, „U.S.-funded contraceptives for poor nations to be burned in France, sources say“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/health/health-news/us-funded-contraceptives-poor-nations-burned-france-sources-say-rcna220844>.

³¹⁴ *Ibid.*

³¹⁵ Lauren Kent, „US to burn \$9.7 million worth of USAID-purchased contraceptives rather than deliver them to women overseas“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://edition.cnn.com/2025/07/29/europe/usa-id-contraceptives-burn-belgium-france-intl>.

³¹⁶ *Ibid.*

³¹⁷ Theodore Bunker, „Grace Pastor to Newsmax: USAID Ruling 'Victory for American Taxpayer'“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/newsmax-tv/grace-pastor-usaid-court/2025/08/14/id/1222480/>.

³¹⁸ *Ibid.*

³¹⁹ *Ibid.*

³²⁰ Breanne Deppisch, „US appeals court says Trump can slash billions in owed USAID funds“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.foxnews.com/politics/us-appeals-court-says-trump-can-slash-billions-owed-usaid-funds>.

Jausdami didesnę teisinį palaikymą, rugpjūčio 29 dieną Baltieji rūmai paskelbia apie papildomą maždaug 5 milijardų dolerių užsienio pagalbos panaikinimo paketą. Tam, administracijos teigimu, apskritai nereikia Kongreso pritarimo.³²¹ Tą pačią dieną M. Rubio praneša, kad už galutinius USAID uždarymo formalumus bus atsakingas Valdymo ir biudžeto tarnybos direktorius Russellas Voughtas. M. Rubio pabrėžia, kad užsienio pagalba nebus visiškai nutraukta, bet tiesiogiai valdoma per Valstybės departamento regioninius biurus ir ambasadas, atsisakant „neveiksmingo“ nepriklausomos agentūros modelio.³²²

Rugsėjį toliau materializuojasi JAV pasitraukimo iš pasaulio lyderio vaidmens pasekmės. Valstybė nepatvirtina jokios skubios pagalbos po stipraus žemės drebėjimo Afganistane, nors iki šių metų buvo didžiausia paramos šiai šaliai teikėja. Užtat pagalba atkeliauja iš Australijos, Didžiosios Britanijos, Indijos, Irano, Pakistano, Pietų Korėjos ir kitų valstybių. Anot humanitarinės pagalbos ekspertų, Vašingtono reakcijos į vieną iš mirtiniausių žemės drebėjimų Afganistane per pastaruosius metus nebuvimas įrodo, kad D. Trumpas atsisakė dešimtmečius trukusios JAV lyderystės pasaulyje.³²³ „International Rescue Committee“ politikos ir advokatūros viceprezidentė Kelly Razzouk pripažįsta nepamenanti, kad „JAV nebūtų reagavusios į tokią krizę“.³²⁴ Į klausimus, ar JAV ruošiasi suteikti bent kokią nors paramą, Baltieji rūmai atsako, kad prezidentas „nuosekliai užtikrina, jog pagalba nepatektų į Talibano režimo, toliau neteisėtai sulaikančio JAV piliečius, rankas“.³²⁵

Mėnesio gale iškyla dar viena istorija, iliustruojanti nutrauktos pagalbos pasekmes realybėje. Moters iš Nigerijos Yaganos Usman kūdikis mirė, praėjus kelioms dienoms po to, kai nutraukta JAV finansuota mitybos programa.³²⁶ Reaguodamas į situaciją, Valstybės departamento atstovas akcentuoja, kad amerikiečiai „mokesčių mokėtojai niekada neturėjo prisiimti visos naštos rūpintis kiekvienu Žemės gyventoju“, taip pat pažymėdamas, jog JAV vis tiek išlieka „dosniausia šalimi pasaulyje“.³²⁷

Iš konflikto atomazgos matyti, kad USAID klausimas institucine prasme išsprendžiamas respublikonų naudai, tačiau diskursiniame lygmenyje lieka atviras. Šiame etape tęsiamos ankstesniuose

³²¹ Nick Gilbertson, „White House Official Says Trump Administration Is on ‘Firm Legal Ground’ with \$5 Billion Foreign Aid Pocket Rescissions“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/08/29/white-house-official-says-trump-administration-firm-legal-ground-5-billion-foreign-aid-pocket-rescissions/>.

³²² Jasmyn Jordan, „CLEANING HOUSE: Marco Rubio Taps Russ Vought to Oversee USAID Closeout“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/08/29/cleaning-house-marco-rubio-taps-russ-vought-to-oversee-usaid-closeout/>.

³²³ Reuters, „U.S. yet to approve any help following Afghanistan earthquake, sources say“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/world/afghanistan/afghanistan-earthquake-us-aid-taliban-usaid-closed-rcna229502>.

³²⁴ *Ibid.*

³²⁵ *Ibid.*

³²⁶ Nimi Princewill, Lauren Kent, „A US-funded nutrition program was helping to keep this woman’s baby alive. Days after the program was cut, he died“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://edition.cnn.com/2025/09/21/africa/nigeria-malnutrition-crisis-usaid-intl>.

³²⁷ *Ibid.*

etapuose išsikristalizavusių reikšmių priešpriešų ir sampratų artikuliacijos, bet respublikonų pusė dėl teisinio bei politinio palaikymo įgyja tvirtesnę poziciją.

3.2 Konkuruojančių diskursų konflikto šerdis

Iš apibrėžtos konflikto raidos matyti, kad jis rutuliojasi galios JAV užsienio politikoje lauke. Abipus antagonistinės linijos išsidėliojusios reikšmės atskleidžia skirtingas Amerikos vaidmens pasaulyje ir jos saugumo sampratas. Jas nurodo konfliktuojančių pusių pasirinktos pozicijos dėl USAID pertvarkos ir, plačiau, užsienio pagalbos įtakos tiek JAV tarptautiniams santykiams, tiek vidaus gerovei. Chronologinė konflikto raidos analizė leido išskirti plaukiojantį signifikantą – saugumą, – centrinę kovos ašį. Dėl šios sampratos respublikonų ir demokratų diskursai konkuruoja, bandydami suteikti jai norimą reikšmę. Toliau šiame skyriuje nagrinėjamos konkuruojančių diskursų sąrangos, įvardijant, kaip ir iš kokių mazginių taškų konstruojamos saugumo sampratos bei kokie yra tušti signifikantai.

3.2.1 Respublikonų diskurso sąranga

Iš konflikto raidos analizės matyti, kad respublikonų diskurse artikuliuojami septyni mazginiai taškai, turintys priešingybes konkuruojančiame demokratų diskurse:

- Bendradarbiavimas – kaip potenciali grėsmė: nors tarptautinės partnerystės kartais gali būti strategiškai naudingos, santykiai su kitomis valstybėmis pirmiausia vertinami įtariai, nepasitikėjimas kyla dėl lėšų nutekėjimo ir priešišku veikėjų sustiprinimo rizikos;
- Efektyvumas – kaip institucinė kontrolė, orientuota į „čia ir dabar“ rezultatus: pagrindinės veiksmingų valstybinių institucijų sąlygos yra centralizuota atskaitomybės sistema, griežtai valdomi finansai, tiesioginės naudos ekonomikai užtikrinimas;
- Humanitarizmas – kaip subordinuojamas nacionaliniams interesams: užsienio pagalba laikoma reikalinga tiek, kiek ji tiesiogiai naudinga JAV tikslams;
- Patikimumas – kaip drausmė vidaus politikoje;
- Valdžia – politinių sprendimų legitimumas grindžiamas stipria vykdomąja valdžia, gebančia greitai ir ryžtingai veikti JAV naudai;
- Valstybės vaidmuo – kaip, visų pirma, sprendžiančios vidaus problemas ir gerinančios gyvenimo kokybę: JAV turi būti savarankiškos, be nereikalingų išorinių įsipareigojimų;
- Amerikietiškosios vertybės – kaip tradicinės visuomenės pagrindas: jos turi būti ginamos nuo *woke* ideologijos.

Šiuos mazginius taškus į reikšmių grandinę sujungia saugumo kaip JAV nacionalinių interesų

prioritetizavimo samprata. Tai patvirtina tokie respublikonų artikuliacijai priklausantys teiginiai kaip kad „būtina užtikrinti, jog USAID ir apskritai JAV užsienio pagalbos sistema „veiktų nacionalinių <...> interesų labui“;³²⁸ „iki šiol paramai skirtos lėšos dažnai patekdavo į priešų rankas („šimtai milijonų dolerių, <...> iš kurių naudos gavo Talibanas“)³²⁹ vietoje to, kad prisidėtų prie amerikiečių gyvenimo kokybės gerinimo“; „D. Trumpo dėka JAV „pagaliau turės užsienio finansavimo misiją, teiksiančią pirmenybę nacionaliniams interesams“.³³⁰

Visu tiriamuoju laikotarpiu respublikonų diskurse, nors pastebimos ir vidinės prieštaros, laikosi gana stabilūs momentai. Visų pirma, tai tarptautinio bendradarbiavimo kaip retkarčiais strategiškai naudingo, bet dažniau pavojingo santykio idėja. D. Trumpo administracija tvirtina, kad tarpvalstybinis bendradarbiavimas tebebus vystomas, tik bus sustyguotas – „stiprins tiek partnerius, tiek pačias JAV“.³³¹ Konkretūs partneriai neįvardijami, užtat aiškiai apibrėžiamos dėl užsienio pagalbos susidariusių „tarptautinių tinklų“ grėsmės.³³² Teigiama, kad ilgalaik be tinkamos kontrolės vystytos JAV partnerystės sukėlė pavojų taikai pasaulyje, nes esą finansuodavo ir stiprindavo teroristines grupuotes („Hamas“, „Hezbollah“) bei priešiškus valstybinius veikėjus (Kiniją, Rusiją). Galima aiškinti, kad toks D. Trumpo nepasitikėjimas tarptautiniuose santykiuose kyla dėl ribotų kitų veikėjų kontrolės galimybių ir neapibrėžtų ketinimų, kaip kitos šalys gali panaudoti iš bendradarbiavimo gaunamus rezultatus.³³³ Apie nelygiavertę naudą, šalių gaunamą iš vystymosi programų, daug kalbėjo M. Rubio: „Nauda buvo per maža, o išlaidos per didelės. Perorientuojame savo užsienio pagalbos programas, kad jos būtų tiesiogiai suderintos su tuo, kas geriausia JAV ir mūsų piliečiams.“³³⁴ Jo, D. Trumpo ir daugelio kitų respublikonų nuomone, iš lyderystės tarptautinėje arenoje gaunama daugiausia diplomatinė nauda neatperka didelės finansinės naštos, kurią lemia menkas kitų valstybių įsitraukimas į globalių problemų sprendimą.

Remiantis tuo, JAV atsitraukia nuo partnerystės net su tomis šalimis, su kuriomis palaikė artimus santykius ne vienerius metus. Pavyzdžiui, Liberija. Jos gyventojai iki šiol vadino JAV vyresniuoju broliu, tačiau dabar kalba apie išdavystę.³³⁵ Respublikonų diskurse humanitarinės pagalbos moralinė prasmė išstumama į paribį, nes parama kitoms šalims laikoma reikalinga tik tiek, kiek ji gali tiesiogiai

³²⁸ Elizabeth Weibel, „Report: Thousands of USAID Employees Laid Off, Thousands More Placed on Leave“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/23/report-thousands-usaid-employees-laidoff-thousands-placed-leave/>.

³²⁹ McCarthy, „Trump: Dems Used USAID Money as 'Payoff' to Media“.

³³⁰ Hagstrom, „Rubio officially kills USAID, reveals future home for foreign assistance programs“.

³³¹ Stancy, „State Department will absorb remaining USAID programming as independent agency is dismantled“.

³³² Kent, „Hungary's Orban Follows Trump's Lead: Will Shutter Organizations Taking USAID Funding“.

³³³ Waltz, *Theory of International Politics*, 105.

³³⁴ Stancy, „State Department will absorb remaining USAID programming as independent agency is dismantled“.

³³⁵ The Associated Press, „As U.S. abruptly ends support, Liberia faces empty health clinics and unplanned pregnancies“.

pasitarnauti Amerikos tikslams – „kiekviena finansuojama programa turi būti suderinta su JAV nacionaliniais interesais“.³³⁶ Visgi artikuliacijoje būtent ties humanitarizmo klausimu galima įžvelgti vidinių prieštarų. Viena vertus, respublikonai deklaruoja, kad užsienio pagalba bus strategizuota ir efektyviau tęsiama per kitas institucijas, pagrįdę Valstybės departamentą. Iš kitos pusės, radikalūs politiniai sprendimai faktiškai suardo ilgametę JAV humanitarinę infrastruktūrą, todėl kyla klausimų dėl tolesnio pagalbos teikimo galimybių – norint „užsitikrinti [vietos] valdžios institucijų, lyderių ir bendruomenių pasitikėjimą“, prireikia ne vienerių metų.³³⁷ Kai kurie respublikonų politikai pripažįsta manantys, kad užsienio pagalbos atžvilgiu derėtų laikytis nuoseklesnio požiūrio.

Kita konstanta respublikonų diskurse – valstybinių institucijų efektyvumas ir patikimumas, dirbant vardan JAV nacionalinių interesų. Kaip parodė analizė, būtinomis to sąlygomis įvardijama centralizuota atskaitomybės sistema, griežta finansų ir kitų sričių kontrolė bei orientacija į rezultatus. Pagrįsti užsienio pagalbos sistemos priežiūros stoką naudojami įvairūs, teigiama, struktūriškai įsišaknijusių problemų pavyzdžiai – „atskleisti įtariamą sukčiavimą, korupciją bei švaistymą atvejais įvairiose agentūrose, įskaitant USAID“.³³⁸ Šioje artikuliacijoje ypač reikšminga paprasto amerikiečio mokesčių mokėtojo figūra, priešpastatoma „Vašingtono elitui“.³³⁹ Toks vaizdinys naudojamas kaip vienas esminių argumentų D. Trumpo sprendimams pateisinti – „išlaidos užsienyje nenaudingos Amerikos mokesčių mokėtojams“.³⁴⁰ Apeliuojant į „paprastų amerikiečių“ interesus, USAID ir panašios pertvarkos pateikiamos kaip mokesčių mokėtojų sunkiai uždirbtų pinigų persikirstymas aktualesniems tikslams, siekiant „teigiamo poveikio milijonams darbininkų bei jų šeimų gyvenimui“.³⁴¹

Atsižvelgiant į iškeltą skubą iš pagrindų pertvarkyti kelis dešimtmečius veikusią USAID, respublikonų diskurse akcentuojama būtinybė neginčytinai pasikliauti vykdomosios valdžios sprendimais. Nors, žvelgiant į istoriją ir valdžių JAV santykį, neretai galima išvysti prezidentus aiškinant, kad įstatymai, kuriuos Kongresas atsisako priimti, iš tiesų būtini valstybės interesams³⁴², tiriamajame diskurse įžvelgiamas palaipsniui intensyvėjantis D. Trumpo galių akcentavimas. Jau tiriamojo laikotarpio pradžioje prezidento sprendimai pateikiami griežtai (reikalaujama, kad pareigūnai remtų D. Trumpo viziją, o nepaklusiesiems grasinama drausminėmis priemonėmis ar net evakuacija

³³⁶ Wallace, „Secretary of State Rubio confirms becoming acting USAID chief“.

³³⁷ Kent, „These former USAID staff are working to match donors to urgent, lifesaving aid projects that had their funding slashed“.

³³⁸ Charlie McCarthy, „Sen. Ernst: USAID Is a 'Rogue Bureaucracy'“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/joni-ernst-usaid-rogue/2025/02/10/id/1198506/>.

³³⁹ Husebo, „Katherine Long, WSJ Reporter Who Targeted DOGE Staffer, Used to Work for USAID“.

³⁴⁰ Michael Dorgan, „Trump administration cutting 90% of USAID foreign aid contracts, documents show“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://www.foxnews.com/politics/trump-administration-cutting-90-usaid-foreign-aid-contracts-documents-show>.

³⁴¹ Moran, „Exclusive — Labor Department Saves \$33 Million by Slashing USAID-Like America Last Grants“.

³⁴² Waltz, *Theory of International Politics*, 86.

kariuomene), bet, konfliktui išibėgėjant, imama kalbėti apie absoliučią D. Trumpo diskreciją užsienio politikos klausimais – „prezidento įgaliojimai užsienio reikalų srityje <...> negali būti peržiūrimi“.³⁴³ Pats D. Trumpas vaizduojamas kaip nebijanti pasipriešinti „radikalios kairės fanatikams“³⁴⁴ ir gebanti ryžtingai veikti JAV interesų naudai figūra. Greitai reaguodamas į iškeliamas USAID problemas, prezidentas tarsi tampa dar vienu valstybės saugumo garantu – „Amerikos žmonės gali būti ramūs“.³⁴⁵ Tai, kad apeliacinis teismas konstatuoja D. Trumpo administracijos pergalę teisinėje kovoje, respublikonų diskursui suteikia papildomo legitimumo, o Baltiesiems rūmams – drąsos toliau mažinti užsienio pagalbos paketus be Kongreso pritarimo. Prezidentas bei valstybė sutapatinami, kad „užsienio reikalų srityje kalbėtų vienu balsu“,³⁴⁶ pirmiausia atsižvelgiant į nacionalinius interesus ir nejučiant dažnai nenaudingų išorinių įsipareigojimų suvaržymų.

Tiriamuoju laikotarpiu respublikonų diskurse taip pat aktyviai artikuluojama tradicinių amerikietiškujų vertybių reikšmė, apibrėžiama per skirtumus nuo demokratų propaguojamų vertybių – vyksta kultūrinis karas. Tai reiškia, kad respublikonų pusėje visuomenės vidiniu priešu virsta vadinamosios *woke* vertybės – „kvailystės“, „nesuderinamos su amerikietiškomis vertybėmis“.³⁴⁷ Teigiama, kad per USAID platinama *woke* mąstysena naudinga tik „pasauliniam elitui“,³⁴⁸ todėl reikia kilti į kovą su šiomis „piktadariškomis liberaliomis ideologijomis“,³⁴⁹ galinčiomis silpninti JAV iš vidaus. Ypač didelio pasipiktinimo sulaukia DEI politika, pasmerkiamos USAID programos, skirtos lyčių lygybei ir seksualinių mažumų įtraukčiai. Akcentuojama, kad, jei užsienio pagalba visgi vykdoma, ji turėtų „iš tiesų“ padėti žmonėms, o ne kelti ironiją: „48 procentai perujiečių, neturinčių saugaus geriamojo vandens, tikriausiai galvoja: „Mirštame iš troškulio, bet ačiū Dievui už „Supermeno ir Supermoters nuotykius.“³⁵⁰ Daug pagyrų sulaukia D. Trumpo atgaivinta Meksiko politika. Ji pasireiškia, pavyzdžiui, nusprendus Prancūzijoje sunaikinti skurstančioms šalims skirtas kontraceptines priemones. Tačiau čia galima išskirti dar vieną vidinę prieštarą. Nors respublikonai smerkia abortus ir įvardija gyvybės apsaugą kaip vertybę, šis požiūris atsiskleidžia gana selektyviai, kadangi jų palaikomas humanitarinės pagalbos nutraukimas, prognozuojama, kainuos daugybę mirčių. Dalis respublikonų supranta tai, bet argumentuoja, kad JAV neturėtų būti atsakingos už visą pasaulį –

³⁴³ Newsmax, „Trump Battling Employee Lawsuit to Block Dismantling of USAID“,

³⁴⁴ Simon Kent, „Bono Recites ‘Emotional’ Poem Mourning USAID Shutdown in Video with Bush & Obama“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://www.breitbart.com/entertainment/2025/07/01/so-sad-bono-recites-a-poem-as-bush-and-obama-despair-at-usaid-shutdown/>.

³⁴⁵ Jim Morley, „USAID Sent 1000s of Viruses to Wuhan Lab Over Decade“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/us/usaid-wuhan-virus/2025/07/08/id/1218019/>.

³⁴⁶ *Ibid.*

³⁴⁷ Primorac, „How USAID went woke and destroyed itself“.

³⁴⁸ *Ibid.*

³⁴⁹ Bunker, „Grace Pastor to Newsmax: USAID Ruling ‘Victory for American Taxpayer’“.

³⁵⁰ Murdock, „USAID Flops, But There May Be Alternatives“.

„Amerikos mokesčių mokėtojai niekada neturėjo prisiimti visos naštos rūpintis kiekvienu Žemės gyventoju“.³⁵¹

Apibendrinant, nors galima išvelgti vidinių prieštarų, respublikonų diskurse susiformavo gana aiški ir stabili artikuliacija. Jos raktinė samprata – saugumas, apibrėžiamas kaip JAV nacionalinių interesų prioritizavimas. Respublikonai legitimuoja USAID pertvarką, nes į užsienio pagalbą žiūri kaip į potencialią grėsmę; ji turėtų būti vykdoma tik tuo atveju, jei atneša tiesioginę naudą JAV.

3.2.2 Demokratų diskurso sąranga

Demokratų pusės artikuliacija homogeniškesnė (turi mažiau arba jokių vidinių prieštaravimų) negu respublikonų. Joje galima išskirti šias respublikonų diskursui priešingas sampratas:

- Bendradarbiavimas – kaip veiksmingos užsienio politikos sąlyga: daugiašalės institucijos, organizacijos, partnerystės ir pan. leidžia palaikyti pasaulio tvarką, maža to, tokie ryšiai naudingi pačioms JAV, nes padeda įgyvendinti savus interesus;
- Efektyvumas – kaip pasitikėjimas institucijomis ir ilgalaikės investicijos į jas: raginama pasikliauti valstybės tarnautojų profesionalumu, vykdyti gerai apgalvotas reformas;
- Humanitarizmas – kaip JAV moralinė pareiga, turint omenyje istorinius įvykius, ir lyderystės pasaulyje dalis;
- Patikimumas – kaip reputacijos tarptautiniuose santykiuose palaikymas: jei laikysis įsipareigojimų, JAV kitų šalių toliau bus matomos kaip patikimos partnerės įvairiuose reikaluose, tokiu būdu kuriamas teigiamas valstybės įvaizdis;
- Valdžia – politinių sprendimų legitimumas priklauso nuo valdžių padalijimo principo;
- Valstybės vaidmuo – kaip atsakingos, rūpestingos tarptautinės sistemos narės, nes pasaulinės aplinkos gerovė yra lygi JAV vidaus gerovei;
- Amerikietiškosios vertybės – kaip kova už kiekvieno žmogaus laisves ir teises: progresyvus požiūris, DEI politika.

Šią reikšmių grandinę sieja saugumo kaip globalaus, tarpusavio priklausomybe grįsto ryšio samprata – JAV saugumas priklauso nuo pasaulio saugumo. Ji remiasi teiginiu, kad nacionalinis saugumas glaudžiai persipynęs su kitų šalių stabilumu bei pažanga, todėl ir į užsienio pagalbą žiūrima kaip į strateginį instrumentą. Ši samprata atpažįstama įvairiuose diskurso teiginiuose: „nutraukus USAID veiklą bei kitą užsienio pagalbą, JAV atsisako ilgamečio lyderiaujančio vaidmens tarptautinėje

³⁵¹ Princewill, Kent, „A US-funded nutrition program was helping to keep this woman’s baby alive. Days after the program was cut, he died“.

arenoje ir užleidžia vietą geopolitiniams konkurentams – tai „puiki dovana Kinijai“;³⁵² „likviduotos programos lemia, kad skirtingose šalyse gali kilti įvairaus pobūdžio krizių, o dėl globalizacijos pasekmės netruks atkelti ir į JAV – D. Trumpo administracijos veiksmai „sukels pasaulinę humanitarinę krizę <...> bei pavojų Jungtinių Valstijų nacionaliniam saugumui“;³⁵³ „D. Trumpo Konstitucijos apėjimas sukėlė pavojų „JAV nacionalinio saugumo interesams“.³⁵⁴

Visu tiriamuoju laikotarpiu demokratų diskurse taip pat pastebimi stabilūs momentai. Vienas jų – bendradarbiavimo kaip abipusės naudos idėja. Kitaip nei respublikonams, demokratams partnerystės ir dalyvavimas daugiašalių institucijų veikloje yra galimybė išlošti.³⁵⁵ Šioje artikuliacijoje tarpvalstybinis pasitikėjimas bei susitarimų laikymasis – racionalus būdas siekti nacionalinių interesų ir palaikyti stabilią pasaulio tvarką, neatsiejamą nuo pačių JAV saugumo. Valstybė laikoma integralia tarptautinės sistemos dalimi, tačiau atsitraukdama ji atveria vietą Azijos bei Afrikos valstybėms ir nebūtinai palankioms jų politikoms – „tai geopolitinių pokyčių momentas, nes JAV tampa vis mažiau reikšmingomis“.³⁵⁶ Ignoruodamos globalius klausimus, JAV negali jaustis saugiomis ir tiesiogine prasme, kadangi šiuolaikiniame pasaulyje „problemos, prasidedančios tolimame pasaulyje krašte, nelieka jame“.³⁵⁷ Ypač tai aktualu, kalbant apie ligų plitimą, bet glaudžiai susiję ir su ekonomika – USAID rėmė „JAV komercinius interesus, skatindama besivystančių šalių ekonomikos augimą“.³⁵⁸

Taigi, demokratų diskurse neabejojama, kad įsitraukti į globalių iššūkių sprendimą JAV naudinga įvairiomis prasmėmis. Iš analizės galima išvesti nuomonę, kad JAV galimybės siekti savo tikslų užsienio politikoje negali būti grindžiamos vien karine ar ekonomine jėga, todėl „D. Trumpo veiksmai silpnina Amerikos pasaulinę <...> įtaką“.³⁵⁹ Aktyvus įsitraukimas į užsienio reikalus per vystymosi pagalbą leidžia JAV formuoti sau palankią tarptautinę aplinką, kurioje mažėja priešišku veikėjų įtaka. Tai svarbu, nes ne vienos JAV bando išnaudoti užsienio pagalbos įrankį – „Kinija ir kitos šalys vykdo projektus visame pasaulyje, ypač besivystančiose šalyse, siekdamos pelnyti vyriausybių palankumą“.³⁶⁰ Norint išlaikyti tvirtą poziciją tarptautinėje arenoje, taip pat itin reikšmingas kitų veikėjų pasitikėjimas JAV kaip partnerėmis. Jų reputaciją saugo įsipareigojimų tarptautiniuose santykiuose laikymasis. Staigūs finansuojamų programų nutraukimai ir tokių agentūrų kaip USAID, USIP, „Millennium

³⁵² Laura Paddison, „Trump says dismantling USAID will save money. Experts say it’s a ‘great gift’ for China“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/07/climate/usaaid-trump-china>.

³⁵³ Hansler, Cole, „Labor groups sue to halt Trump admin’s dismantling of USAID as workforce is expected to be slashed to under 300“.

³⁵⁴ *Ibid.*

³⁵⁵ Simon, „Realism and neoliberalism: International relations theory and Southeast Asian security“, 5.

³⁵⁶ Maxmen, „What a U.S. exit from the WHO means for global health“.

³⁵⁷ Koppel, „The dangers posed by cuts to U.S. foreign aid“.

³⁵⁸ CBS News, „Musk says Trump administration is on verge of shutting down USAID“.

³⁵⁹ Paddison, „Trump says dismantling USAID will save money. Experts say it’s a ‘great gift’ for China“.

³⁶⁰ Snyder, „Potential changes to USAID by Trump administration are jeopardizing Pennsylvania man’s business“.

Challenge Corporation“ ardymas daro „didelę žalą“³⁶¹ JAV patikimumui sąjungininkų akyse. Sekant šia mintimi, humanitarinę pagalbą išties galima laikyti nacionalinio saugumo įrankiu, kadangi tai padeda užkirsti kelią, be jau išvardytų grėsmių, ir migracijos krizėms, ekstremizmo bei korupcijos plitimui. Svarbu paminėti, kad užsienio pagalba laikoma ir JAV „moraline pareiga“³⁶² dėl istorinių niuansų. Pora pavyzdžių – po Vietnamo karo likusių nesprogusių minų Pietryčių Azijoje šalinimas ar Liberijos, kurioje prieš porą šimtmečių įsikūrė didžiulės naujakurių grupės, sudarytos iš JAV išlaisvintų vergų, ir kurios politinė sistema sukurta pagal amerikietiškaį modelį, palaikymas. Todėl demokratų diskurse USAID pertvarka kritikuojama kaip trumparegiškos užsienio politikos pasekmė ir strateginė klaida, atverianti politines bei ekonomines galimybes Kinijai, Rusijai, kitiems priešiškiems veikėjams.

Tiriamuoju laikotarpiu demokratai, kaip atsvarą respublikonams, aktyviai artikuluoja efektyvumo reikšmę. Ši sąvoka per USAID atvejį apibrėžiama kaip ilgalaikės investicijos į valstybines institucijas, akcentuojamas pasitikėjimas jų pareigūnų veiklos skaidrumu, profesionalumu, prasmingumu: „Jie (galima nuspėti, kad D. Trumpo administracija ir jos palaikytojai – aut. past.) vadino jus sukčiais, kai buvote geriausi iš mūsų.“³⁶³ Pabrėžiama, kad „dešimtmečius trukusi [USAID] veikla“³⁶⁴ buvo „vienas svarbiausių darbų, vykdomų bet kurioje pasaulio vietoje“.³⁶⁵ Kaltinimai sisteminė korupcija ir priežiūros stoka atmetami faktais grindžiamais duomenimis, kaip kad vyriausybės atlikta analizė, paneigusi Baltųjų rūmų įtarimus dėl „Hamasa“ masiškai vykdyto humanitarinės pagalbos grobimo. Kadangi respublikonai esmine USAID uždarymo priežastimi nurodo taupymą, demokratai atrėžia, kad šis argumentas nepagrįstas. Teigiama, kad kaip tik D. Trumpo administracijos veiksmai švaisto lėšas, nes dalis paramos, už kurią jau buvo sumokėta, bus sunaikinta – „mokesčių mokėtojų pinigai deginami“.³⁶⁶ Nors demokratai sutaria, kad tam tikros reformos būtų pravertusios USAID efektyvumui, jie tvirtina, jog jos turėjo būti vykdomos apgalvotai, „su skalpeliu, o ne grandininiu pjūklų“,³⁶⁷ ir nesibaigti visišku nepriklausomos agentūros išardymu. Be kita ko, pažymima, kad skubota pertvarka smarkiai sutrikdė darbo rinką. „Prarasti tūkstančiai amerikiečių darbo vietų“ tapo pagrindine teisinių kovų priežastimi.³⁶⁸

³⁶¹ Da Silva, „What cutting USAID could cost the U.S. — and how China, Russia may benefit“.

³⁶² Delgado, Frayer, „Cambodian mine-clearing program reels after Trump's USAID funding suspension“.

³⁶³ Associated Press, „Bush and Obama fault Trump's gutting of USAID on agency's last day“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 29 d., <https://edition.cnn.com/2025/06/30/politics/bush-obama-trump-usaid>.

³⁶⁴ Newsmax, „Cuts to USAID Severed Longstanding American Support for Indigenous People Around the World“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/usa-id-doge-cuts-indigenous-people-peru-amazon-deforestation/2025/06/04/id/1213594/>.

³⁶⁵ Associated Press, „Bush and Obama fault Trump's gutting of USAID on agency's last day“.

³⁶⁶ Kent, „US to burn \$9.7 million worth of USAID-purchased contraceptives rather than deliver them to women overseas“.

³⁶⁷ Schick, Gazis, Walsh, „State Department planning to shrink U.S. staff by 3,400 in massive reorganization“.

³⁶⁸ Hansler, Cole, „Labor groups sue to halt Trump admin's dismantling of USAID as workforce is expected to be slashed to under 300“.

USAID pertvarka aršiai kritikuojama ir dėl to, kad, kaip teigiama, buvo grubiai pažeistas valdžių padalijimo principas. Demokratų diskurse D. Trumpo administracijos veiksmai laikomi ne tik nepagrįstais, bet net nelegitimiais (tai „pažeidžia Kongreso įgaliojimus“)³⁶⁹ ir tampa dar vienu pagrindu teisiniam bylinėjimuisi. Staigūs, ginčijami vykdomosios valdžios sprendimai vaizduojami kaip grėsmė vidaus saugumui, tvirtinant, kad toks elgesys menkina teisės viršenybę ir silpnina institucijas. Diskurse pasigirsta nuogastavimų dėl visos JAV demokratijos ir konstitucinės santvarkos – „taip atrodo diktatūros pradžia“.³⁷⁰

Kita priešprieša respublikonų ir demokratų pusėse – vertybių. Demokratų diskurse daugelis produkuotojų mano, kad USAID pertvarka paremta ideologiniais respublikonų motyvais, t. y. kova prieš progresyvias amerikietiškasias vertybes – „tai labiau primena ideologinį puolimą“.³⁷¹ Tiriamuoju laikotarpiu išryškėja, kad demokratų artikuliuojamos vertybės apima tiek šiuolaikines, susijusias su DEI, tiek pamatines žmogaus teises ir laisves, pagrindinių poreikių patenkinimą. Demokratų teigimu, dėl USAID pertvarkos labiausiai nukentės moterys, vaikai ir LGBTQ+ bendruomenė besivystančiose šalyse. Pastarajai priklausantys asmenys be tinkamos įtraukties gali būti „ištrinti“,³⁷² vaikams gresia mirtis nuo netinkamos mitybos, o dėl Meksiko politikos gali padaugėti neplanuotų nėštumų ir nesaugių abortų, kartu gali išaugti ŽIV, AIDS, kitų ligų rizika – moterims USAID paslaugų sustabdymas „katastrofiškas“.³⁷³ Demokratai konstatuoja, kad, nekalbant apie žmogaus teisę į švarų vandenį ir maistą, taip pat būtina propaguoti demokratines, liberalias vertybes. Atsisakyti jas ugdančių USAID programų reiškia tikrąją „amerikietišku vertybių išdavystę“.³⁷⁴ Įtraukties ir lygybės skatinimas jau tapo priimta norma Vakaruose (tai įrodo ir Belgijos reakcija į JAV užmojų sunaikinti kontracetines priemones, užuot paskirsčius jas skurstančioms šalims). Prieštaravimas vakarietiškosioms normoms gali tik dar labiau atriboti JAV nuo šiuolaikinės tarptautinės arenos, sumažinti valstybės patrauklumą vakariečių akyse ir net sukelti ginčus. Verta atkreipti dėmesį, kad anksčiau pačios JAV ženkliai prisidėjo prie dabar pasaulyje legitimizuotų vertybių ir normų struktūros sukūrimo.³⁷⁵ Bet dabar, panašu, nusprendžia jų atsisakyti.

Tai, kaip sąveikauja antagonistinės respublikonų ir demokratų USAID pertvarkos diskursų

³⁶⁹ Cook, Schick, Gómez, Navarro, „Rubio foreign aid freeze leads to USAID staff suspensions and contractor terminations“.

³⁷⁰ Colton, „'Sesame Street in Iraq': USAID's 'wasteful and dangerous' spending exposed by senator“.

³⁷¹ Reuters, „U.S.-funded contraceptives for poor nations to be burned in France, sources say“.

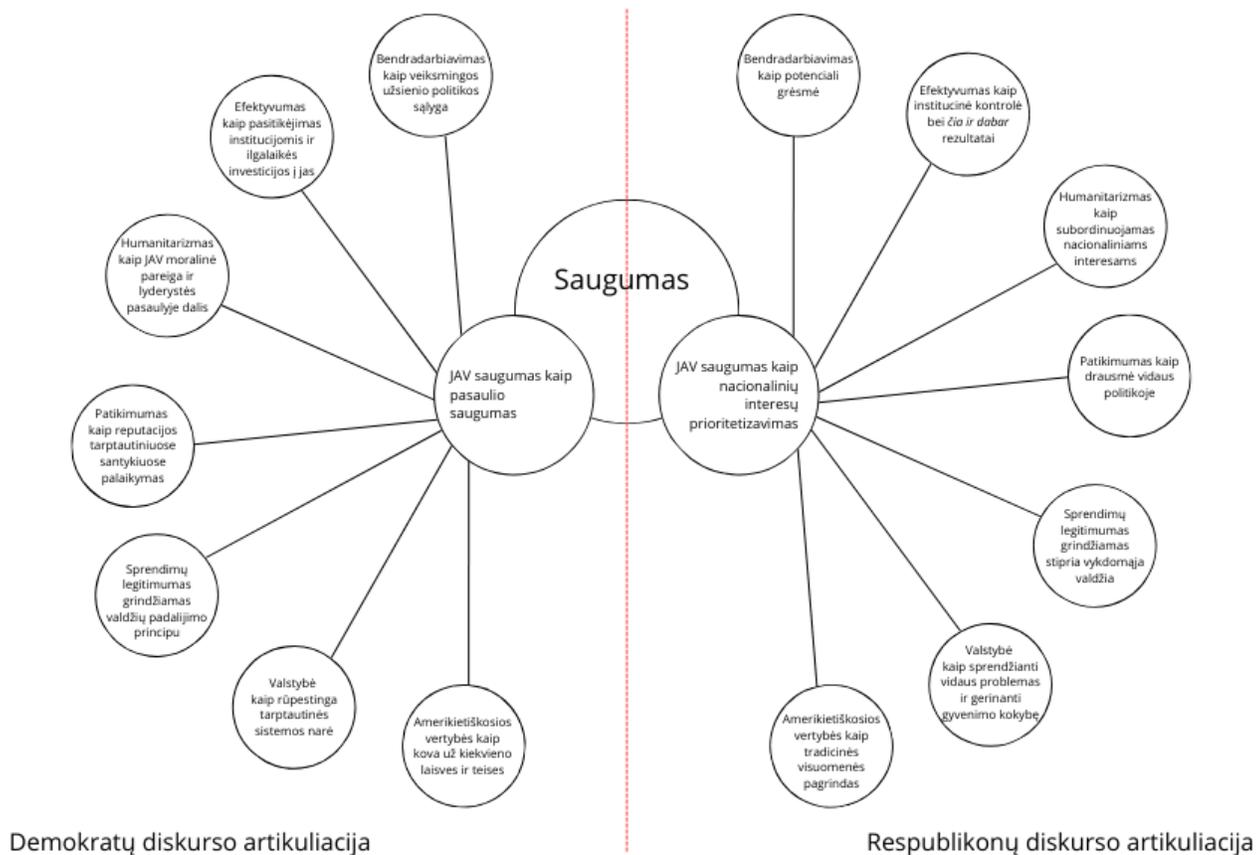
³⁷² Hagstrom, „Rubio officially kills USAID, reveals future home for foreign assistance programs“.

³⁷³ Kimmy Yam, „How USAID freeze could be the most catastrophic for women and girls“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 29 d., <https://www.nbcnews.com/news/asian-america/trump-usaid-freeze-women-girls-risk-experts-warm-rcna190783>.

³⁷⁴ Morley III, „GOP Senators Seek to Use USAID Funds for Veterans Housing“.

³⁷⁵ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 10.

artikuliacijos, pateikiama apačioje esančioje schemeje (2 pav.).

2 pav. Antagonistinės USAID pertvarkos diskursų artikuliacijos (pagal Laclau ir Mouffe (1985), schema parengta Walton bei Boon (2014), pakoreguota Statulevičiūtės-Kaučikienės (2021), paveikslas paruoštas darbo autorės).

Demokratų artikuliacija labiau išsikristalizavusi negu respublikonų, o jos raktinis signifikantas – saugumo, čia apibūdinamo kaip globalaus, tarpusavio priklausomybe grįsto stabilumo, samprata: JAV bus saugios, jei pasaulis bus saugus. Todėl demokratai kritikuoja USAID pertvarką, nes, jų manymu, tai gali destabilizuoti pasaulio tvarką, sumažinti JAV įtaką užsienio politikoje ir sukelti įvairias tiek globalias, tiek nacionalines grėsmes. Šiame diskurse saugumas nėra priešpastatomas užsienio pagalbai, bet kaip tik artikuliuojamas per ją.

3.3 Politikų, ekspertų ir visuomenės pozicijos

Nagrinėjant konfliktą dėl USAID pertvarkos, matyti, kad abipus antagonistinės ribos susispiečia skirtingas JAV saugumo ir galios užsienio politikoje sampratas konstruojančios diskursų produkuotojų grupės: politikai bei institucijos, ekspertai, NVO ir piliečiai.

Respublikonų diskurse saugumą kaip JAV nacionalinių interesų prioritizavimą nuo pat konflikto užuomazgos nuosekliai artikuliuoja vykdomoji valdžia, Baltųjų rūmų aparatas, Valstybės,

Teisingumo ir Darbo departamentai. Prie šių institucijų prisišlieja DOGE su E. Musku priešakyje, nors demokratų diskurse departamento veiklos teisėtumas smarkiai kvestionuojamas – „neišrinktas milijardierius, turintis savo užsienio skolų ir motyvų, grobiantis slaptą JAV informaciją, kelia didelę grėsmę nacionaliniam saugumui“.³⁷⁶ Nepaisant to, visų šių institucijų teikiamuose siūlymuose ir jų atstovų viešuose pareiškimuose USAID pertvarka konstruojama kaip būtinas JAV saugumo sustiprinimo veiksnys. Sistemingą respublikonų poziciją įrodo tai, kad sausį prasidėjęs užsienio pagalbos įšaldymas 90 dienų per kelis mėnesius baigėsi visišku USAID uždarymu. Visą tiriamąjį laikotarpį šią poziciją formuluoja aktyviausi Respublikonų partijos nariai ir šių pažiūrų politiniai aktyvistai: D. Trumpas, M. Rubio, E. Muskas. Prie jų jungiasi R. Voughtas, E. Schmittas, L. Chavez-DeRemer, K. Blackwellas, J. Ernst, M. Miller-Meeks, M. Blackburn ir kiti. Palaikymas atkeliauja ir iš užsienio vyriausybių: Salvadoro, Irano, Vengrijos, Kubos. Federalinio teismo sprendimai, leidžiantys administracijai įšaldyti ar sumažinti Kongreso anksčiau patvirtintą finansavimą, naudojami kaip įrodymai, kad vykdomoji valdžia turi teisę ir geba savarankiškai bei tinkamai apibrėžti užsienio politikos prioritetus. Kartu tai tampa „didžiule teisine pergale Amerikos mokesčių mokėtojams“.³⁷⁷

Politinės institucijas palaiko respublikoniškų pažiūrų organizacijos („Heritage Foundation“, „America First Legal“ ir pan.), ekspertai, apžvalgininkai (pavyzdžiui, nuomonėmis aktyviai dalijasi M. Primoracas, rašytojas Johnas Nolte`as). Viešojoje erdvėje jie tampa savotiškais USAID pertvarkos ambasadoriais, artikuliuodami anksčiau aptartas ir vykdomosios valdžios skatinamas reikšmes: nacionalinius prioritetus, tradicines amerikietiškas vertybes, veiklą, laikomų ideologiškai prieštaromis, atsisakymą – „JAV užsienio pagalbos industrija bei biurokratija neatitinka Amerikos interesų ir daugeliu atvejų prieštarauja jos vertybėms“.³⁷⁸ Respublikonų diskurse kaltė vieningai metama demokratams, teigiant, kad USAID problemos prasidėjo dar B. Clintono administracijoje, pradėjus „skatinti radikalias socialines programas, pavyzdžiui, populiacijos kontrolę“.³⁷⁹ Pasak respublikonų, situacija ėmė dar greičiau risti žemyn, kai B. Obamos kadencijos metu „ pridėtos LGBT ir klimato ideologijos“, o J. Bidenas užbaigė tai „translytiškumu, reikalaujant, kad kiekviena užsienio pagalbos programa skatintų šį skaldantį radikalų mišinį“.³⁸⁰ Demokratai smarkiai delegitimizuojami, kaltinami savanaudišku kenkimu JAV: „USAID <...> tikslas – manipuluoti kitų šalių vidaus politika,

³⁷⁶ AFP, „Musk brands USAID ‘criminal’, Trump calls its leaders ‘radical lunatics’“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d., <https://www.breitbart.com/news/musk-brands-usaid-criminal-as-civil-service-scrutiny-grows/>.

³⁷⁷ Bunker, „Grace Pastor to Newsmax: USAID Ruling ‘Victory for American Taxpayer’“.

³⁷⁸ Primorac, „How USAID went woke and destroyed itself“.

³⁷⁹ *Ibid.*

³⁸⁰ *Ibid.*

kad naudos gautų Vašingtono elitas, o ne kas nors kitas Amerikoje“.³⁸¹

Tačiau tarp šio diskurso produkuotojų atsiranda vidinių prieštarų. Kai kurie Respublikonų partijos politikai, tarp jų L. Grahamas, pasislenka arčiau demokratų pozicijos, teigdami, kad vertėtų išsaugoti daugiau užsienio pagalbos programų, siekiant neprarasti JAV švelniosios galios.³⁸²

JAV saugumo kaip pasaulio saugumo artikuliaciją palaiko kito diskurso produkuotojų grupės. Jų centre – Demokratų partija, buvę politiniai lyderiai (pavyzdžiui, B. Obama, net respublikonas G. W. Bushas), USAID darbuotojai, humanitarinės organizacijos („Mercy Corps“, „World Vision“, „Doctors Without Borders“, „Action Against Hunger“ ir kt.), tarptautinių institucijų, kaip JT, atstovai. Tai, kad daugiašalės organizacijos intensyviai palaiko užsienio pagalbą, galima aiškinti tuo, jog jų egzistavimas neatsiejamas nuo tarpusavio priklausomybės ir yra paremtas abipusės naudos principu.³⁸³ Apgailestavimą dėl D. Trumpo veiksmų išreiškia ir Vakarai (pavyzdžiui, Belgija), bet ypač – besivystančios šalys, praradusios paramą (Liberija, Mianmaras, Afganistanas, Nigerija, Bangladešas, Kambodža).

Demokratų retorikoje USAID suvokiama kaip profesionali ir skaidri agentūra. Tačiau, mėgindami stabdyti D. Trumpo „buldozerį“, dalis demokratų sutinka, kad USAID būtų galima paversti efektyvesne. Jie ragina vykdyti apgalvotas reformas, konsultuotis su ekspertais ir suinteresuotosiomis grupėmis, „siekti tobulinimo, o ne sunaikinti agentūrą, kurios darbas kurtas 70 metų“.³⁸⁴ Šioje pusėje joks žaidėjas nekvestionuoja to, kad USAID turėtų likti nepriklausoma agentūra, bet jų tonas santūresnis negu respublikonų. Vis tik D. Trumpo ir E. Musko atžvilgiu nukreipta nemažai įžeidimų – „turtiniausias žmogus pasaulyje atima viską iš vargingiausių žmonių pasaulyje“.³⁸⁵

Demokratų diskurse išryškinamos realios USAID ir kitų užsienio pagalbos sistemos pokyčių pasekmės, todėl čia reikšmingais balsais tampa ekspertai. Moksliniuose žurnaluose publikuotos analizės, JT agentūrų ataskaitos bei panašūs ekspertiniai vertinimai pasitelkiami kaip objektyvūs įrodymai pagrįsti teiginį, kad USAID uždarymas turi rimtų pasekmių žmonijai – „už atšauktų sutarčių ir masinių atleidimų slypi nekaltų žmonių gyvybės“.³⁸⁶ Šią liniją sustiprina asmeninės amerikiečių ir užsieniečių istorijos, suteikiančios politinėms diskusijoms emocinį svorį. Tris kartas USAID paskyrusi Votavų šeima, Y. Usman kūdikio mirtis, atleidimų bangos paveikti W. Vota ir K. Hatcher, afganistaniečių studentų deportacija – visi šie pasakojimai drauge parodo, koks ryšiais persipynęs yra

³⁸¹ Wendell Husebo, „Trump Freezes Millions in USAID Funds for Foreign Media, Triggering Globalist Outrage“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/05/trump-freezes-millions-in-usaid-funds-for-foreign-media-triggering-globalist-outrage/>.

³⁸² Da Silva, „What cutting USAID could cost the U.S. — and how China, Russia may benefit“.

³⁸³ Keohane, Nye, „Power and Interdependence Revisited“, 731.

³⁸⁴ Sorace, „USAID staffers stunned, angered by Trump admin's DOGE shutdown of \$40B agency“.

³⁸⁵ *Ibid.*

³⁸⁶ De Luce, „USAID cuts could be 'death sentence' for Afghan women studying abroad“.

pasaulis. Iš to taip pat matyti, kad pagrindiniais USAID palaikytojais iš piliečių tampa asmenys, kaip nors susiję su humanitariniu sektoriumi: ar tai būtų jos gavėjai, ar teikėjai. Tiriamuoju laikotarpiu demokratų diskurse pilietinė visuomenė apskritai aktyvesnė: organizuoja protestus, itin atkakliai į teisinę kovą įsitraukia USAID darbuotojų profesinės sąjungos. Apie kitą grėsmę – „žymaus Amerikos vaidmens pasaulyje susilpninimo ir atveriamų durų priešams“³⁸⁷ – daugiau kalba patys politikai bei šios srities ekspertai.

Išnagrinėjus diskursų produkuotojų pozicijas, galima aiškiai įvardyti dviejų priešiškų stovyklų žaidėjus. Saugumo kaip JAV nacionalinių interesų prioritetizavimo idėją pagrinde artikuliuoja vykdomoji valdžia, Respublikonų partija (su mažomis išimtimis), kiti jai artimi politiniai veikėjai, respublikoniškų pažiūrų ekspertai, organizacijos. Tuo tarpu JAV saugumo kaip pasaulio saugumo idėjos artikuliaciją palaiko Demokratų partija, buvę politiniai lyderiai, tarptautinės institucijos, humanitarinės pagalbos ir kitų sektorių ekspertai, NVO, dalis pilietinės visuomenės.

3.4 Diskursų konstruojamos galios sampratos

Išanalizavus USAID pertvarką apipavidalinančius diskursus, matyti, kad respublikonų ir demokratų pusių siūlomi užsienio politikos sprendimai nesutampa dėl pačios galios sampratų. Nors iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad respublikonų stovykla laikosi neorealistinės, o demokratų – neoliberalios galios sampratos, atlikta analizė rodo, jog šiuose diskursuose cirkuliuoja abiejų teorijų elementai, bet jiems suteikiama skirtinga svarba.

3.4.1 Respublikonų diskurso steigiamą galios sampratą

JAV saugumo kaip nacionalinių interesų prioritetizavimo artikuliacija turi teisinių ir politinių institucijų palaikymą – USAID pertvarka įvykdyta. Todėl galima teigti, kad tiriamuoju laikotarpiu respublikonų diskurse steigiamą dominuojanti galios JAV užsienio politikoje sampratą.

Viešuose pasisakymuose pasireiškiantis prielankumas vienašaliams sprendimams (tai tinka, kalbant ir apie vidaus politiką, Kongreso vaidmens ignoravimą) bei pirmenybės nacionaliniams interesams teikimui rodo, kad steigiamą galios sampratą iš esmės atitinka neorealizmo teoriją. JAV, būdamos racionaliomis veikėjomis, pirmiausia siekia savo pačių išlikimo. Tam valstybė nori sukaupti daugiau galios, kuri paprastai suvokiama kaip kariniai ir ekonominiai pajėgumai, todėl „lėšas reikėtų skirti ne humanitarinei pagalbai, o kariuomenės stiprinimui“.³⁸⁸ Respublikonų pusėje taip pat atsiskleidžia K. N. Waltzo nurodytos priežastys, kodėl anarchistinėje sistemoje tarpvalstybinis

³⁸⁷ Schick, Gazis, Walsh, „State Department planning to shrink U.S. staff by 3,400 in massive reorganization“.

³⁸⁸ Knudsen, „Exclusive — Marsha Blackburn on USAID: We Need to Ensure Money Is ‘Going to Where It Is Needed’“.

bendradarbiavimas yra potenciali grėsmė – dėl nepasitikėjimo ir galimo nevienodo pelno.³⁸⁹ Šios stovyklos žaidėjai akcentuoja, kad USAID bei kitos užsienio pagalbos priemonės neretai būdavo netikslingai panaudojamos ir sustiprindavo priešiškus veikėjus (teroristines grupuotes, Kiniją). Taip amerikietiški ištekčiai būdavo išekvojami veltui, ne JAV naudai: „Pelnas buvo per mažas, o išlaidos – per didelės.“³⁹⁰ D. Trumpo administracijos veiksmai atliepia K. N. Waltzo, S. M. Walto ir kitų neorealistų kritiką, kad JAV prisiima per didelius įsipareigojimus už pasaulio tvarkos palaikymą. Respublikonai ypač antrina S. M. Walto nuomonei, kad aktyvus užsienio pagalbos teikimas gali pakenkti bendrai JAV ekonomikos būklei, o į globalių iššūkių sprendimus turi ir gali labiau įsitraukti kitos valstybės.³⁹¹ Kaip vos paskelbęs vykdomuosius įsakymus tvirtino D. Trumpas, būtent nepakankamas kitų valstybių įsitraukimas lemia disproporcingą finansinę naštą JAV,³⁹² o konflikto analizė parodė, jog respublikonai USAID pertvarką išties labiausiai grindžia būtinybe mažinti išlaidas ir perskirstyti lėšas taip, kad jos tiesiogiai pasitarnautų JAV interesams: „Teiksime humanitarinę pagalbą, kaip ir visi kiti. <...> Tačiau turime ir kitų poreikių, kuriuos turime suderinti.“³⁹³

Nepaisant to, kad JAV nepasitiki kitų šalių ketinimais, šiuolaikinėje tarptautinėje sistemoje, paremtoje daugybe diplomatinių, komercinių ir kitokio pobūdžio ryšių, jokia valstybė negali pasiekti absoliutaus savarankiškumo. Respublikonai irgi neatmeta bendradarbiavimo visiškai izoliacionistine prasme. Jie dažnai pažymi, kad užsienio pagalba bus toliau teikiama – tik taip, kad stiprins „tiek partnerius, tiek pačias JAV“.³⁹⁴ Nors tiriamuoju laikotarpiu konkretūs partneriai neįvardijami, remiantis šiuo teiginiu, galima manyti, kad respublikonai mato dvišales ir daugiašales partnerystes kaip įrankį, praverčiantį tik išimtiniais atvejais, t. y. kai tai gali tiesiogiai prisidėti prie JAV tikslų įgyvendinimo. Tai vėlgi sutampa su neorealistine mintimi, kad anarchistinėje sistemoje daugiašalės institucijos veikia vien tiktai kaip valstybių interesų rezultatas.³⁹⁵

Respublikonų konstruojamą galios sampratą veikiau galima priskirti puolamojo neorealizmo kryptčiai. D. Trumpo administracija aptartais veiksmais siekia kuo labiau padidinti savo galią, kad išvengtų pavojų, kuriuos, kaip teigia, gali sukelti geopolitiniai konkurentai. JAV imasi vidaus priemonių, tokių kaip USAID ir kitų federalinių agentūrų pertvarkos, bandydamos maksimalizuoti savo galią, nes „40 milijonų dolerių <...> ekonominei sėslių migrantų integracijai gerinti“ yra

³⁸⁹ Waltz, *Theory of International Politics*, 105–107.

³⁹⁰ Stancy, „State Department will absorb remaining USAID programming as independent agency is dismantled“.

³⁹¹ Walt, *The Origins of Alliances*, 282–283.

³⁹² Maxmen, „What a U.S. exit from the WHO means for global health“.

³⁹³ Koppel, „The dangers posed by cuts to U.S. foreign aid“.

³⁹⁴ Stancy, „State Department will absorb remaining USAID programming as independent agency is dismantled“.

³⁹⁵ Glaser, „Realists as Optimists: Cooperation as Self-Help“, 35.

„švaistymas“;³⁹⁶ palyginti su tuo, kaip tokia suma galėtų prisidėti prie Amerikos ekonomikos.

Tačiau šiuo atveju vertėtų prisiminti neorealizmo kritiką. Teorija negali iki galo paaiškinti JAV elgesio, nes valstybės veiksmus lemia ne tik objektyvūs išoriniai veiksniai, bet ir subjektyvūs politinių lyderių motyvai.³⁹⁷ Respublikonų diskurse jie iš dalies atsiskleidžia per artikuliuojamą tradicinių amerikietiškujų vertybių reikšmę, vykstančią kultūrinę konfrontaciją aiškiai nurodo D. Trumpo pozicija abortų ir šeimos planavimo klausimais. Vadinasi, šiame diskurse konstruojama galios samprata nėra grynai neorealistine, nors neoliberaliems elementams joje suteikiama menkesnė reikšmė. Šie elementai išvelgiami ir diskusijose apie švelniąją galią. Respublikonų pusėje ši sąvoka neišvengiamai išnyra, nes USAID buvo visuotinai pripažintas JAV švelniosios galios įrankis. Kaip aptarta ankstesniame skyriuje, pasigirsta pavienių respublikonų balsų, susirūpinusių USAID pertvarkos poveikiu JAV švelniajai galiai, ir svarstymų, kaip visgi būtų galima toliau, tik efektyviau, tęsti vystomosios pagalbos programas.

Nors diskurse švelniosios galios forma pripažįstama, jai nesuteikiama tiek daug svarbos, kiek jos priešingybei – kietajai galiai. Remiantis teorinėje darbo dalyje išskirta J. S. Nye trijų galios tipų lentelę, matyti, kad pas respublikonus dominuoja elgesys, priemonės ir politika, atliepanti karinės bei ekonominės galios bruožus. Prievartinis elgesys pasireiškia per, kaip teigia demokratai, nelegalius ir ginkluotus DOGE įsiveržimus į federalines agentūras, bandymą prieiti prie slaptų duomenų, drausmines priemones – „nesąžiningi biurokratai neturi teisės nepaklusti JAV prezidento vykdomiesiems įsakymams arba fiziškai uždrausti jo atstovams įeiti į jų vadovaujamas agentūras“;³⁹⁸ o gynybinis elgesys atsiskleidžia per siūlymus skirti lėšas kariuomenės stiprinimui vietoje užsienio pagalbos.³⁹⁹ Apart tiesioginio jėgos demonstravimo, agentūrų pareigūnai taip pat sulaukia grasinimų atleidimais dėl netinkamo elgesio ir tyrimais dėl tariamų prasižengimų. Be to, USAID pertvarkos skuba, norint nutraukti „dešimtmečius trukusį institucinį dreifą“;⁴⁰⁰ rodo kietajai galiai būdingą orientaciją į greitus rezultatus. Aptariamai veiksmi patvirtina J. S. Nye⁴⁰¹ ir kitų autorių išvalgas,⁴⁰² kad, valdant D. Trumpui, Amerikos švelnioji galia ir pati jos reikšmė mažėja.

Atsižvelgiant į respublikonų diskurse konstruojamas sampratas, galima daryti išvadą, kad JAV gali pasiekti saugumą bei norimų tikslų užsienio politikoje tik turėdamos tvirtą kietosios galios užnugarį ir remdamosi savipagalba.

³⁹⁶ Colton, „Bush teams up with notorious Trump foes to trash 'colossal mistake' shuttering USAID“.

³⁹⁷ Kaukas, „Rusijos karinės transformacijos poveikis Baltijos šalių saugumo ir gynybos politikai“, 21.

³⁹⁸ Spady, „White House unleashes on 'rogue bureaucrats' after agency head refuses DOGE entry to headquarters“.

³⁹⁹ Knudsen, „Exclusive — Marsha Blackburn on USAID: We Need to Ensure Money Is 'Going to Where It Is Needed'“.

⁴⁰⁰ The Associated Press, „Trump administration says it's cutting \$60 billion in USAID foreign aid contracts“.

⁴⁰¹ Nye, „US Foreign Policy in 2025“.

⁴⁰² McClory, *The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power*, 45–50.

3.4.2 Demokratų diskurso steigama galios samprata

JAV saugumo kaip pasaulio saugumo artikuliacija homogeniškesnė, bet neturi tokio įstatyminio užnugario kaip respublikonų pusė, todėl tiriamuoju laikotarpiu pralaimi. Demokratų diskurse steigama galios samprata grindžiama simpatija bendradarbiavimui ir iniciatyviam įsitraukimui į globalius reikalus. Tokie užsienio politikos bruožai labiau atspindi neoliberalią mintį, nes griežtai atmetamas neorealistinis respublikonų teiginys, kad JAV gali pasikliauti tik savipagalba.

Neoliberalizmas pritaria, kad tarptautinė sistema anarchistinė, tačiau mano, jog galima ją suvaldyti daugiašalėmis institucijomis ir normomis, o dėl kompleksinės priklausomybės užsienio politikoje svarbiausia tampa nebe karinė galia.⁴⁰³ Nors natūraliai JAV, kaip ir visos valstybės, užsienio politikoje pirmiausia siekia savų interesų,⁴⁰⁴ demokratai pateikia kitokias negu respublikonai priemonės, kaip geriausia tai daryti, nes tiki abipusės naudos idėja, tarptautinio bendradarbiavimo privalumais. Demokratai pritaria R. O. Keohane bei J. S. Nye supratimui, kad būtent užsienio pagalba gali būti strateginis instrumentas, padedantis kontroliuoti kompleksinės priklausomybės ryšius ir įgyvendinti valstybės tikslus.⁴⁰⁵ Pavyzdžiui, argumentuojama, kad teikta parama ekonomikos auginimui besivystančiose šalyse ilgainiui stipriai parėmė JAV komercinius interesus ir sumažino migrantų srautus – „Amerikos saugumas priklausomas nuo kitų šalių stabilumo ir ekonominės pažangos“.⁴⁰⁶

Neoliberalizmo prielaida, kad dėl tarpusavio susietumo liberalios demokratijos geba palaikyti taikius santykius, o grėsmės saugumui labiau tikėtinos iš autoritarinių režimų,⁴⁰⁷ paaiškina, kodėl demokratų diskurse dažnai pabrėžiama geopolitinių konkurentų iškilimo rizika – „D. Trumpo sprendimai dėl USAID <...> kelia grėsmę šalies gebėjimui varžytis su Kinija ir Rusija“.⁴⁰⁸ Įžvalgą, kad demokratų steigama galios samprata artimesnė neoliberalizmui, įrodo ir tai, jog šiame diskurse labiau aktyvuojamas NVO vaidmuo. Neorealizmas nelinkęs nagrinėti nevalstybinių veikėjų įtakos tarptautinėje arenoje,⁴⁰⁹ o neoliberalizmas ir ypač švelniosios galios koncepcija kaip tik pažymi, kad vyriausybėms labai naudinga vystyti bendradarbiavimą su NVO.⁴¹⁰

Demokratai formuluoja su švelniosios galios koncepcija susijusią mintį, kad JAV kurti sau

⁴⁰³ Keohane, Nye, „Power and Interdependence Revisited“, 737.

⁴⁰⁴ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 60.

⁴⁰⁵ Keohane, Nye, „Power and Interdependence Revisited“, 747.

⁴⁰⁶ Chuck, „What is USAID? How it works and what could happen if Trump and Musk shut it down“.

⁴⁰⁷ Doyle, „Kant, Liberal Legacies, and Foreign Affairs“, 205–235.

⁴⁰⁸ Melissa Quinn, „Trump and Elon Musk are upending USAID. Here's what to know about its work.“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 31 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/trump-and-elon-musk-are-upending-usaid-heres-what-to-know-about-its-work/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

⁴⁰⁹ Keohane, Nye, „Power and Interdependence Revisited“, 728.

⁴¹⁰ Nye, „Soft Power and Public Diplomacy Revisited“, 15.

palankią tarptautinę aplinką gali tada, kai, visų pirma, jomis pasitikima ir norisi sekti dėl normatyvinio patrauklumo. Tiriamajame diskurse labiausiai figūruoja du J. S. Nye išskirti švelniosios galios aspektai: vertybės ir užsienio politika. Autorius teigia, kad tokios institucijos kaip USAID gali tapti JAV vertybių sklaidos kanalais, tuo pat papildomai legitimuojančiais vykdomą užsienio politiką,⁴¹¹ nes ilgą laiką Amerika tarptautiniame lauke ir vidaus politikoje veikė pagal patrauklius demokratijos, konstitucionalizmo, liberalizmo, pliuralizmo principus.⁴¹² USAID uždarymas ir naujoji respublikonų užsienio politikos kryptis demokratams reiškia smūgį JAV reputacijai: „Šie drastiški žingsniai <...> kenkia šalies autoritetui visame pasaulyje.“⁴¹³ Per USAID ištisus dešimtmečius propaguotos universalios vertybės (demokratija, teisės viršenybė, taika, žmogaus teisės), o pastaraisiais metais – ir modernesnės, susijusios su DEI, taip pat plačiai priimtose Vakaruose. Demokratai perspėja, kad dabar, kai šios programos nutrauktos, gali nutrūkti JAV santykiai su kai kuriomis strategiškai svarbiomis šalimis. Valstybė taip pat gali nebeatrodyti patikimai, nes ilgą laiką deklaravo vienas vertybes, bet staiga įgyvendino kitas, o „užsitikrinti [kitų šalių] institucijų pasitikėjimą <...> reikia metų“.⁴¹⁴ Remiantis šiais teiginiais, galima prognozuoti, kad dėl D. Trumpo poelgių nukentės trečioji viešosios diplomatijos dimensija.⁴¹⁵ užmegzti ilgalaikiai ryšiai su kitomis šalimis ir JAV galimybės įgyti užsienio visuomenių palankumą. Apskritai, demokratų stovykla galią užsienio politikoje mato kaip ilgalaikę investiciją. Skirtingai negu respublikonai, teikiantys prioritetą greitam interesų įgyvendinimui, demokratai remiasi labiau niuansuotu požiūriu ir mano, kad per nuoseklius įsipareigojimus tarptautinėje erdvėje įmanoma pasiekti svaresnių tikslų. Tokia idėja rezonuoja su J. S. Nye kardų ir žodžių įtakos žmonių mąstymui palyginimu.⁴¹⁶

Tačiau demokratų steigiamoje sampratoje švelnioji galia nesuvokiama kaip vienintelė ir teisinga alternatyva kietajai. Šioje pozicijoje primenama, kad JAV ilgus metus sėkmingai vykdė užsienio politiką, kurioje derinta tiek „stipri karinė galia, tiek tvirtos pagalbos bei vystymosi programos“, t. y. švelniosios galios ištekliai, ir skatinama toliau laikytis šios krypties.⁴¹⁷ Kadangi išryškėja šių dviejų galios sampratų derinys, galima teigti, kad demokratų diskurse konstruojama išmaniosios galios samprata. Pastebėtina, kad šios sąvokos autorius J. S. Nye teigia, jog išmaniosios galios samprata iš dalies iškilo dėl valstybių ribas peržengiančių problemų, tokių kaip aplinkosauga bei infekcinės

⁴¹¹ Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, 128.

⁴¹² Gallarotti, „Smart Power: Definitions, Importance, and Effectiveness“, 245–281.

⁴¹³ Quinn, „Trump and Elon Musk are upending USAID. Here's what to know about its work.“

⁴¹⁴ Kent, „These former USAID staff are working to match donors to urgent, lifesaving aid projects that had their funding slashed“.

⁴¹⁵ Leonard, Stead, Smewing, *Public Diplomacy*, 105–106.

⁴¹⁶ Nye, „Soft Power and Public Diplomacy Revisited“, 8.

⁴¹⁷ The Associated Press, „In the race to save lives after the Myanmar quake, U.S. rescuers are notable by their absence“.

ligos,⁴¹⁸ – būtinybė kovoti su jomis pabrėžiama ir demokratų diskurse, ypač per tai, kokias naudas atnešė USAID vykdytos tokio tipo programos. Šiame diskurse atsiskleidžia ir JAV Strateginių ir tarptautinių studijų centro Išmaniosios galios komisijos pateiktos užsienio politikos rekomendacijos.⁴¹⁹ Demokratai vertina narystę daugiašalėse organizacijose, tvirtina, kad JAV privalo prisidėti prie pasaulinio vystymosi, tęsti veiklą globalios ekonomikos reikaluose, įsitraukti į energetikos, klimato kaitos, kitų globalių iššūkių sprendimą.

Apibendrinant, konkuruojantys USAID pertvarkos diskursai steigia dvi priešingas galios JAV užsienio politikoje sampratas. Stipresnis, nes įstatymiškai įtvirtintas, JAV saugumo kaip nacionalinių interesų prioritizavimo artikuliaciją palaikantis respublikonų diskursas lipdo labiau neorealizmo teoriją bei kietosios galios koncepciją atliepiančią sampratą, tačiau neišsizada ir neoliberalizmo bei švelniosios galios elementų, tik nesuteikia jiems didesnės reikšmės. Homogeniškesnis, tačiau įstatymiškai pralaimėjęs JAV saugumo kaip pasaulio saugumo artikuliaciją palaikantis demokratų diskursas konstruoja artimą neoliberalizmo tradicijai sampratą. Be to, nors demokratų diskurse labiau akcentuojama švelnioji galia, pripažįstama, kad jos pagrindu turėtų likti kietosios galios elementai, todėl galima įžvelgti steigiant išmaniosios galios sampratą.

Išvados

Chronologinė konflikto raidos analizė parodė, kad priešingas galios JAV užsienio politikoje sampratas steigia konkuruojantys respublikonų ir demokratų diskursai. Viešojoje erdvėje jie ėmė formuotis sausį, D. Trumpui paskelbus tris vykdomuosius įsakymus, o aiškiau išsikristalizavo, kai mėnesio pabaigoje prasidėjo konfliktas dėl konkrečiai USAID pertvarkos. Taikant E. Laclau ir Ch. Mouffe teoriją nustatyta, kad šioje diskurso tvarkoje plaukiojantis signifikantas, dėl kurio konfliktuoja demokratų ir respublikonų diskursai, – saugumo sąvoka.

Respublikonų diskurse sukonstruota saugumo kaip JAV nacionalinių interesų prioritizavimo samprata į lygiaverčių reikšmių grandinę organizuoja šiuos mazginius taškus: bendradarbiavimo kaip potencialios grėsmės; efektyvumo kaip institucinės kontrolės bei „čia ir dabar“ rezultatų; humanitarizmo kaip subordinuojamo nacionaliniams interesams; patikimumo kaip drausmės vidaus politikoje; sprendimų legitimumo kaip grindžiamo stipria vykdomąja valdžia; valstybės kaip sprendžiančios vidaus problemas ir gerinančios gyvenimo kokybę; amerikietiškujų vertybių kaip tradicinės visuomenės pagrindo. Nors su vidinėmis prieštaromis, šios artikuliacijos reikšmės pakankamai aiškios ir stabilios. Respublikonai legitimuoja USAID pertvarką, nes užsienio pagalbą

⁴¹⁸ Armitage, Nye, *CSIS Commission on Smart Power: A Smarter, More Secure America*, 3–4.

⁴¹⁹ *Ibid*, 5.

mato kaip didelę riziką. Kadangi tiriamuoju laikotarpiu šis diskursas turi teisinį ir politinį užnugarį, jo galimybės užpildyti plaukiojantį signifikantą norima reikšme didesnės.

Demokratų diskurse suformuluota JAV saugumo kaip pasaulio saugumo artikuliacija į lygiaverčių reikšmių grandinę sujungia priešingas respublikonomams sampratas: bendradarbiavimo kaip veiksmingos užsienio politikos sąlygos; efektyvumo kaip pasitikėjimo institucijomis ir ilgalaikių investicijų į jas; humanitarizmo kaip Amerikos moralinės pareigos bei lyderystės pasaulyje dalies; patikimumo kaip reputacijos tarptautiniuose santykiuose palaikymo; sprendimų legitimumo kaip grindžiamo valdžių padalijimo principu; valstybės kaip rūpestingos tarptautinės sistemos narės; amerikietiškujų vertybių kaip kovos už kiekvieno žmogaus laisves ir teises. Demokratai kritikuoja USAID pertvarką ir to įtaką JAV užsienio politikai. Anot jų, tai gali sumažinti valstybės įtaką tarptautiniuose santykiuose ir išprovokuoti įvairias globalias bei nacionalines grėsmes. Nepaisant to, kad demokratų artikuliacija homogeniškesnė, tiriamuoju laikotarpiu ji neturi įstatyminio palaikymo, todėl pasižymi mažiau realiomis galimybėmis „užimti“ plaukiojantį signifikantą.

Abipus antagonistinės linijos išsidėsto skirtingas JAV saugumo ir jos galios užsienio politikoje sampratas konstruojančios diskursų produkuotojų grupės. Saugumo kaip JAV nacionalinių interesų prioritetizavimo idėją pagrinde artikuliuoja vykdomoji valdžia, Respublikonų partija (su mažomis išimtimis), kiti jai artimi politiniai veikėjai, respublikoniškų pažiūrų ekspertai, organizacijos. JAV saugumo kaip pasaulio saugumo idėjos artikuliaciją palaiko Demokratų partija, buvę politiniai lyderiai, tarptautinės institucijos, humanitarinės pagalbos ir kitų sektorių ekspertai, NVO, dalis pilietinės visuomenės.

USAID pertvarką apipavidalinančių diskursų analizė parėmė išvalgą, kad respublikonų ir demokratų pusių siūlomi užsienio politikos sprendimai nesutampa dėl galios sampratų, kuriomis tie sprendimai grindžiami. Interpretuojant neorealizmo ir neoliberalizmo (su fokusu į švelniąją galią) teorines perspektyvas nustatyta, kad konkuruojančiuose diskursuose cirkuliuoja abiejų teorijų elementai, tik yra skirtingai hierarchizuojami. Respublikonų diskursas steigia artimą neorealistinei logikai bei kietosios galios koncepcijai sampratą, tačiau pripažįsta egzistuojant ir švelniosios galios elementus, nors suteikia jiems ženkliai mažesnę svarbą. Demokratų diskursas labiau atitinka neoliberalią mintį, bet, nors daugiau akcentuoja švelniąją galią, vis tik pripažįsta, kad jos pagrindu turėtų išlikti kietosios galios elementai, todėl galima teigti, jog steigiamą išmaniosios galios sampratą.

Magistro darbo išvados nurodo galimybes ir kryptis tolesnei tyrimo plėtrai. Būtų vertinga apžvelgti ilgesnę chronologinę perspektyvą ir kitus darbe paminėtus institucinių pertvarkų atvejus. Kiti tyrimai taip pat galėtų suteikti gilesnę žvilgsnį į prognozes, kaip JAV užsienio politikos procesai gali kisti dėl pokyčių vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos lauke.

Literatūros sąrašas

1. Andrej Pustovitovskij, „Reconceptualising Structural Power: A New Concept Made Out of Sterling Parts“, *E-International Relations*, žiūrėta 2025 m. lapkričio 20 d., <https://www.e-ir.info/2016/12/18/reconceptualising-structural-power-a-new-concept-made-out-of-sterling-parts/>.
2. Anne Marie Griebie, Aubrey Immelman, „The Personality Profile and Leadership Style of U.S. President Donald J. Trump in Office” *Psychology Faculty Publications*, (2020), https://digitalcommons.csbsju.edu/psychology_pubs/129/.
3. Anne Marie Griebie, Aubrey Immelman, „The Personality Profile and Leadership Style of U.S. President Joe Biden” *Psychology Faculty Publications*, (2021), https://digitalcommons.csbsju.edu/psychology_pubs/132/.
4. Charles Glaser, „Realists as Optimists: Cooperation as Self-Help” *International Security* 19, No. 3 (1995): 50–90.
5. Daniel Drezner, „Power and International Relations: a temporal view“ *European Journal of International Relations* 1, No. 27 (2020).
6. David Rear, „Laclau and Mouffe’s Discourse Theory and Fairclough’s Critical Discourse Analysis: An Introduction and Comparison“, *Academia*, žiūrėta 2025 m. lapkričio 17 d., https://www.academia.edu/2912341/Laclau_and_Mouffe_s_Discourse_Theory_and_Faircloughs_Critical_Discourse_Analysis_An_Introduction_and_Comparison.
7. Duncan Snidal, „Relative Gains and Patterns of International Cooperation” *The American Political Science Review* 85, No. 3 (1991): 701–726.
8. Edward Hallett Carr, *The Twenty Years’ Crisis, 1919–1939: An Introduction to the Study of International Relations* (London: Palgrave Macmillan, 1946).
9. Erikas Kaukas, „Rusijos karinės transformacijos poveikis Baltijos šalių saugumo ir gynybos politikai“ (Daktaro disertacija, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, Kauno technologijos universitetas, Klaipėdos universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas, 2017).
10. Ernesto Laclau, Chantal Mouffe, *Hegemony and Socialist Strategy. Towards a Radical Democratic Politics*, 2nd ed. (London, New York: Verso, 2001).
11. Giulio M. Gallarotti, „Esteem and Influence: Soft Power in International Politics“ *Journal of Political Power* 15, No. 3 (2022): 383–396.
12. Giulio M. Gallarotti, „Smart Power: Definitions, Importance, and Effectiveness“ *Journal of Strategic Studies* 38, No. 3 (2015): 245–281.

13. Graham Evans, Jeffrey Newnham, *The penguin dictionary of international relations* (London: Penguin Books, 1998).
14. Henry H. Sun, „International political marketing: a case study of United States soft power and public diplomacy“ *Journal of Public Affairs*, (2008), <https://doi.org/10.1002/pa.301>.
15. John A. Quelch, Katherine E. Jocz, „Can Brand Obama Rescue Brand America?“ *Brown Journal of World Affairs* 16, No. 1 (2009): 163–178.
16. John Mearsheimer, „Liberal Talk, Realist Thinking“ *University of Chicago Magazine* 94, No. 3 (2002).
17. John Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics* (New York: W.W. Norton & Company, 2001).
18. Jonathan McClory, *The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power* (London: Portland Communications, 2018).
19. Joseph S. Nye, „Get Smart: Combining Hard and Soft Power“ *Foreign Affairs* 88, No. 4 (2009): 160–163.
20. Joseph S. Nye, „Neorealism and Neoliberalism“ *World Politics* 40, No. 2 (1988): 235–251.
21. Joseph S. Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics* (New York: Public Affairs, 2004).
22. Joseph S. Nye, „Soft power: the origins and political progress of a concept“ *Palgrave Communications* 3, No. 1 (2017).
23. Joseph S. Nye, *The Future of Power* (New York: Public Affairs, 2011).
24. Joseph S. Nye, „The future of soft power in US foreign policy“, kn. *Soft Power and US Foreign Policy*, sud. Inderjeet Parmar, Michael Cox (London: Routledge, 2010).
25. Karolis Jonutis, „Ernesto Laclau populizmo teorija ir jos operacionalizacija: politinės partijos „Drąsos kelias“ atvejis“, *Sociologija. Mintis ir veiksmai* 2, No. 43 (2018): 43–70.
26. Kenneth N. Waltz, *Theory of International Politics* (Massachusetts: Addison-Wesley, 1979).
27. Laura Levick, Carsten-Andreas Schulz, „Soft Balancing, Binding or Bandwagoning? Understanding Institutional Responses to Power Disparities in the Americas“ *Canadian Journal of Political Science* 53, No. 3 (2020): 521–539.
28. Marianne Jørgensen, Louise J. Phillips, *Discourse Analysis as Theory and Method* (SAGE Publications Ltd, 2002).
29. Mark Leonard, Catherine Stead, Conrad Smewing, *Public Diplomacy* (London: Foreign Policy Centre, 2002).

30. Michael Barnett, Raymond Duvall, „Power in International Politics“ *International Organization* 59, (2005): 39–75.
31. Michael W. Doyle, „Kant, Liberal Legacies, and Foreign Affairs” *Philosophy & Public Affairs* 12, No. 3 (1983): 205–235.
32. Muhammad Shoaib, Saira Aquil, Ahmad Sabat, „An Indispensable Partner? Bush, Obama, and the US' Soft Power” *IPRI Journal* 18, No. 2 (2018): 1–25.
33. Nancy Snow, „United States Information Agency“, Research Gate, žiūrėta 2025 m. gegužės 9 d., https://www.researchgate.net/publication/327013337_United_States_Information_Agency.
34. Nicholas J. Cull, Juliana Geran Pilon, „Chapter 8. The Crisis in U.S. Public Diplomacy: the Demise of the U.S. Information Agency“, kn. *Case Studies Working Group Report*, sud. Richard Weitz, (Strategic Studies Institute: US Army War College, 2012), 543–642.
35. Noam Chomsky, *Profit Over People. Neoliberalism and Global Order* (London: Seven Stories Press, 1999).
36. Patrick James, „Structural Realism and the Causes of War“ *Mershon International Studies* 39, No. 2 (1995): 181–208.
37. Paul Michael Brannagan, Richard Giulianotti, „Unlocking the Whole of Soft Power: A Quantum International Relations Analysis“ *Journal of Political Power* 16, No. 3 (2023): 301–321.
38. Randall L. Schweller, „The Progressiveness of Neoclassical Realism”, kn. *Progress in International Relations Theory: Appraising the Field*, sud. Colin Elman, Miriam Fendius Elman, (Cambridge: MIT Press, 2003).
39. Richard E. Hartwig, „Winning is everything: The Presidency of George W. Bush” *CONfines de relaciones internacionales y ciencia política* 4, No. 7 (2008).
40. Richard L. Armitage, Joseph S. Nye, *CSIS Commission on Smart Power: A Smarter, More Secure America* (Washington: CSIS Press, 2007).
41. Richard Rosecrance, *The Rise of the Trading State: Commerce and Conquest in the Modern World* (New York: Basic Books, 1987).
42. Robert A. Blair, Robert Marty, Philip Roessler, „Foreign Aid and Soft Power: Great Power Competition in Africa in the Early Twenty-first Century“ *British Journal of Political Science* 52, No. 3 (2022): 1355–1376, <https://doi.org/10.1017/S0007123421000193>.
43. Robert A. Dahl, „The concept of power“ *Behavioral Science* 2, No 3 (1957): 201–215.
44. Robert G. Kaufman, *Dangerous Doctrine: How Obama's Grand Strategy Weakened America* (Lexington: University Press of Kentucky, 2016).

45. Robert Körner, Jennifer R. Overbeck, Erik Körner, Astrid Schütz, „How the Linguistic Styles of Donald Trump and Joe Biden Reflect Different Forms of Power“ *Journal of Language and Social Psychology* 41, No. 6 (2022): 631–658.
46. Robert O. Keohane, *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy* (Princeton: Princeton University Press, 1984).
47. Robert O. Keohane, Joseph S. Nye, „Power and Interdependence Revisited“ *International Organization* 41, No. 4 (1987): 725–753.
48. Robert O. Keohane, „Review: Alliances, Threats, and the Uses of Neorealism“ *International Security* 13, No. 1 (1988): 169–176.
49. Robert Powell, „Anarchy in International Relations Theory: The Neorealist-Neoliberal Debate“ *International Organization* 48, No. 2 (1994): 313–344.
50. Rūta Statulevičiūtė-Kaučikienė, „Memorialas kovotojams už Lietuvos laisvę Lukiškių aikštėje Vilniuje: konkuruojančių diskursų analizė“ (Magistro darbas, Vilniaus universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, 2021).
51. Sara Walton, Bronwyd Boon, „Engaging with a Laclau & Mouffe Informed Discourse Analysis: A Proposed Framework“ *Qualitative Research in Organizations and Management* 9, No. 4 (2014): 351–370.
52. Sheldon W. Simon, „Realism and neoliberalism: International relations theory and Southeast Asian security“ *The Pacific Review* 8, No. 1 (1995): 5–24.
53. Stephen G. Brooks, „Dueling realisms“, *International Organization* 51, No. 3 (1997): 445–477.
54. Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances* (Ithaca, London: Cornell University Press, 1987).
55. St Tri Guntur Narwaya, „Discourse Analysis in the Perspective of Ernesto Laclau and Chantal Mouffe“ *Journal Communication Spectrum: Capturing New Perspectives in Communication* 11, No. 1 (2021): 1–11.
56. Timothy J. Lynch, „Liberalism and Neoliberalism“, kn. *New Directions in US Foreign Policy*, sud. Inderjeet Parmar, Linda B. Miller, Mark Ledwidge (London: Routledge, 2009).
57. Vytautas Isoda, „Minkštosios galios generavimas ir reikšmė valstybių užsienio politikoje XXI amžiuje: JAV atvejis“ *Politikos mokslų almanachas* 7, (2010), <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:6135172/datastreams/MAIN/content>.
58. W. Julian Korab-Karpowicz, „Political Realism in International Relations“, kn. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, sud. Edward N. Zalta, Uri Nodelman, Colin Allen, R. Lanier Anderson (Stanford: The Metaphysics Research Lab Center, 2017).

Šaltinių sąrašas

1. Aaron Navarro, Sara Cook, „USAID official put on leave for memos saying funding cut will "result in preventable death"“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 14 d., <https://www.cbsnews.com/sacramento/news/usa-id-official-memos-placed-on-leave/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
2. Aaron Navarro, „Trump fires USAID inspector general who released report on impact of agency cuts“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/sanfrancisco/news/trump-fires-usaid-inspector-general/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
3. Abigail Williams, Vaughn Hillyard, Raquel Coronell Uribe, „More than 50 career civil servants at USAID are placed on administrative leave“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/politics/politics-news/dozens-usaid-career-civil-servants-put-administrative-leave-rcna189539>.
4. Abigail Williams, Vaughn Hillyard, „Senior USAID official ousted after fighting back against removal of career leadership“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/usaid-labor-director-pushed-fighting-back-removal-career-leadership-rcna190132>.
5. Abigail Williams, Vaughn Hillyard, Yamiche Alcindor, Dan De Luce, „USAID security leaders removed after refusing Elon Musk's DOGE employees access to secure systems“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/national-security/usaid-security-leaders-removed-refusing-elon-musks-doge-employees-acce-rcna190357>.
6. AFP, „Musk brands USAID ‘criminal’, Trump calls its leaders ‘radical lunatics’“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d., <https://www.breitbart.com/news/musk-brands-usaid-criminal-as-civil-service-scrutiny-grows/>.
7. Aimee Picchi, „Almost \$500 million in food is at risk of spoilage after USAID pause, report says“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/usaid-trump-funding-pause-500-million-food-spoilage-risk/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
8. Alana Mastrangelo, „Report: USAID Quietly Sent Thousands of Viruses to the Infamous Wuhan Lab“, Breitbart, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/pre-viral/2025/07/08/report-usaid-quietly-sent-thousands-of-viruses-to-the-infamous-wuhan-lab/>.

9. Alex Marquardt, Lauren Kent, Jennifer Hansler, „USAID employees around the world will be placed on leave Friday and ordered to return to US“, CNN, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/04/politics/usaaid-officials-administrative-leave>.
10. Alex Nitzberg, Jennifer Griffin, Anders Hagstrom, „USAID closes HQ to staffers Monday as Musk says Trump supports shutting agency down“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/trump-agreed-shutting-down-usaid-elon-musk-says>.
11. Amy Furr, „Report: NJ Church Lays Off 195 After Getting \$18 Million from USAID for Migrants“, Breitbart, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/immigration/2025/02/23/report-nj-church-lays-off-195-after-getting-18-million-from-usaid-for-migrants/>.
12. Amy Maxmen, „What a U.S. exit from the WHO means for global health“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 4 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/trump-withdraw-who-global-health/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
13. Anders Hagstrom, „Flashback: Biden admin repeatedly used USAID to push abortion in Africa“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/flashback-biden-admin-repeatedly-used-usaid-push-abortion-africa>.
14. Anders Hagstrom, „Rubio officially kills USAID, reveals future home for foreign assistance programs“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.foxnews.com/politics/rubio-officially-kills-usaid-reveals-future-foreign-assistance-programs>.
15. Andrew Mark Miller, Mike Emanuel, „Four plead guilty in massive bribery scheme at agency Democrats fought to protect from DOGE“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/four-plead-guilty-massive-bribery-scheme-agency-democrats-fought-protect-from-doge>.
16. Anton L. Delgado, Janis Mackey Frayer, „Cambodian mine-clearing program reels after Trump's USAID funding suspension“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/usaaid-cambodia-demining-trump-cuts-funding-rcna192172>.
17. AP, „Claims about USAID funding are spreading online. Many are not based on facts“, Breitbart, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/news/claims-about-usaid-funding-are-spreading-online-many-are-not-based-on-facts/>.
18. AP, „Court asked to intervene after email tells USAID workers to destroy classified documents“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.breitbart.com/news/court-asked-to-intervene-after-email-tells-usaid-workers-to-destroy-classified-documents/>.

19. AP, „What is USAID? Explaining the US foreign aid agency and why Trump and Musk want to end it“, Breitbart, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/news/what-is-usaid-explaining-the-us-foreign-aid-agency-and-why-trump-and-musk-want-to-end-it/>.
20. Aria Bendix, „USAID cuts could lead to 14 million deaths over the next five years, researchers say“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/health/health-news/usa-id-cuts-lead-14-million-deaths-five-years-researchers-say-rcna216095>.
21. Associated Press, „Bush and Obama fault Trump’s gutting of USAID on agency’s last day“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 29 d., <https://edition.cnn.com/2025/06/30/politics/bush-obama-trump-usaid>.
22. Associated Press, „What USAID does, and why Trump and Musk want to get rid of it“, CNN, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/04/politics/what-is-usaid>.
23. Aubrie Spady, Emma Woodhead, „USAID activists say stopping 'corporate welfare' outweighs ending funds to terror-linked groups“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/usa-id-activists-say-stopping-corporate-welfare-outweighs-ending-funds-terror-linked-groups>.
24. Aubrie Spady, „White House unleashes on 'rogue bureaucrats' after agency head refuses DOGE entry to headquarters“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 15 d., <https://www.foxnews.com/politics/white-house-unleashes-rogue-bureaucrats-agency-head-refuses-doge-entry-headquarters>.
25. Barack Obama, „Remarks by the President in State of the Union Address | January 20, 2015“, Obama White House, žiūrėta 2026 m. sausio 6 d., <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/01/20/remarks-president-state-union-address-January-20-2015>.
26. Benas Gerdžiūnas, „Trumpas užsuko kranėlį ir Lietuvai: stoja finansavimas žmogaus teisių grupėms“, LRT, žiūrėta 2025 m. birželio 6 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/2473644/trumpas-uzsuko-kraneli-ir-lietuvai-stoja-finansavimas-zmogaus-teisiu-grupems>.
27. Betsy Klein, MJ Lee, Jennifer Hansler, „USAID to lay off 2,000 employees and put most remaining staff on administrative leave“, CNN, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/23/politics/usa-id-employees-administrative-leave-email>.
28. Bradley Jaye, „Exclusive – Fired USAID Worker Hailed as Whistleblower by Mainstream Media Donated 23 Times to Democrats“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 14 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/03/exclusive-fired-usaid-worker-hailed-whistleblower-mainstream-media-donated-23-times-democrats/>.

29. Brandy Zadrozny, Lora Kolodny, „How Elon Musk boosted false USAID conspiracy theories to shut down global aid“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/doge/elon-musk-boosted-false-usaid-conspiracy-theories-global-aid-rcna190646>.
30. Breanne Deppisch, Bill Mears, „Trump asks SCOTUS to uphold freeze on billions in USAID payments“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/trump-asks-scotus-uphold-freeze-billions-usaid-payments>.
31. Breanne Deppisch, Jake Gibson, „Federal judge orders Trump administration to pay 'unlawfully' restricted USAID funds“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.foxnews.com/politics/federal-judge-orders-trump-administration-pay-unlawfully-restricted-usaid-funds>.
32. Breanne Deppisch, „US appeals court says Trump can slash billions in owed USAID funds“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.foxnews.com/politics/us-appeals-court-says-trump-can-slash-billions-owed-usaid-funds>.
33. Caitlin McFall, „White House flags top USAID boondoggles under Elon Musk's microscope“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/world/top-usaid-projects-under-elon-musks-microscope>.
34. Camilla Schick, Margaret Brennan, „Trump appointee Pete Marocco hands control of USAID to DOGE official“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/usaid-pete-marocco-doge-official-jeremy-lewin/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
35. Camilla Schick, Olivia Gazis, Joe Walsh, „State Department planning to shrink U.S. staff by 3,400 in massive reorganization“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/state-department-plans-to-shrink-u-s-staff-by-3400-reorganization/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
36. Cara Tabachnick, „USAID cuts felt far outside Washington, D.C.: 'Layoff trauma hit across the country'“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/news/usaid-cuts-felt-far-outside-washington-d-c-layoff-trauma-country/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
37. Carmen Sesin, „Cuban human rights groups worry about shutting down amid lack of U.S. funding“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.nbcnews.com/news/latino/trump-administration-cuts-cuban-human-rights-groups-funding-rcna196504>.

38. Caroline Linton, „Secretary of state says 83% of USAID programs are being canceled“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/secretary-of-state-usaid-programs-canceled/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
39. CBS News, „Dozens of senior officials at top U.S. aid agency put on leave: reports“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 4 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/dozens-top-officials-us-agency-for-international-development-put-on-leave-reports/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
40. CBS News, „Musk says Trump administration is on verge of shutting down USAID“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/musk-says-administration-is-on-verge-of-shutting-usaid/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
41. CBS News, „Rubio lauds El Salvador's offer to put U.S. deportees, including American criminals, in 'mega-prison'“, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/miami/news/rubio-el-salvador-us-deportees-extraordinary-offer/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
42. Chantal Da Silva, Abigail Williams, „Disease outbreaks and starvation deaths will increase as a result of USAID cuts, officials say“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/diseases-starvation-security-global-problems-worsen-result-usaid-cuts-rcna190953>.
43. Chantal Da Silva, „What cutting USAID could cost the U.S. — and how China, Russia may benefit“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/donald-trump-elon-musk-usaid-soft-power-china-russia-rcna189756>.
44. Charlie McCarthy, „Sen. Ernst: USAID Is a 'Rogue Bureaucracy'“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/joni-ernst-usaid-rogue/2025/02/10/id/1198506/>.
45. Charlie McCarthy, „Trump: Dems Used USAID Money as 'Payoff' to Media“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/donald-trump-democrats-government/2025/02/06/id/1198038/>.
46. Chris Pandolfo, „USAID workers put on leave as Trump officials investigate resistance to aid pause“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/usaid-workers-put-leave-trump-officials-investigate-resistance-aid-pause>.
47. Congressional Research Service, „U.S. Agency for International Development: An Overview“, Congress, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.congress.gov/crs-product/IF10261#:~:text=The%20U.S.%20Agency%20for%20International,Foreign%20Assistance%20Act%20of%201961>.

48. Dan De Luce, „USAID cuts could be 'death sentence' for Afghan women studying abroad“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/us-aid-cuts-death-sentence-afghan-women-studying-abroad-rcna196167>.
49. Danielle Wallace, „Secretary of State Rubio confirms becoming acting USAID chief“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.foxnews.com/politics/secretary-state-rubio-confirms-becoming-acting-usaid-chief>.
50. Dan Snyder, „Potential changes to USAID by Trump administration are jeopardizing Pennsylvania man's business“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/philadelphia/news/usaid-trump-global-build-collaborative/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
51. Deroy Murdock, „USAID Flops, But There May Be Alternatives“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/murdock/usaid-atlas-network-doge/2025/04/03/id/1205534/>.
52. Devan Cole, „Trump challenges Congress' power with plan to shutter USAID, legal experts say“, CNN, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/03/politics/usaid-trump-congress-legal>.
53. Diana Stancy, „State Department will absorb remaining USAID programming as independent agency is dismantled“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.foxnews.com/politics/state-department-absorb-remaining-usaid-programming-independent-agency-dismantled>.
54. Dylan Matthews, „What would a world without foreign aid look like?“, Vox, žiūrėta 2025 m. gegužės 12 d., <https://www.vox.com/future-perfect/406022/usaid-foreign-aid-trump-rubio-cuts-gavi-vaccines>.
55. Ed O'Keefe, Margaret Brennan, „What Rubio told U.S. diplomats about the future of foreign aid, as most programs paused“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/miami/news/marco-rubio-foreign-aid-future-trump-administration/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
56. Elizabeth Chuck, „What is USAID? How it works and what could happen if Trump and Musk shut it down“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/us-news/what-is-usaid-trump-musk-shut-down-budget-funding-doge-rcna190441>.
57. Elizabeth Elkind, „'Swindled the American taxpayer': New House GOP internal memo rips Dem USAID uproar“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d.,

<https://www.foxnews.com/politics/swindled-american-taxpayer-new-house-gop-internal-memo-rips-dem-usaid-uproar>.

58. Elizabeth Pritchett, „USAID instructions for fired employees gives them 15 minutes to gather belongings from shuttered DC building“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/usaaid-instructions-fired-employees-gives-them-15-minutes-gather-belongings-from-shuttered-dc-building>.
59. Elizabeth Weibel, „Report: Thousands of USAID Employees Laid Off, Thousands More Placed on Leave“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/23/report-thousands-usaid-employees-laidoff-thousands-placed-leave/>.
60. Elizabeth Weibel, „State Department Moves to Eliminate USAID, Absorb Remaining Job Functions“, Breitbart, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/28/state-department-moves-to-eliminate-usaid-absorb-remaining-job-functions/>.
61. Emma Colton, „Bush teams up with notorious Trump foes to trash 'colossal mistake' shuttering USAID“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.foxnews.com/politics/bush-teams-up-notorious-trump-foes-trash-colossal-mistake-shuttering-usaid>.
62. Emma Colton, „'Designated terrorists': Extremist groups raked in millions from USAID, multiyear study reveals“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/designated-terrorists-extremist-groups-raked-millions-from-usaid-multi-year-study-reveals>.
63. Emma Colton, „'Sesame Street in Iraq': USAID's 'wasteful and dangerous' spending exposed by senator“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.foxnews.com/politics/sesame-street-iraq-usaids-wasteful-dangerous-spending-exposed-senator>.
64. Emma Colton, „'Viper's nest': USAID accused of corruption, mismanagement long before Trump admin took aim“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/vipers-nest-usaid-accused-corruption-mismanagement-long-before-trump-admin-took-aim>.
65. Gary Grumbach, Doha Madani, „Elon Musk and DOGE efforts to close USAID likely unconstitutional, agency must be restored, judge rules“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d., <https://www.nbcnews.com/politics/doge/elon-musk-doge-efforts-close-usaid-unconstitutional-agency-systems-mus-rcna196961>.

66. Graham Kates, „American manufacturer of food for malnourished babies lays off staff amid USAID funding upheaval“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/news/american-manufacturer-of-food-for-malnourished-babies-lays-off-staff-amid-usaid-funding-upheaval/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
67. Graham Kates, Daniel Ruetenik, „USAID freeze hits American manufacturer of product that saves babies' lives“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 14 d., <https://www.cbsnews.com/texas/news/trump-usaid-chaos-hits-american-manufacturer-product-saves-babies-lives/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
68. Graham Kates, „Official who oversaw shrinking of USAID departs State Department“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/peter-marocco-usaid-state-department-departure/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
69. Graham Kates, „State Dept. claims it's sparing life-saving efforts from USAID cuts, but some groups say it's 'not true'“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/colorado/news/state-dept-massive-usaid-cuts/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
70. Greg Wehner, Jennifer Griffin, Elizabeth Pritchett, „Musk's DOGE takes aim at 'viper's nest' federal agency with global footprint“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/musks-doge-takes-aim-vipers-nest-federal-agency-global-footprint>.
71. Greg Wehner, „Rubio pauses foreign aid from State Department and USAID to ensure it puts 'America First'“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 10 d., <https://www.foxnews.com/politics/rubio-pauses-foreign-aid-from-state-department-usaid-ensure-puts-america-first>.
72. Greg Wehner, „USAID inspector general fired days after publishing report critical of aid pause“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/usaid-inspector-general-fired-days-after-publishing-report-critical-aid-pause>.
73. Hannah Knudsen, „Exclusive — Marsha Blackburn on USAID: We Need to Ensure Money Is 'Going to Where It Is Needed'“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/04/exclusive-marsha-blackburn-usaid-we-need-ensure-money-is-going-where-it-is-needed/>.
74. Hannah Knudsen, „The Swamp Purge Continues: 60 Senior USAID Staffers Placed on Leave“, Breitbart, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/01/28/the-swamp-purge-continues-60-senior-usaid-staffers-placed-on-leave/>.

75. Jacob Rosen, „Judge blocks Trump administration from placing 2,200 USAID employees on leave“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/usaid-leave-judge-trump-administration/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
76. James Morley III, „GOP Senators Seek to Use USAID Funds for Veterans Housing“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/politics/usaid-veterans-housing-tuberville/2025/04/10/id/1206394/>.
77. Jasmyn Jordan, „CLEANING HOUSE: Marco Rubio Taps Russ Vought to Oversee USAID Closeout“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/08/29/cleaning-house-marco-rubio-taps-russ-vought-to-oversee-usaid-closeout/>.
78. Jennifer Hansler, Devan Cole, „Labor groups sue to halt Trump admin’s dismantling of USAID as workforce is expected to be slashed to under 300“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/06/politics/labor-groups-sue-trump-usaid>.
79. Jennifer Hansler, „First on CNN: Republican and Democratic former USAID leaders speak out against Trump’s attempts to dismantle agency“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/05/politics/usaid-former-leaders-letter-trump>.
80. Jennifer Hansler, „USAID reverses course and restores some humanitarian aid contracts after WFP warning of possible deadly consequences“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://edition.cnn.com/2025/04/08/politics/trump-admin-aid-yemen-afghanistan>.
81. Jennifer Hansler, „Watchdog warns Trump’s dismantling of vetting at USAID means US money could reach terror groups“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/10/politics/usaid-watchdog-warning-money-terror-groups>.
82. Jennifer Kates, Anna Rouw, Stephanie Oum, „U.S. Foreign Aid Freeze & Dissolution of USAID: Timeline of Events“, KFF, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.kff.org/u-s-foreign-aid-freeze-dissolution-of-usaid-timeline-of-events/>.
83. Jim Mishler, „Top State Department Official Leaves After Breaking USAID Apart“, Newsmax, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/usaid-peter-marocco-trump-administration/2025/04/14/id/1206890/>.
84. Jim Morley, „USAID Sent 1000s of Viruses to Wuhan Lab Over Decade“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/us/usaid-wuhan-virus/2025/07/08/id/1218019/>.
85. Joanne Stocker, „Trump’s USAID cuts threaten women’s empowerment program championed by daughter Ivanka“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d.,

<https://www.cbsnews.com/colorado/news/trump-usaid-cut-threat-ivanka-womens-development-program/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

86. Joel B. Pollak, „Judge Who Blocked USAID Cuts Is Long-time Democrat Activist“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/19/judge-who-blocked-usaid-cuts-is-long-time-democrat-activist/>.
87. Joel B. Pollak, „More Proof: USAID ‘Care Packages’ Found with Hezbollah Weapons in Lebanon“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/06/more-proof-usaid-care-packages-found-with-hezbollah-weapons-in-lebanon/>.
88. John Nolte, „Nolte: Disgraced ‘60 Minutes’ Misleads Viewers on USAID Staff Reductions“, Breitbart, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/the-media/2025/02/17/nolte-disgraced-60-minutes-misleads-viewers-usaid-staff-reductions/>.
89. Joseph S. Nye, „US Foreign Policy in 2025“, Project Syndicate, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-harris-foreign-policy-similarities-and-differences-by-joseph-s-nye-2024-09>.
90. Jovan Kurbalija, „The USAID’s closure: Soft power at a crossroads“, Diplomacy, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.diplomacy.edu/blog/soft-power-at-a-crossroads-the-implications-of-usaids-closure/>.
91. Julia Ingram, Graham Kates, Daniel Ruetenik, „DOGE removes details on canceled USAID contracts from its online ‘wall of receipts’“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/news/doge-usaid-contracts-details-removed-wall-of-receipts/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
92. Julia Ingram, „What we know about Trump's claim that the U.S. planned to spend \$50 million on condoms for Gaza“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 4 d., <https://www.cbsnews.com/news/us-plan-to-send-gaza-condoms-what-to-know/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
93. Julia Jester, Dennis Romero, „USAID official placed on leave after saying barriers to lifesaving programs will cause ‘preventable death’“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/news/us-news/usaid-official-leave-barriers-life-saving-programs-preventable-death-rcna194455>.
94. Julie Cerullo, Owen Hayes, „Accelerating USAID cuts devastate lifesaving programs, aid groups warn“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/usaid-cuts-devastate-lifesaving-worldwide-hunger-rcna194173>.

95. Kaanita Iyer, Jennifer Hansler, „Foreign aid agency Millennium Challenge Corporation to shut down as part of DOGE efforts“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://edition.cnn.com/2025/04/23/politics/millennium-challenge-corporation-doge-foreign-aid>.
96. Kathryn Watson, „U.S. Institute of Peace staff receive termination notices, sources say“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/sacramento/news/us-institute-of-peace-staff-termination-notice/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
97. Ken Klukowski, „Three Ways Donald Trump’s USAID Overhaul Dismantles the Deep State and Will Make History“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/07/trumps-usaid/>.
98. Kimmy Yam, „How USAID freeze could be the most catastrophic for women and girls“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 29 d., <https://www.nbcnews.com/news/asian-america/trump-usaid-freeze-women-girls-risk-experts-warm-rcna190783>.
99. Landon Mion, „Judge blocks Trump from placing 2,200 USAID workers on leave“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/judge-blocks-trump-from-placing-2200-usaid-workers-leave>.
100. Laura Paddison, „Trump says dismantling USAID will save money. Experts say it’s a ‘great gift’ for China“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/07/climate/usaid-trump-china>.
101. Lauren Kent, „These former USAID staff are working to match donors to urgent, lifesaving aid projects that had their funding slashed“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://edition.cnn.com/2025/06/22/africa/former-usaid-staff-matching-donors-intl>.
102. Lauren Kent, „US to burn \$9.7 million worth of USAID-purchased contraceptives rather than deliver them to women overseas“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://edition.cnn.com/2025/07/29/europe/usaid-contraceptives-burn-belgium-france-intl>.
103. Liam Reilly, „A media start-up was granted USAID funds. It still hasn’t been paid“, CNN, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2025/03/22/media/media-startup-usaid-funding>.
104. Louis Casiano, „USAID head Peter Marocco tells lawmakers he’s eyeing potential criminal charges for foreign aid fraud: report“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/usaid-head-peter-marocco-tells-lawmakers-hes-eyeing-potential-criminal-charges-foreign-aid-fraud-report>.
105. Lucas Nolan, „Tech Titan Microsoft Partnered Extensively with USAID on Third World Internet Projects“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d.,

<https://www.breitbart.com/tech/2025/02/28/tech-titan-microsoft-partnered-extensively-with-usaid-on-third-world-internet-projects/>.

106. Madeleine May, „USAID to hire lawyers to investigate employees who talked to the press, alleged job posting shows“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.cbsnews.com/news/usaid-hire-lawyers-investigate-employees-talked-media/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
107. Marco Rubio (@marcorubio), „After a 6 week review we are officially cancelling 83% of the programs at USAID.“ X įrašas, 2025 m. kovo 10 d., <https://x.com/marcorubio/status/1899021361797816325?s=46>.
108. Marco Rubio, „On Delivering an America First Foreign Assistance Program“, State, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.state.gov/on-delivering-an-america-first-foreign-assistance-program/>.
109. Margaret Brennan, Sophia Barkoff, Jennifer Jacobs, Sara Cook, „Two top security officials at USAID placed on leave, sources say“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/usaid-dramatic-changes-security-officials-on-leave/?intcid=CNM-00-10abd1h>
110. Max Primorac, „How USAID went woke and destroyed itself“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.foxnews.com/opinion/how-usaid-went-woke-destroyed-itself>.
111. Melissa Quinn, „Chief justice halts lower court decision ordering Trump administration to pay State Department, USAID contractors“, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/texas/news/trump-administration-supreme-court-foreign-aid-freeze/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
112. Melissa Quinn, Jacob Rosen, „Judge denies bid to block Trump administration from placing USAID workers on leave“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.cbsnews.com/sacramento/news/judge-denies-bid-to-block-trump-from-placing-usaid-workers-on-leave/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
113. Melissa Quinn, „Judge finds Elon Musk and DOGE's shutdown of USAID likely unconstitutional“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/sanfrancisco/news/judge-finds-doges-usaid-shutdown-likely-unconstitutional/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
114. Melissa Quinn, „Trump and Elon Musk are upending USAID. Here's what to know about its work.“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 31 d.,

- <https://www.cbsnews.com/colorado/news/trump-and-elon-musk-are-upending-usaid-heres-what-to-know-about-its-work/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
115. Michael Dorgan, „Trump administration cutting 90% of USAID foreign aid contracts, documents show“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://www.foxnews.com/politics/trump-administration-cutting-90-usaid-foreign-aid-contracts-documents-show>.
116. Michael Dorgan, „USAID workers send message to Trump on boxes while leaving office for last time“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/usaid-workers-send-message-trump-boxes-while-leaving-office-last-time>.
117. Michael Katz, „Report: USAID Workers, Grantees Could Face Federal Charges“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 15 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/usaid-fraud-doge/2025/03/05/id/1201622/>.
118. Michael Katz, „Rubio Taps OMB Chief Vought to Oversee USAID Shutdown“, Newsmax, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/marco-rubio-russell-vought-omb/2025/08/29/id/1224479/>.
119. Michael Katz, „SBA Cuts USAID Small-Business Ties in Bribery Scandal“, Newsmax, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/sba-kelly-loeffler-usaid/2025/07/31/id/1220871/>.
120. Michael Lee, „Border Patrol taking control of former USAID HQ“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/politics/border-patrol-taking-control-former-usaid-hq>.
121. Miglė Gaižiūtė, „Atviros Lietuvos“ fondo vadovė: geriau USAID nutraukimas nei per ją skleidžiamas melas“, LRT, žiūrėta 2025 m. birželio 6 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2507319/atviros-lietuvos-fondo-vadove-geriau-usaid-nutraukimas-nei-per-ja-skleidziamas-melas>.
122. MJ Lee, Jennifer Hansler, „Amid USAID chaos, some humanitarian aid groups still aren't getting paid for lifesaving programs“, CNN, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2025/04/02/politics/usaid-unpaid-humanitarian-groups>.
123. Newsmax, „Aid Operations in Gaza Imperiled as Millions of Promised USAID Dollars Do Not Arrive“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 15 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/israel-hamas-war-usaid-gaza-ceasefire/2025/03/07/id/1201810/>.

124. Newsmax, „Appeals Court Clears Way for DOGE to Further Slash USAID“, Newsmax, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/politics/doge-usaid-elon-musk/2025/03/28/id/1204820/>.
125. Newsmax, „Bush, Obama and a Tearful Bono Fault Trump's Gutting of USAID on Agency's Last Day“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/obama-bono-bush-usaid-trump/2025/06/30/id/1217062/>.
126. Newsmax, „Cuts to USAID Severed Longstanding American Support for Indigenous People Around the World“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/usaaid-doge-cuts-indigenous-people-peru-amazon-deforestation/2025/06/04/id/1213594/>.
127. Newsmax, „DOGE Official Is Taking a Leadership Role at USAID“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/doge-usaid-state/2025/03/19/id/1203506/>.
128. Newsmax, „Hundreds of US Diplomats Join Letter to Rubio to Protest Dismantling USAID“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 15 d., <https://www.newsmax.com/politics/usaaid/2025/03/05/id/1201557/>.
129. Newsmax, „Pope's Aid Man Suggests USAID Has 'Commitments' on Funds“, Newsmax, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/vatican-us-usaid-pope-migration/2025/02/09/id/1198447/>.
130. Newsmax, „Report: DOGE to Send Corrected USAID Firing Notices“, Newsmax, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/us/doge-corrected-firing/2025/04/03/id/1205490/>.
131. Newsmax, „Rubio Orders Firings of All USAID Staffers Overseas to Move Forward“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/usaaid-firings-rubio-trump/2025/06/10/id/1214377/>.
132. Newsmax, „Rubio: State Dept Notified Congress of Intent to Reorganize USAID“, Newsmax, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/us/rubio-trump-state-dept/2025/03/28/id/1204761/>.
133. Newsmax, „Trump Battling Employee Lawsuit to Block Dismantling of USAID“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/us/usaaid-court-lawsuit/2025/02/12/id/1198789/>.

134. Newsmax, „USAID Didn't Monitor Starlink Terminals Sent to Ukraine“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/usaid-elon-musk-starlink/2025/08/14/id/1222540/>.
135. Newsmax, „USAID Memorial Wall Honoring the Fallen Removed“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/us/usaid-memorial-removed-killed-staffers-trump-doge/2025/04/30/id/1209030/>.
136. Nick Gilbertson, „White House Official Says Trump Administration Is on ‘Firm Legal Ground’ with \$5 Billion Foreign Aid Pocket Rescissions“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/08/29/white-house-official-says-trump-administration-firm-legal-ground-5-billion-foreign-aid-pocket-rescissions/>.
137. Nick Koutsobinas, „Gorka to Newsmax: 'Tip of the Iceberg' on USAID Corruption“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/newsmax-tv/sebastian-gorka-usaid-fraud/2025/06/16/id/1215224/>.
138. Nick Koutsobinas, „Judge Pauses Gutting of USAID“, Newsmax, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/usaid-judge-carl-nichols/2025/02/08/id/1198345/>.
139. Nick Koutsobinas, „Rep. Mast: USAID Should Be Under State Department“, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.newsmax.com/politics/brian-mast-usaid-cia/2025/02/02/id/1197526/>.
140. Nicole Weatherholtz, „America First Legal Implicates USAID in Censorship Campaign“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/america-first-legal-lawsuit-usaid/2025/03/21/id/1203859/>.
141. Nicole Weatherholtz, „State Department to Recall USAID Staff From Abroad“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/state-department-usaid-staff/2025/02/04/id/1197821/>.
142. Nimi Princewill, Lauren Kent, „A US-funded nutrition program was helping to keep this woman’s baby alive. Days after the program was cut, he died“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://edition.cnn.com/2025/09/21/africa/nigeria-malnutrition-crisis-usaid-intl>.
143. Paul Bois, „Chief Justice Roberts Pauses Order for Trump Admin to Pay \$2 Billion in USAID“, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/27/chief-justice-roberts-pauses-order-for-trump-admin-to-pay-2-billion-in-usaid/>.
144. Pew Research Center, „Conflicting Partisan Priorities for U. S. Foreign Policy“, Pew Research, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d.,

<https://www.pewresearch.org/politics/2018/11/29/conflicting-partisan-priorities-for-u-s-foreign-policy/>.

145. Pew Research Center, „The Political Gap in Americans’ News Sources”, Pew Research, žiūrėta 2025 m. liepos 5 d., <https://www.pewresearch.org/journalism/2025/06/10/the-political-gap-in-americans-news-sources/>.
146. Pew Research Center, „What Are Americans’ Top Foreign Policy Priorities?“, Pew Research, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://www.pewresearch.org/global/2024/04/23/what-are-americans-top-foreign-policy-priorities/>.
147. Phil Helsel, Abigail Williams, Vaughn Hillyard, „USAID announces nearly all direct hires will be placed on administrative leave“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/news/us-news/usaid-nearly-direct-hires-placed-administrative-leave-rcna190736>.
148. Rachel Wilson, „USAID’s extremely uncertain future risks global aid efforts, especially in Ukraine“, CNN, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2025/02/27/politics/usaid-government-spending-global-aid-dg>.
149. Rob Cohen, „I am a USAID whistleblower. I've got to admit, Musk is mostly right about agency's waste“, Fox News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.foxnews.com/opinion/i-am-usaid-whistleblower-ive-got-admit-musk-mostly-right-about-agencys-waste>.
150. Reuters, „U.S. aid team fired while in Myanmar earthquake zone, ex-official says“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/us-aid-team-fired-myanmar-earthquake-zone-ex-official-says-rcna199886>.
151. Reuters, „U.S.-funded contraceptives for poor nations to be burned in France, sources say“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/health/health-news/us-funded-contraceptives-poor-nations-burned-france-sources-say-rcna220844>.
152. Reuters, „U.S. government analysis found no evidence of massive Hamas theft of Gaza aid“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/world/middle-east/no-evidence-massive-hamas-theft-gaza-aid-rcna221208>.
153. Reuters, „U.S. yet to approve any help following Afghanistan earthquake, sources say“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/world/afghanistan/afghanistan-earthquake-us-aid-taliban-usaid-closed-rcna229502>.
154. Ryan J. Reilly, Gary Grumbach, Abigail Williams, „Judge criticizes DOGE tactics after U.S. Institute of Peace sues to block 'takeover by force““, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio

- 22 d., <https://www.nbcnews.com/politics/trump-administration/us-institute-peace-sues-block-doge-takeover-force-rcna197036>.
155. Ryan Nobles, Frank Thorp V, Sahil Kapur, „White House asks Congress to codify DOGE cuts to USAID and public broadcasting“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/politics/congress/white-house-ask-congress-codify-doge-cuts-usaid-public-broadcasting-rcna210595>.
156. Sahil Kapur, „Despite DOGE, Trump's agenda calls for adding trillions of dollars to U.S. debt“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/doge/doge-trumps-agenda-calls-adding-trillions-dollars-us-debt-rcna191665>.
157. Sandra Adomavičiūtė, „D. Trumpas sustabdė JAV paramą: kaip tai paveiks pilietinę visuomenę Lietuvoje?“, 15min, žiūrėta 2025 m. birželio 6 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nuomones/sandra-adomaviciute-d-trumpas-sustabde-jav-parama-kaip-tai-paveiks-pilietine-visuomene-lietuvoje-18-2386854>.
158. Sandy Fitzgerald, „Soros, Open Foundations Deny Receiving USAID Funds“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/us/usaaid-george-soros-ted-cruz/2025/02/13/id/1198996/>.
159. Sandy Fitzgerald, „USAID Paid for Ukrainian Media“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.newsmax.com/newsfront/usaaid-ukraine-media/2025/02/07/id/1198235/>.
160. Sara Cook, Aaron Navarro, „USAID will place thousands on administrative leave after judge lifts block on Trump administration's plan“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/usaaid-places-thousands-on-administrative-leave/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
161. Sara Cook, Caitlin Yilek, „USAID to put nearly all staff on leave Friday; overseas missions shuttering“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/miami/news/usaaid-missions-overseas-ordered-shutdown-by-friday/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
162. Sara Cook, Camilla Schick, Fin Daniel Gómez, Aaron Navarro, „Rubio foreign aid freeze leads to USAID staff suspensions and contractor terminations“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 4 d., <https://www.cbsnews.com/news/rubio-foreign-aid-freeze-leads-to-usaid-staff-suspensions-contractor-terminations/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
163. Sara Cook, Camilla Schick, Graham Kates, „Trump administration takes steps to formally shutter USAID“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d.,

<https://www.cbsnews.com/miami/news/trump-administration-takes-steps-formally-shutter-usaid-doge/?intcid=CNM-00-10abd1h>.

164. Sara Cook, Camilla Schick, „USAID staff instructed to clear out classified safes and shred or burn documents“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/news/usaid-staff-instructed-to-shred-or-burn-classified-safe-documents/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
165. Sara Cook, Jennifer Jacobs, „USAID to be merged into State Department, 3 U.S. officials say“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/detroit/news/usaid-merged-into-state-department/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
166. Sean Moran, „Exclusive — Labor Department Saves \$33 Million by Slashing USAID-Like America Last Grants“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/19/exclusive-labor-department-saves-33-million-slashing-usaid-like-america-last-grants/>.
167. Sean Moran, „Sen. Joni Ernst Details USAID’s ‘Anti-American Agenda’ in Letter to Secretary of State Rubio“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/05/sen-joni-ernst-details-usaids-anti-american-agenda-letter-secretary-state-rubio/>.
168. Sean Seddon, „What is USAID and why is Trump poised to 'close it down'?“, BBC, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.bbc.com/news/articles/clyezjwnx5ko>.
169. Simon Kent, „Bono Recites ‘Emotional’ Poem Mourning USAID Shutdown in Video with Bush & Obama“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 28 d., <https://www.breitbart.com/entertainment/2025/07/01/so-sad-bono-recites-a-poem-as-bush-and-obama-despair-at-usaid-shutdown/>.
170. Simon Kent, „Hungary’s Orban Follows Trump’s Lead: Will Shutter Organizations Taking USAID Funding“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/europe/2025/02/07/hungarys-orban-follows-trumps-lead-will-shutter-organizations-taking-usaid-funding/>.
171. Simon Kent, „Joe Rogan, Musk Slam ‘Liar’ and ‘Idiot’ Bono over His Claim USAID Cuts Caused 300,000 Deaths“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.breitbart.com/entertainment/2025/06/01/joe-rogan-musk-slam-liar-and-idiot-bono-over-his-claim-usaid-cuts-caused-300000-deaths/>.

172. Simon Kent, „Shutdown: Marco Rubio Cancels 83% of USAID Programs“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/10/shutdown-marco-rubio-cancels-83-of-usaid-programs/>.
173. Simont Kent, „Supreme Court Says Trump Admin. Must Pay \$2 Billion in USAID Funds“, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/03/05/supreme-court-divided-rejects-trump-admin-push-to-rebuke-judge-over-foreign-aid-freeze/>.
174. Simon Kent, „USAID Staffers Told to Stay Home After Musk Said Trump Agreed to Shutter It“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/03/usaid-staffers-told-to-stay-home-after-musk-said-trump-agreed-to-shutter-it/>.
175. Stephen Sorace, „USAID staffers stunned, angered by Trump admin's DOGE shutdown of \$40B agency“, Fox News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.foxnews.com/politics/usaid-staffers-stunned-angered-trump-admins-doge-shutdown-40b-agency>.
176. Suzanne Gamboa, Carmen Sestin, „Ending USAID programs could undercut Trump's goal of slashing migration to the U.S., groups say“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/news/latino/cutting-usaid-migration-us-border-rcna191169>.
177. Suzy Khimm, „Crucial aid sits in warehouses worldwide as USAID employees are told to stop working“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/politics-news/trump-usaid-upheaval-paralyzing-global-delivery-food-medicine-rcna190565>.
178. Tammy Mutasa, „Food shipments from Boston for those in need may be jeopardized by USAID dispute“, CBS News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.cbsnews.com/boston/news/food-shipments-usaid-boston/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
179. Ted Koppel, „The dangers posed by cuts to U.S. foreign aid“, CBS News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.cbsnews.com/news/usaid-and-the-dangers-posed-by-cuts-to-u-s-foreign-aid/?intcid=CNM-00-10abd1h>.
180. The Associated Press, „As U.S. abruptly ends support, Liberia faces empty health clinics and unplanned pregnancies“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/world/africa/us-abruptly-ends-support-liberia-faces-empty-health-clinics-unplanned-rcna217407>.
181. The Associated Press, „Rohingya refugees in Bangladesh brace for food reductions amid aid cuts by U.S. and others“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 22 d.,

- <https://www.nbcnews.com/news/world/rohingya-refugees-bangladesh-brace-food-reductions-aid-cuts-us-others-rcna195578>.
182. The Associated Press, „In the race to save lives after the Myanmar quake, U.S. rescuers are notable by their absence“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/myanmar-earthquake-us-rescuers-absent-usaid-rcna199823>.
183. The Associated Press, „Iran praises U.S. for cutting foreign aid funding as it looks for a Trump message on nuclear talks“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/iran-praises-us-cutting-foreign-aid-funding-looks-trump-message-nuclea-rcna190752>.
184. The Associated Press, „The Trump administration is firing 2,000 USAID workers and putting thousands of others on leave“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/politics/trump-administration/trump-administration-firing-2000-usaid-workers-putting-thousands-leave-rcna193387>.
185. The Associated Press, „The U.S. ends lifesaving food aid for millions. The World Food Program calls it a 'death sentence.'“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 23 d., <https://www.nbcnews.com/news/us-news/us-ends-lifesaving-food-aid-millions-world-food-program-calls-death-se-rcna200154>.
186. The Associated Press, „Trump administration says it's cutting \$60 billion in USAID foreign aid contracts“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/news/world/usaid-trump-administration-cutting-60-billion-90-percent-rcna193970>.
187. The Associated Press, „USAID is all but gone. For one family, 3 generations of service were defined by it.“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.nbcnews.com/news/us-news/usaid-gone-one-family-3-generations-service-defined-rcna206196>.
188. Theodore Bunker, „Grace Pastor to Newsmax: USAID Ruling 'Victory for American Taxpayer'“, Newsmax, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://www.newsmax.com/newsmax-tv/grace-pastor-usaid-court/2025/08/14/id/1222480/>.
189. Tomas Janeliūnas, „Kietosios ir švelniosios galios priešprieša: JAV Respublikonų ir Demokratų vizijos užsienio politikoje“, GSSC, žiūrėta 2025 m. lapkričio 12 d., <https://www.gssc.lt/publikacija/kietosios-ir-svelniosios-galios-priespriesa-jav-respublikonu-ir-demokratu-vizijos-uzsienio-politikoje/>.

190. United Nations, „Guterres calls on US to exempt development and humanitarian funds from aid ‘pause’“, UN News, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://news.un.org/en/story/2025/01/1159486>.
191. Vaughn Hillyard, Abigail Williams, Rebecca Shabad, Ryan Nobles, Ryan J. Reilly, „Marco Rubio empowers State Department official Pete Marocco to run USAID“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/white-house/usaid-personnel-told-stay-away-headquarters-elon-musks-shutdown-commen-rcna190405>.
192. Vaughn Hillyard, „State Department terminates U.S. support of Ukraine energy grid restoration“, NBC News, žiūrėta 2025 m. gruodžio 12 d., <https://www.nbcnews.com/politics/state-department-terminates-us-support-ukraine-energy-grid-restoration-rcna194259>.
193. Warner Todd Huston, „Catholic Relief Services Cuts Staff, Migration Efforts, as USAID Scandal Grows“, Breitbart, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.breitbart.com/immigration/2025/02/07/catholic-relief-services-cuts-staff-migration-efforts-as-usaid-scandal-grows/>.
194. Wendell Husebo, „Katherine Long, WSJ Reporter Who Targeted DOGE Staffer, Used to Work for USAID“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 13 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/07/katherine-long-wsj-reporter-who-targeted-doge-staffer-used-to-work-for-usaid/>.
195. Wendell Husebo, „Trump Freezes Millions in USAID Funds for Foreign Media, Triggering Globalist Outrage“, Breitbart, žiūrėta 2025 m. gruodžio 30 d., <https://www.breitbart.com/politics/2025/02/05/trump-freezes-millions-in-usaid-funds-for-foreign-media-triggering-globalist-outrage/>.
196. Yahya Abou-Ghazala, Jennifer Hansler, „USAID review raised ‘critical concerns’ over Gaza aid group days before \$30 million US grant“, CNN, žiūrėta 2025 m. gruodžio 24 d., <https://edition.cnn.com/2025/07/08/us/usaid-gaza-humanitarian-foundation-israel-grant>.
197. Zoë Richards, „Judge gives go-ahead for the Trump administration to gut USAID's workforce“, NBC News, žiūrėta 2026 m. sausio 11 d., <https://www.nbcnews.com/politics/trump-administration/federal-judge-gives-go-ahead-trump-gut-usaid-workforce-rcna193262>.

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Trys galios tipai pagal J. S. Nye (2004).

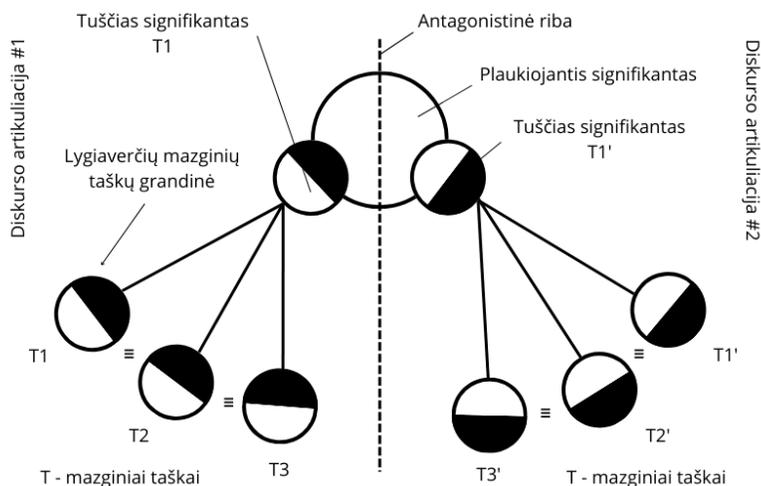
	Elgesys	Pagrindinės priemonės	Vyriausybės politika
Karinė galia	Prievarta Atgrasymas Gynyba	Grasinimai Jėga	Prievartinė diplomatija Karas Aljansai
Ekonominė galia	Skatinimas Prievarta	Materialus atlygis Sankcijos	Ekonominė parama Kyšiai Ekonominės sankcijos
Švelnioji galia	Palenkimas į savo pusę Darbotvarkės nustatymas	Vertybės Kultūra Politika Institucijos	Viešoji diplomatija Dvišalė ir daugiašalė diplomatija

2 lentelė. Tyrimui atrinkti naujienų portalai (pagal „Pew Research Center” *The Political Gap in Americans’ News Sources* duomenis, 2025).

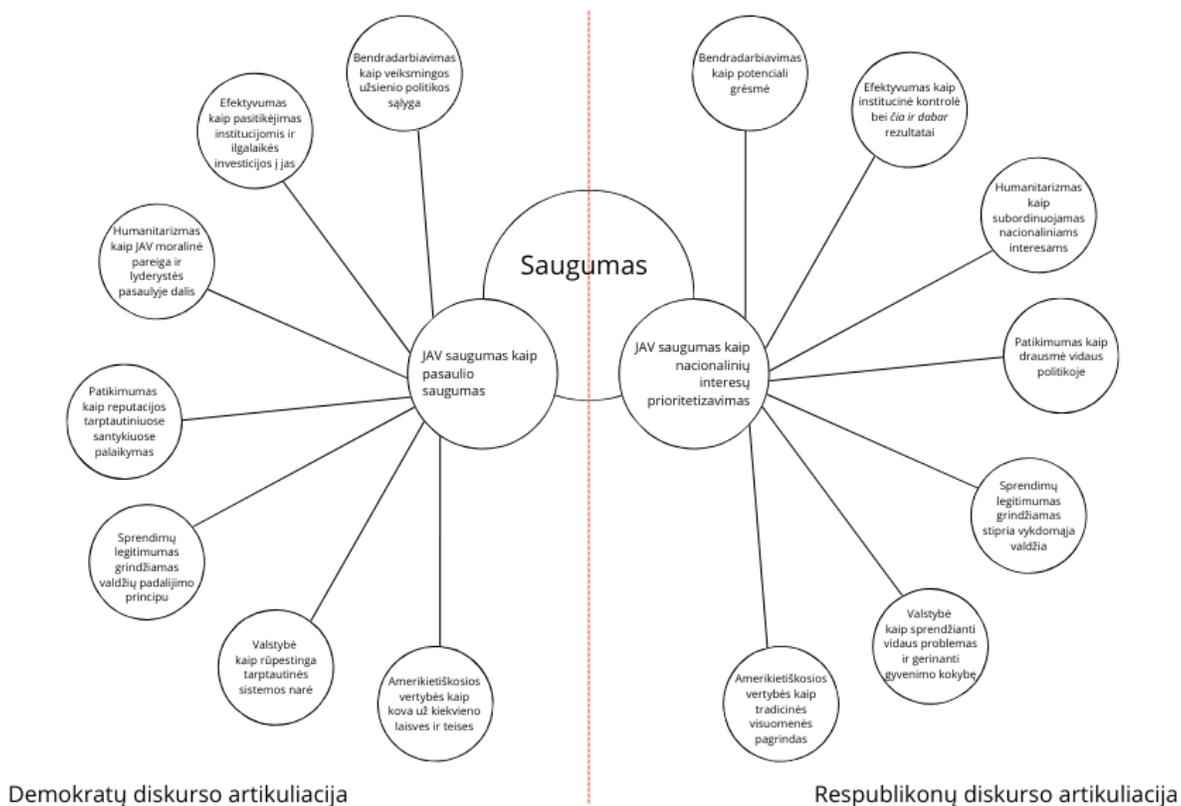
Naujienų portalas	Respublikonų naudojimas, %	Demokratų naudojimas, %	Respublikonų pasitikėjimas, %	Demokratų pasitikėjimas, %	Analizėje priskiriama pusė
CNN	20	48	21	58	Demokratų
„NBC News“	24	47	25	60	Demokratų
„CBS News“	22	39	23	56	Demokratų
„Newsmax“	15	1	21	2	Respublikonų
„Breitbart“	7	<1	10	1	Respublikonų
„Fox News“	57	18	56	19	Respublikonų

Paveikslų sąrašas

1 pav. Antagonistinės diskursų artikuliacijos pagal Laclau ir Mouffe (1985) pavyzdys, parengtas Walton bei Boon (2014), pakoreguotas Statulevičiūtės-Kaučikienės (2021).

2 pav. Antagonistinės USAID pertvarkos diskursų artikuliacijos (pagal Laclau ir Mouffe (1985), schema parengta Walton bei Boon (2014), pakoreguota Statulevičiūtės-Kaučikienės (2021), paveikslas paruoštas darbo autorės).

1 priedas

Konflikto raidos ir antagonistinių mazginių taškų analizės pavyzdys.

Spalvų reikšmės	
	Respublikonų pusė
	Demokratų pusė
	Ekspertai
	Politikai ir institucijos
	Nevyriausybines organizacijos ir piliečiai

Numeris	Pavadinimas	Nuoroda	Data	Diskurso dalyvis (-ai)	Reikšmingos citatos	Mazginiai taškai
1	<i>U.S. yet to approve any help following Afghanistan earthquake, sources say</i>	https://www.nbcnews.com/world/afghanistan-earthquake-us-aid-taliban-u-said-closed-rcna229502	2025-09-06	Baltieji rūmai Valstybės departamentas Jungtinės Tautos Buvę JAV pareigūnai <i>International Rescue Committee</i>	<p><i>President Trump has been consistent in ensuring aid does not land in the hands of the Taliban regime, which continues to wrongfully detain U.S. citizens</i> (Baltieji rūmai)</p> <p><i>The Afghan earthquake was the latest crisis to expose the cost of shrinking resources on vital humanitarian work</i> (Jungtinių Tautų pagalbos vadovas Tomas Fletcheris)</p> <p><i>Massive funding cuts have already brought essential health and nutrition services for millions to a halt, grounded aircraft, which are often the only lifeline to remote communities; and forced aid agencies to reduce their footprint</i> (Jungtinių Tautų pagalbos vadovas Tomas Fletcheris)</p> <p><i>Beyond the loss of life, we have also seen basic infrastructure and livelihoods destroyed</i> (Jungtinių Tautų vystymosi programos atstovas Afganistane Stephenas Rodriguezas)</p> <p><i>Donations of money, goods, and services have come from Britain, South Korea, Australia, India, Pakistan, Iran, Turkey, and other countries</i> (Jungtinių Tautų vystymo programos atstovas Afganistane Stephenas Rodriguezas)</p> <p><i>Nearly a week after an earthquake killed more than 2,200 people in Afghanistan and left tens of thousands homeless, the United States has not taken the first step to authorize emergency aid, and it was unclear if it plans to help at all</i> (buvę JAV pareigūnai)</p> <p><i>The lack of response by Washington to one of Afghanistan's deadliest quakes in years underscores how President Donald Trump has forfeited decades of U.S. leadership of global disaster relief with his deep foreign aid cuts and closure of the main U.S. foreign assistance agency</i> (buvę JAV pareigūnai)</p> <p><i>I can't remember a time when the U.S. did not respond to a crisis like this</i> (<i>International Rescue Committee</i> politikos ir advokatūros viceprezidentė Kelly Razzouk)</p>	<p><i>unclear if it plans to help at all</i> → patikimumas, valstybės vaidmuo</p> <p><i>lack of response by Washington</i> → valstybės vaidmuo, patikimumas</p> <p><i>Donald Trump has forfeited decades of U.S. leadership of global disaster relief</i> → humanitarizmas, valstybės vaidmuo, patikimumas</p> <p><i>infrastructure and livelihoods destroyed</i> → humanitarizmas, efektyvumas</p> <p><i>loss of life</i> → humanitarizmas</p> <p><i>forced aid agencies to reduce their footprint</i> → humanitarizmas, efektyvumas</p> <p><i>donations have come from other countries</i> → humanitarizmas, valstybės vaidmuo, bendradarbiavimas</p> <p><i>can't remember a time when the U.S. did not respond to a crisis</i> → patikimumas, valstybės vaidmuo, humanitarizmas, vertybės</p> <p><i>essential health and nutrition services for millions to a halt</i> → humanitarizmas, vertybės, efektyvumas</p> <p><i>expose the cost of shrinking resources on vital humanitarian work</i> → humanitarizmas, efektyvumas</p> <p><i>ensuring aid does not land in the hands of the Taliban regime</i> → bendradarbiavimas, efektyvumas, humanitarizmas</p>

Summary

The United States (US) has long been the world's leading provider of humanitarian aid, disbursing approximately \$72 billion in assistance in 2023. More than half of this amount consisted of the budget of the United States Agency for International Development (USAID). However, in January 2025, the administration of US President Donald Trump, who was elected for a second term, announced a restructuring of USAID, and the agency was eventually closed.

The USAID dismantling shows that the Democratic and Republican parties and their supporters interpret the role of power in US foreign policy differently and associate it with opposing political goals. The objective of this study “Competing Discourses of Power: An Analysis of USAID's Dismantling” is to analyze the competing discourses shaping USAID dismantling and to identify the concepts of power in US foreign policy that they articulate. This work examines the processes of the USAID dismantling that took place between January and September 2025, applying Ernesto Laclau and Chantal Mouffe's discourse theory and approaches to neorealism, neoliberalism, and soft power. The study examines statements made on six US news websites by politicians and institutions, experts, non-governmental organizations, and citizens.

The research allows to conclude that the conflict is fuelled by different concepts of US security and power in foreign policy, and to explain the differences between them. Using two main theoretical perspectives on international relations, it was found that elements of both theories circulate in competing discourses, but are hierarchized differently. The Republican discourse reflects a concept close to neorealist logic and the concept of hard power, but it also recognises the existence of elements of soft power, only giving them significantly less importance. Democratic discourse constructs a concept close to the neoliberal tradition, but although it places greater emphasis on soft power, it recognises that it should be based on elements of hard power, thus establishing the concept of smart power.

Paašškinkite: naudoju „Deep1“ įrankį
vertimui.....

4. **Vizualinės medžiagos kūrimui** (pavyzdžiui: naujo paveikslėlio, žemėlapių sukūrimui ar redagavimui)

Paašškinkite:

5. **Kaip mokymosi pagalbininką** (pavyzdžiui: papildomam medžiagos paašškirimui paprastesne kalba, sąvokų ar teorinių koncepcijų palyginimui, žinių patikrinimo užduočių generavimui ir pan.)

Paašškinkite: naudotas „ChatGPT“ įrankis, gilinantis į darbe naudojamas teorijas, prašant paašškinti jas paprastesne kalba ar su pavyzdžiais.....

6. **Duomenų analizei** (pavyzdžiui: skaičiavimui, kodavimui, kokybinių ar kiekybinių duomenų vizualizacijai, lentelės ar grafiko sukūrimui)

Paašškinkite:

7. **Efektyvumo didinimui** (pavyzdžiui: tekstų santraukų kūrimui, išnašų formatavimui ir pan.)

Paašškinkite:

8. **Kitu būdu.**

Paašškinkite:

9. **Kokių žingsnių ėmėtės siekdami sumažinti dirbtinio intelekto daromų klaidų ar neatsakingo naudojimo tikimybę?**

Paašškinkite: dirbtinis intelektas naudotas kritiškai ir tik kaip pagalbinė priemonė. Kiekvienas jo pateiktas atsakymas tikrintas rankiniu būdu, ieškant faktus pagrindžiančios informacijos internete, konsultuojantis su dėstytojais.....